HELSINGIN YLIOPISTON KIRJASTO

P. 1063

BIBLIOTHECA

Lasten Oppi
Josa
Kysymysten Ja Wastausten
Kautta
Sanasta Sanaan selitetän ja yrikertaisesti ymmärrettä taittaan
Doct. *MART. LUTHER* Uxen
Wähä Catechismus,
OLAUS GRÅBERilda
Kirckoherralda Ulrican Eleonoran Seurakunnasa Stockholmisa
Ensin kokoon pandu,
Mutta senjälken, Maan miehillens palwelurexi ja hyödytyxexi
Gabriel Suomexi käätty Savonnius.
ja harwoisa paikoisa lisätty
DANIEL WIRZENIUxelda.

Ps. 34: 12. Tulkat tänne lapset, kuulkat minua: HERran pelwon minä teille opetan.

TURUSA,
Prändätty Joh. Christoph. Frenckellildä
Wuonna 1764.

BIBLIOTHECA
UNIV. HELS.

Tämä Catechismuxen Selitys, joca Consistoriumin murhen pitämisen cautta ulosannetan, ja jota vice Pastori, Herra Daniel Wirzenius Suomexi käändänyt on, on muutamia wosia sitten Ruotzin kielellä coconpandu, ja paljo rakennusta Seuracunnas jo matcan saatanut. Se on sowitettu yxinkertaisten käsittämisen jälken, ei muiston rasituxexi, waan heidän ymmärryxens awuxi. He taitawat tästä oppia, caikista sanoista Catechismuxes waarin ottaman, nijtä perän ajatteleman, ja nijstä Autuden järjestyxen selkiäst käsittämän. Huonengin Taulu on sillä tawalla täsä selitetty. Cuitengin taritze tämä lyhy Kirja myös wahwembata ruocaa nijllen, jotca Christillisydens tiedosa ja tunnosa jo edemmäxi tullet owat, nijsä kysymyxisä, jotca pienemmellä trykillä prändtätyt owat, joita alcawaiset, jotca ensimäisen kerran tämän lukewat eli tästä luetetaan, taitawat ohitze käydä.

Nijn

Nijn owat myös täsä caicki Wastauxet Pyhän Raamatun omilla sanoilla wahwistetut; josta selkiäst nähdän, että caicki, mitä meidän Catechismuxem sisällens pitä, ei ole ihmisten, waan Jumalan oma Sana; ja jonga cautta Jumaliset ja wiriät Lukiat, cosca he näitä sanoja Biblias ylöslyöwät, totutetan, elämän wettä lähtestäns ammundaman.

Jumala andacon tämängin wähän Kirjan olla siunatun, että usiat, sijnä edespandun taiwallisen totuden ja Pyhän Hengen walistuxen cautta, tulisit uscoon ja Jumalisuteen saatetuixi, ja sijnä wahwistetuixi! Tulcat, astucam ylös HERran wuorelle, Jacobin Jumalan huoneseen, että hän opetais meille hänen teitäns, ja me waellaisimme hänen polguillens. Es. 2: 2.

Turusa sinä 4. p. Helmecuusa, w. 1764.

C. F. MENNANDER.
Pispa Turusa.

Yrikertaiset Catechismuxen Kysymyxet.

1. K.

Wietcos Christitty? W. Olen.

Mistäs sen tiedät?

W. Sijtä että minä olen Ristitty ja Kastettu Jesän, Pojaan ja Pyhän Hengen Nimeen, ja pidän Christuxen minun Lunastajanani ja Wapahtajanani.

Mistä seiso sijs meidän Christillisydemme?

W. Se seiso sinä että meille on oikia tieto Jumalasta, Hänen olemisestansa ja tahdostansa, ja pidämme Jumalista elämää edesämme, se on, että me tunnemme Jumalan ja waellamme Hänen Käskyisänsä.

Mistä Christitylle suurin murhe oleman pitä täsä elämäsä?

W. Sielun autudesta. Matth. 6: 33. Ezikät ensin Jumalan Waldakundaa ja Hänen Wanhurskauttansa, ja nijn kaiki nämät teille annetaan. Phil. 2: 12. Laittakaat pelwolla ja wapistuxella, Että te autuari tulisitte.

2. K. Mistä me sen opimme cuinga me autuiyi tulla taidamme? W. Pyhästä Raamatusta.

2 Tim. 3: 15. Ettäs jo lapsudesta olet Pyhän Raamatun tainnut, joka sinun taita autu-

teen neuwoa, sen uskon kautta joka on Christuxesa JEsuxesa.

3. K. Mikä Pyhä Raamattu on? W. Jumalan Sana.

1. Thess. 2: 13. Tosca te saitte sen sanan Jumalasta, jonga te meildä kuulitta, nijn te sen wastaan otitte, ei nijnkuin ihmisen sanan, waan (nijnkuin se totisesti on) kuin Jumalan Sanan, joka myös teisa uskowaisisa waikuttaa. 2 Tim. 3: 16. Kaickinainen kirjoitus on Jumalalda annettu, ja on tarpellinen opixi, nuhtexi, ojennuxexi, kurituxexi, joka on wanhurskaudesa.

Mingätähden se kutzutan Jumalan Sanaxi?

W. Että se on kirjoitettu Jumalan Hengen erinomaisen sisälle andamisen kautta. 2 Petr. 1: 21. Ei yrikän Prophetia ole wielä ihmisen tahdosta edestuotu, waan Pyhät Jumalan ihmiset owat puhuneet waikutetut Pyhältä Hengeldä.

Taitaco ihminen oman koettelemisen kautta tulla se tietämään että Pyhä Raamattu on Jumalan Sana?

W. Taita kaiketickin; Koska hän hartaan rukouxen alla Jumalan tygö, täydesä aikomisesa totellaxens Händä, tälle Sanalle sian sydämmesänsä anda, nijn hän senkaltaisen woiman tykönänsä tunde, joka ylönluonnollinen ja Jumalallinen on. Ebr. 4: 12. Jumalan Sana on eläwä ja woimallinen 2c. Psalm. 119: 17. Joh. 7: 17. Jos joku tahto tehdä Hänen tahtonsa, nijn hänen pitä tietämän tästä opista, jos se on Jumalasta.

4. K. Kutka ne owat ioidenga kautta Jumala tämän Sanansa kirjoittanut on?

W. Py-

W. Pyhät Prophetaat, Ewangeliſtaat ja Apoſtolit.

Luc. 1: 70. Mijncuin Hän on muinen puhunut Prophetainja ſuun cautta. 2 Petr. 3: 2. Mutta te muiſtaiſitte ne ſanat jotca ennen Pyhildä Prophetailda ſanotut owat, ja myös meidän käſkynime, jotca olemma HERran ja Wapahtajan Apoſtolit.

5. K. Kuinga koko Pyhä Raamattu ylipään jaetaan? W. Wanhan ja Uuden Teſtamentin kirjoihin.

Kutka Wanhan Teſtamentin Kirjoiri kutzutan?

W. Ne jotka ennen Chriſtuxen Syndymää kirjoitettin.

Kutka owat Uuden Teſtamentin kirjat?

W. Jotka Chriſtuxen Taiwaſeen aſtumiſen jälken kirjoiteturi tulleet owat.

Owatko myös ne, nijn kutzutut Apocrypha, Pyhän Raamatun Kirjain ſekaan luettawina, jotka meidän Bibliaamme ſiſälle wedetyri tulleet owat, nijnkuin Judithan, Wijſauden, Tobian, ja Syrachin kirjat? ꝛc

W. Ei, ſillä ei ne ole Jumalan Hengen ſiſälle annoſta kirjoitetut, eikä Judaan Seurakunnalda, nijnkuin joku Jumalan Sana, waſtaan otetuxi tulleet, kuitengin että niiſſä löyty tarpellinen neuwo moninaiſiſa aſioiſa, on Chriſtillinen Wanhuus, ſen puoleſta ne Bibliaan waſtan ottanut.

6. K. Miſä Pyhän Raamatun ſiſällepito ylipään ſeiſoo? W. Kahdeſa Kappaleeſa: ſekä Laiſa että Ewangeliumiſa.

Mitä Laki opettaa?

W. Mitä meidän pitä tekemän ja jätttämän.

Luc. 10: 28. Tee se, niijns saat elä.
Mitä Ewangelium opettaa?
W. Sitä kuin meidän uskoa tule. Rom. 10: 8. Tämä on se Sana Uskosta, jota me saarnaamme.

7. K. Misä lyhykäisesti Laki ja Ewangelium löyttään? W. Catechismuresa.
Mikä Catechismus on?
W. Lyhykäinen Summa siitä Christillisestä Opista, ulos otettu Pyhästä Raamatusta, sulsettu lyhykäisiin pääcappaleihiin Rysymysten ja Wastausten kautta.
Kuka Catechismuren on kokoon pannut?
W. Doctori Martin Lutherus.

8. K. Kuinga monda Pääkappaletta on Catechismuresa? W. Cuusi.
Kutka ne owat?
W. 1. Jumalan Kymmenet Käskyt. 2. Useon Tunnustus. 3. Isä meidän Rukous. 4. Kasteen Sacramenti. 5. Rippi ja Synnin päästö. 6. HERran Ehtollinen.

9. K. Mikä on ollut Lutheruren aikomus siinä, että hän lyhykäisesti nämät kuusi Pääkappaletta on kokoon pannut? W. Kuinga nuori Kansa sen yrikertaisesti oppimaan tulis.

Ensimmäinen Pääkappale.

1. K. Mitä meille ensimmäisesä Pääkappalesa edes panan? W. Jumalan Kymmenet Käskyt.

Kenen

Kenen nämät Käskyt owat?
W. Itze Jumalan.
Kuinga monda nijtä on?
W. Nijtä on Kymmenen.
Mitä nämät Käskyt sisällänsä pitäwät?
W. Jumalan Lain. 5 Mos. k. 4: 13. Hän ilmoitti teille lijttonsa, jonga Hän teidän tehdä käski, ne kymmenet Sanat: ja kirjoitti ne kahteen kiwiseen Tauluun.

2. K. Kenengä kautta Jumala nämät kymmenen Käskyä ulos annoi? W. Mosexen Palweliansa kautta.
Mikä se rapahdui?
W. Sinain Wuorella. 2 Mos. k. 19: 20. Kuin nyt HERra oli tullut alas Sinain Wuoren kuckulalle: nijn HERra kutzui Mosexen wuoren kuckulalle, ja Moses astui sinne ylös.

3. K. Mikä on Jumalan Laki? W. Jumalan Laki on Jumalan iankaickisen oikeuden ja augaran tahdon selitys, kuinga meidän pitä käyttämän meitämme ajatuxilla, puheilla ja töillä Jumalaa ja meidän Lähimmäistämme kohtaan.
Mikostä Jumalan Laki eunen ollut tuttu, kuin ne kymmenen Käskyä ulosannettin?
W. Tosin, ensimmäisesä luomisesa se jo ihmisen sydämmeheen istutettin, mutta sen jälken kappalettain kerrottin. Rom. 2: 15.
Ongo ihmisillä luonnosta, sitte kuin he syndijn langeisit, jocu tieto Jumalan Laista?
W. On kaiketickin, waicka syndi sen aikoin saanut on, että tämä tieto, itzesänsä ja itzepuolestansa on aiwan heicko ja ulottumatoin. Rom. 2: 14. Rom. 7: 8.

4. K. Kuinga moneen osaan jaetaan nämät kymmenen Käskyä? W. Kahteen Tauluun.

5 Mos. k. 4: 13. Hän ilmoitti teille liittonsa, jonga Hän teidän tehdä käski, ne kymmenet sanat: ja kirjoitti ne kahteen kiwiseen Tauluun. Matth. 22: 37, 40. Sinun pitä rakastaman HERraa sinun Jumalatas, kaikesta sinun sydämmestäs, ja kaikesta sinun sielustas, ja kaikesta sinun mielestäs; tämä on ensimmäinen ja suurin Käsky, toinen on tämän kaltainen; sinun pitä rakastaman sinun lähimmäistäs niincuin itze sinuas: näisä kahdesa Käskysä kaicki Laki ja Prophetat rippuwat.

5. K. Mitä edellisesä Taulusa waaditaan? W. Rackautta Jumalata kohtan.

6. K. Mitä toisesa Taulusa waaditaan? W. Rackautta Lähimmäistä kohtaan.

Kuka meidän Lähimmäisemme on?

W. Kaicki ihmiset jotca Adamista alkunsa saaneet owat, ja meidän apuamme tarwitzewat.

7. K. Kuinga monda Käskyä on edellisesä Taulusa? W. Kolme ensimmäistä.

8. K. Kuinga monda Käskyä on toisesa Taulusa? W. Seitzemän jälkimmäistä.

Ensimmäinen Käsky.

9. K. Kuinga ensimmäinen Käsky kuuluu? W. Ei sinun pidä pitämän wieraita jumalita minun edesäni.

Mitä tässä Käskysä pojes kieltään?

W. Kaicki wieraat Jumalat.

Mixi

Miki se syndi kutzutaan, koska joku pitä wieraita Jumalita.

W. Epäjumalan palwelureki. 1 Cor. 10: 14. Paetkaat epäjumalden palwelusta.

Ketä meidän pitä yxin Jumalanamme pitämän?

W. Ainoastansa sitä oikiaa ja totista HERraa ja taiwan Jumalata. Matth. 4: 10. HErraa sinun Jumalatas pitä sinun kumartaman ja Händä Ainoata palwelemau.

10. K. Kuinga Lutheruren selitys tästä asiasta kuuluu? W. Meidän pitä pelkämän ja rakastaman Jumalata ylitzen kaikia, ja Hänen Ainoan päällensä uskoman ja turwaman.

11. K. Kuinga meidän Jumalata pelkämän ja rakastaman pitä? W. Ylitzen kaickia.

Miki meidän pitä Jumalata ylitzen kaickia rakastaman?

W. Sillä Hän on Korkein Hywyys ja kaiken hywyden alku. 1 Joh. 4: 19. Psalm. 146: 5 - 10.

Miki meidän Jumalata ylitzen kaickia pelkämän pitä?

W. Sillä Hän on kaickein Pyhin, Wanhurskain, Kaickitietäwä, Kaickiwaldias ja Majestillinen Olemus. Ebr. 12: 28, 29.

12. K. Ongo se epäjumalan palwelus, jos me pelkäämme jotakuta muuta niinkuin meidän Jumalata peljätä tulee? W. On kaiketickin.

Matth. 10: 28. Älkät peljätkö niitä jotka ruumin tappawat, ja ei woi sielua tappa: mutta

peljätkäät enämmin sitä joka woi sekä ruumin että sielun Helwetisä hukuttaa.

13. K. Ongo se epäjumalan palwelus, jos me paizi Jumalata, yhtä suurella, eli suuremmalla rackaudella jotakuta muuta rakastamme? W. On kaiketickin.

Eph. 5: 5. Abne, joka epäjumalan palwelia on. 2 Tim. 3: 4. Jotka enämmin hekumata kuin Jumalata rakastawat. Syr. 10: 14. Sijtä tule kaicki ylpeys, kosta ihminen luopu Jumalasta, ja hänen sydämmensä käändy pojes Luojastansa.

14. K. Kuinga moninainen on pelko? W. Kahtalainen: Orjallinen ja Lapsillinen.

Mitä on orjallinen pelko?

W. Kosta Jumalata ilman rackautta pelätään, rangaistuxen tähden wagadittuna.

Ongo senkaldainen orjallinen pelko Jumalalle otollinen?

W. Ei millän muotoa, sillä Jumala tahto etä meidän Händä ei ainoastans pelkämän, mutta myös rakastaman pitä.

Mitä lapsillinen pelko on?

W. Kosta Jumalata wilpittömästä rackaudesta peljätään.

Kummalla pelwolla meidän Jumalata pelkämän pitä?

W. Lapsillisella pelwolla. Rom. 8: 15. Ett te ole saanet orjuden henge, että teidän wielä pidäis pelkämän, mutta te oletta saanet walittuin lasten Hengen, josa me huudamme, Abba rakas Isä: Luom. k. 39: 9. Kuinga sijs minä nijn paha tekisin, ja rickoisin Jumalata wastan.

15. K.

15. K. Mitä muuta meidän Jumalalle tekemän pitä, kuin pelkämän ja rakastaman? W. Hänen ainoan päällensä uskoman ja turwaman.

Mixi pitä meidän kaiken uskalluxemme ja turwamme Jumalan päälle paneman?

W. Sillä Hän on yxi armollinen Jumala, joka tahto auttaa meitä: Kaickiwaldias Jumala joka woipi auttaa meitä, ja Kaickitietäwä Jumala, joka tietä wälikappalet ja muodon meitä auttaxensa.

16. K. Ongo se epäjumalan palwelus, jos me uskallamme ja turwaamme johonguun muuhun, kuin Jumalaan? W. On täydellisesti.

Sananlask. 3: 5. Luota itses HERraan kaikesta sydämmestäs, ja älä luota sinun ymmärryxees. Jer. 17: 5. Kirottu olkon se mies joka luotta itzens ihmiseen, ja pane lihan itzellensä käsiwarrexi, ja jonga sydän luopu HERrasta. Job. 31: 24. Olengo minä asettanut kullan turwareni? ja sanonut puhtaalle kullalle, sinä olet minun uskalluxeni. 2 Kun. k. 1: 3. Sentähdenkö ettei yhtän Jumalata ole Israelisä, te menette neuwoa kysymään Baalsebubilda Ekronin Jumalalda.

17. K. Kuinga moninainen on epäjumalan palwelus? W. Kahtalainen: Julkinen ja salainen.

Mikä on julkinen epäjumalan palwelus?

W Koska julkisesti se kunnia ja palwelus luodulle kappaleelle annetaan, kuin Jumalalle ainoalle tulee. Rom. 1: 23. Ja owat catomattoman

man Jumalan Kunnian muuttaneet katowaisten ihmisten, ja lindnin, ja neljä jalkaisten ja maatelewaisten muotoiseri. Ilmestys kirj. 22: 8, 9. Jerem. 5: 7. Sinun lapses hylkäwät Minun ja wannowat sen kautta joka ei Jumala oleckaan.

M. Mitä on salainen epäjumalan palwelus?

W. Koska joku salaisesti sydämmeänsä wähendä eli poies ottaa Jumalalda Hänen Kunniansa.

Kuinga tapahtu salainen epäjumalan palwelus?

W. Se tapahtuu 1. Koska ei Jumalata nijn palwella, kuin Hän Sanasansa ilmoittanut on. 2. Koska kunniaa ja rickautta, hekumata ja hywiä päiwiä rakastetaan enämmin kuin Jumalata, eli Hänen Käskyjänsä. 3. Koska joku luotta muiden ihmisten armoon ja apuun, eli omaan wijsauteensa ja woimaansa.

18. K. Mitä Jumala tässä Käskyssä waati? W. Hän waati totista jumalisuutta.

Missä seiso se totinen jumalisuus?

W. Siinä että me sitä totista Jumalata 1. Ylitse kaickia pelkäämme. 2. Händä rakastamme. 3. Kaiken turwamme ja uskalluxemme Häneen liitämme.

Mitä sihen tarwitan, että me oikein jumalisuutta harjoitta tadaisimme?

W. Oikia Jumalan tundo, eli tieto Jumalasta ja Hänen tahdostansa. Joh. 17: 3. Tämä on ijan aickinen elämä, että he sinun ainoan totisen Jumalan tundisit, ja jongas läbetit Jesuxen Christuxen.

Kuinga meidän Jumala tundeman pitä?

W. Meidän pitä tundeman Jumala Hänen olemisensa ja tahtonsa puolesta, ninkuin Hän Pyhässä Sanassansa itsensä ilmoittanut on.

Toi-

19. K. Kuinga kuulu se toinen Käsky? W. Ei sinun pidä turhaan lausuman sinun HERras ꝛc.

Mitä toisesa Käskysä kieldä Jumala?

W. Jumalan Nimen turhaan lausumisen.

Kuinga Jumala nijtä uhka jotka Hänen Nimensä turhaan lausuwat?

W. Ei HERra pidä sitä rangaisemata joka Hänen Nimensä turhaan lausuu.

20. K. Kuinga Lutherus toisen Käskyn selittää? W. Meidän pitä pelkämän ja rakastaman Jumalata, nijn ettem me Hänen Nimens kautta kiroile ꝛc.

21. K. Jos me oikein pelkäämme ja rakastamme Jumalata, kuinga me Hänen Nimensä turhaan lausumisen wälttää taidamme? W. Koska me Hänen Nimens kautta en kiroile, wanno, en noidu, en walhettele, engä ketän petä.

Lausutaanko Jumalan Nimi turhaan kiroilemisen, wannomisen, noituden, walheen ja petoren kautta?

W. Lausutaan kaiketickin.

Kuinga nijtten kautta Jumalan Nimi turhaan lausutaan?

W. Sillä tämä Nimi silloin mainitaan senkaldaisisa töisä, ja sillä tawalla, kuin syndiset ja luwattomat owat.

22. K. Mikä on kiroilla? W. Se on, toiwotta itzellensä ja Lähimmäisellensä kaickee pahaa. Jac. 3: 10.

23. K. Mikä on wannoa? W. Se on, ottaa Jumalan Todistajaxi ja Duomarixi, wahwistaxensa sen kautta puhettansa. Syr. 23: 12.

Onko se aina luwatwin wannoa?

W. Koska Jumalan Kunnia, eli meidän welwollisudemme uskollisuus Esiwaldaa kohtaan, ja se laillisesti duomarilda meildä waaditan, nijn ei se ole luwatwin. 2 Mos. kirj. 22: 11. Nijn pitä Walan heidän molembain wälilläns käymän HERran kautta. 2 Cor. 1: 23. Minä rukoilen Jumalata todistajaxi sielunä päälle, että minä olen säästänyt teitä, etten minä wielä ole Corinthoon tullut.

Kutca Walat owat luwattomat?

W. Jotka ilman asian aihetta, eli wäärin tapahtuwat, nijnkuin se myös ensimmäistä Käskyä wastoin on syndi, wannoa Perkelen Nimen eli muitten luotuin kappalden kautta. Matth. 5: 34-37. Älkät ensingään wannoko: ei Taiwan kautta, sillä se on Jumalan istuin; eikä maan 2c. 3 Mos. k. 19: 12. Ei teidän pidä wäärin wannoman Minun Nimeeni, ja häwäisemän sinun Jumalas Nimee, sillä Minä olen HERra.

24. K. Mikä on noitua? W. Se on, taikauxen tawoin, eli Perkelen awulla pyytä sitä, johon me luonnollisten wälikappalden kautta olemma peräti woimattomat.

5 Mos. k. 18: 10--12. Ei yrikän pidä sinun seassas löytymän joka on ennustaja; päiwän-walitzia, eli tietäjä, eli welho; sillä jokainen kuin senkaltaisia tekee, on HERralle kauhistus.

25. K.

25. K. Mikä on Jumalan Nimen kautta walhetella eli pettää? W. Koska joku ilman perustusta puheensa eli työnsä Jumalan Sanalla edeswastata pyytä.

Matth. 15: 8. Tämä Kansa läheskyy Minua suullansa ja kunnioitzee Minua huulillansa, mutta heidän sydämmensä on kaukana Minusta. 2 Cor. 2: 17.

Wieläkö muulla tawalla Jumalan Nimi turhaanlausutta taittaan?

W. Wielä, koska se ilman arwioo, eli yhteisesä puheesa, eli rukouxesa, Jumalan Sanan kuulemisesa ja lukemisesa, eli Sacramentesä nauttzemisesa mainitaan. Saarn. k. 5: 1.

26. K. Mitä waati Jumala toisesa Käskysä? W. Jumalan Nimen kunnioittamista.

Kuinga meidän Jumalan Nimee kunnioittaman pitää?

W. Sillä tawalla että me tätä Pyhää Nimee 1. Kaikesa hädäsä auxemme huudamme ja Jumalalda rukoilemme apua ja siunausta. 2. Kiitämme Jumalata sydämmestämme, ylistämme Händä sanoilla ja töillä, ja 3, Hänen Pyhän Nimensä kautta, koska Jumalan Kunnia niin waati, totuden tunnustamme.

27. K. Koska meidän erinomattain Jumalan Nimee auxi huutaman pitä? W. Meidän pitä kaikisa tiloisa sitä auxi huutaman, erinomattain kuitengin meidän hädäsämme.

Ps. 50: 15. Auxes huuda Minua hädäsäs.

Mistä asioista meidän Jumalan Nimee rukoilla tulee?

W. Senkaldaisista kuin Jumalalle otolliset, ja meille itze että myös Lähimmäisellemme hyödyttäwäiset owat. 1 Joh. 5: 14. Jos me jotakin anomme Hänen tahtonsa jälken, nijn Hän meitä kuule. Jac. 1: 5. Jos joldain teisä wiisautta puuttuis, hän anokon sitä Jumalalda, joka jokaisille enda yrikertaisesti.

Mingä edestä tulee meidän Jumalan Nimee kijttää?

W. Hänen hywäin töidensä edestä. Syr. 32: 17. Kijtä Händä kaickein nijden edestä, joka sinun luonut, ja hywydellänsä rawinnut on.

28. K. Mikä on ylistää Jumalan Nimee? W. Se on korgottaa Hänen Kunniaansa ja julistaa Hänen Töitänsä.

Kolmas Käsky.

29. K. Kuinga kuulu se kolmas Käsky? W. Muista ettäs pyhität LepoPäiwän.

Mitä kieldää Jumala kolmannessa Käskyssä?

W. LepoPäiwän turmelemisen.

30. K. Mikä on LepoPäiwä? W. LepoPäiwä Wanhasa Testamendisä oli seitzemäs päiwä Wijekosa, mutta nyt Uudesa Testamendisä on se ensimmäinen päiwä Wijkosa, jona Jumala tahtoo meitä lepämään kaikista maallisista askareistamme.

31. K. Kuinga LepoPäiwä turmellan? W. Yhteisesti turmellaan se töillä, Matkustuxilla ja askareilla, jotka estäwät Jumalan palweluren, eli muulla sopimattomalla edesottamisella, ja erinomaisesti 1.

Ju-

Jumalan Sanan ylönkatzella. 2. Pyhän Sacramentein laimin lyömisellä, ja 3. Tottelemattomudella eli ylönkatzeella Opettaita wastan.

Joko sijs Jumala ennen asetti LepoPäiwän pyhittämisen, koska Hän tässä Kaskyjä tahto, että meidän sitä muistaman pitä.

W. Jo kaiketickin. 5 Mos. k. 5: 12. Sinun pitä LepoPäiwä pitämän, ettäs jen pyhitäisit: nijnkuin HERra sinun Jumalas sinun käski.

Koska Jumala ensin tämän Kaskyn annoi?

W. Silloin kuin Adam ja Eva wiylä olit Paradisisä. 1 Mos. 2: 2, 3.

Mitä se Jumalalda Paradisisä annettu Käsky sisällöns piti?

W. Että joka seitzemäs päiwä HERralle pyhitettäisiin. 1 Mos. k. 2: 2, 3.

Mikä päiwä Wijckoosa oli Judalaisilla LepoPäiwänä?

W. Lauwantai päiwä.

Minga tähden sijs me pidämme Sunnuntain?

W. Että HERra JEsus Christus jen päiwän päällä on Kuollutsta ylösnousnut.

32. K. Kuinga Lutherus tämän Käskyn selittää? W. Meidän pitä pelkämän ja rakastaman Jumalata, nijn etten me Saarnaa ja Hänen Sanaansa ꝛc.

33. K. Mitkä sanat ne tässä owat joilla LepoPäiwän turmeleminen kielletään? W. Ettem me Saarnaa ja Hänen Sanaansa ylönkatzo.

Kuinga Saarna ja Jumalan Sana ylönkatzotaan?

W. Koska en me pyydä olla saatawisa ja läsnä

Juma-

Jumalan Sanaa ja Saaruaa kuulemasa, eli jos wielä läsnä olisimme, kuitengin ilman halua ja hartautta sitä kuulemma. Saarn. k. 4: 17. Warjele jalkas koskas menet Jumalan Huoneseen, ja tule kuulemaan. Ezech. 33: 31. Ap. t. 20: 9.

Eikö sinä kyllä ole, että me yrinäisydesä sitä sisällistä ja ulkonaista Jumalan palwelusta Pyhäpäiwänä toimitamme?

W. Ei suingan; sillä paitsi tätä, joka jokapäiwä tapahtuman pitä, niin waaditan myös se yhteinen Jumalan palwelus, joka julkisesti toimitettaman pitä, LepoPäiwälle pyhittämiseri. 2 Mos. k. 12: 16. Ensimmäisnä Päiwänä on teillä Pyhä Kokous ꝛc.

34. K. Mikä yhteiseri Jumalan palweluxeri kutsutaan? W. Se joka yhdesä Seurakunnan kanßa tapahtu.

Mihin tämä yhteinen Jumalan palwelus on tarpellinen?

W. Sijhen, että me yhdellä suulla mahdaisimme Jumalaa kijttää ja kunnioittaa, ja toinen toisiamme keskenämme sijhen kehaittaisimme. Ebr. 10: 24, 25. Ottakamme waari toinen toisistamme, että me ahkeroitzem meitämme rackaudesta ja hywistä töistä: ei ylönandain yhteistä Seurakundaa ꝛc.

35. K. Mitä Jumala käskee ja waatij Kolmannesa Käskysä? W. LepoPäiwän pyhittämisen.

Kuinga LepoPäiwä pyhitetään?

W. Koska me 1 Lepäämme eli lackaamme maallisista askareistamme. 2. Jumalan Sanan Pyhänä pidämme, mielellämme sitä kuulemme, oppimme ja tutkistelemme.

36. K.

36. K. Kuinga Lutherus sen selittää? W. Mutta pidämme sen (Jumalan Sanan) pyhänä, mielellämme sitä kuulemme ja opimme.

Kuinga Jumalan Sana pyhänä pidetään?

W. Koska se waskaan otetaan, nijnkuin Jumalan Sana, ja me kaicki maalliset ajatuxet sijtä eroitamme. 1 Thess. 2: 13. Koska te saitte sen sanan Jumalasta, jonga te meildä kuulitte, nijn te sen waskan otitte, ei nijnkuin ihmisen sanan, waan (nijnkuin se totisesti on) kuin Jumalan Sanan, joka myös teisä uskowaisisa waikuttaa. Jac. 1: 21. Pangat pois kaickinainen saastaisuus ja kaickinainen pahuus ja ottakat Sana siweydellä waskan.

Pitäkö meidän Kirkosa ainoastans kuuleman Jumalan Sanaa?

W. Ei ainoastans Kirkosa, waan myös kotia tulduamme, hartauttamme Jumalan Sanalla woimasa pitä pyytämän, muistutteleman itzellemme ja muille mitä me kunlleet olemma. Colos. 3: 16. Asukaan Jumalan Sana runsasti teisä, kaikella wissaudella, opettakaat ja neuwokaat teitänne keskenänne. Ap. t. 17: 11.

Kuinga meidän Jumalan Sanaa oppiman pitä?

W. Että me sen kautta parataisijn ja ylösraketaisijn. Jud. Ep. v. 20. Rakendakaat itziänne teidän kaickein pyhimmän uskomme päälle.

37. K. Pitäkö sijs Lepo- ja Pyhä-Päiwänä peräti joutilasna oldaman? W. Ei, waan meidän pitä silloin erinomaisimmasti sielun parahaasta murhetta kandaman, ja kuinga me totisesa pyhydesä kasiwaisimme.

Jac.

Jac. 1: 22. Olkaat Sanan tekiät ja ei ainoastans kuuliat 2c. 2 Mos. k. 31: 13.
Mistä töistä meidän LepoPäiwänä lepämän pitä?
W. Senkaldaisista töistä jotka estenä owat, ettem me oikein taida koota meidän ajatuxiamme HERran edesä. Luc. 10: 41, 42. Paljo sinä suret ja pyriit, waan yxi on tarpellinen. Es. 58: 13, 14.

38. K. Ongo kaicki ulkonainen työ kielty LepoPäiwänä? W. Ei kaicki.
Mitkä työt sijs sallittawat owat?
W. Senkaldaiset kuin joku hätä ja Christillinen rackaus meildä waatiwat. Jac. 1: 27. Se on Isälle ja Jumalalle puhdas ja saastatoin Jumalan palwelus, oppia orwoja ja leskejä heidän murhesansa, ja itzensä saastatoinna mailmasa pitä. Luc. 14: 5. 1 Cor. 16: 2.

39. K. Pitäkö meidän myös, paitzi Sunnuntaita, muita päiwiä pyhittämän, jotka yhteisexi Jumalan palweluxexi määrätyt owat? W. Pitä kaiketickin.
Rom. 13: 1. Jokainen olkon Esiwallalle jolla walda on, alammainen. 1 Cor. 14: 40. Kaicki tapahtukoon sowelliasti ja säädyllisesti.
Ongp se tarpellinen että me kaiketickin näin pyhitämme LepoPäiwän?
W. On kaiketickin; Sillä Jumala sano täsä Käskysä: Muista.

Toinen Taulu.

40. K. Mitä Toisesa Taulusa waaditaan? W. Rackautta Lähimmäisen tygö.
Matth. 22: 39. 3 Mos. k. 19: 18.
Kuka on Lähimmäinen?

W. Kaicki

W. Kaicki ihmiset. Matth. 5: 44, 45. Rataſtakat teidän wihollisianne ꝛc.

41. K. Kuinga meidän Lähimmäiſtämme rakaſtaman pitä? W. Nijnkuin itze meitämme.

Kuinga meidän itziämme rakaſtaa tulee?

W. Katzannosa Jumalan ja Hänen Kunniansa puoleen, pitä meidän itziämme wähemmän rakaſtaman kuin Jumalata; mutta muitten luotuin kappalden ſuhteen enämmin itziäm kuin heitä rakaſtaman. Matth. 16: 24. Jos joku tahto minun peräſäni tulla, hän kiekdäköön itzenſä, ja ottakaan riſtinſä, ja ſeuratkon minua. 1 Cor. 10: 31. Mitä te teette, nijn tehkät kaicki Jumalan Kunniari.

Kuinga me yhtä pahaa ja jumalatoinda ihmiſtä rakaſtaa taidamme?

W. Itze ſondiä ja ſitä pahuutta kuin ihminen tekee, pitä meidän wihaman, mutta kuitengin rakaſtaman itze ihmiſtä eli perſonata, ſillä hän on Jumalalda luotu. Rom. 12: 9. Wihatkaat pahaa. 2 Theſſ. 3: 14, 15.

42. K. Ketä Lähimmäiſiſtämme waatij Jumala meitä ennen kaickia rakaſtamaan? W. Iſää ja Äitiä.

Mitä Iſän ja Äitin kanſſa ymmärretään?

W. 1. Luonnolliſet Wanhemmat 2. Elatus Wanhemmat, Appi ja Anoppi, Iſä- ja Äiti-Puoli. 3. Eſiwallan Miehet. 4. Opettajat. 5. Holhojat ja Edeswaſtajat. 6. Iſännät ja Emännät. 7. Wanhat ja Iſälliſet. Job. 29: 16. Minä olin köyhäin Iſä ꝛc. Eph. 5: 23. Mies on Waimon pää ꝛc. 2 Kuning. kirj. 5: 13. 1 Cor. 4: 14, 15.

Nel-

43. K. Kuinga Neljäs Käsky kuuluu? W. Kunnioita sinun Isäös ja Äitiös, ettäs menestyisit ꝛc.

44. K. Mitä Jumala nijlle lupaa jotka Isää ja Äitiä kunnioittawat? W. Menestyxen ja pitkän ijän maan päällä.

Eläwätkö ne aina kauwan jotka kunnioittawat Isää ja Äitiä?

Ei; waan Jumala täsä lupaa heille menestyxen, sillä ehdolla, jos se on hyödyllinen, jonga suhteen Hän usein kutzu heidän tääldä, koska Hänen näkee, että pitkä ikä heille olis wahingollinen. Wijs. k. 4: 10---14. Hänen sielunsa kelpais Jumalalle, sentähden kiruhti Hän hänen poio tästä pahasta elämästä. 1 Kuning. k. 14: 12, 13.

Mingätähden moni paha Lapsi elää kauwan?

W. Jumala kärsi händä, odottain sitä, että senkaltainen lapsi wihdoin käännyis ja pahuudesta luopuis.

45. K. Kuinga Lutherus selijttää Neljännen Käskyn? W. Meidän pitä pelkämän ja rakastaman Jumalata, nijn ettemme meidän Wanhembitamme ꝛc.

46. K. Mitä kieldä Jumala neljänneſä Käskyſä? W. Wanhembain ylönkatzeen.

Kuinga Wanhemmat ylönkatzotaan?

W. 1. Sopimattomilla sanoilla. 2. Elkiwallaisilla käytöxillä. 3. Tottelemattomudella senkaldaisille heidän Käskyikensä jotka ei sodi Jumalan Käskyjä wastan. 4. Awuttomudella heidän heikon

koudesansa ja köyhydesänsä. 5. Wäkiwallaisudella heidän päällensä. Syr. 3: 18. Joka Isänsä hylją, pitä häwäisämän, ja joka Äitinsä murhelliseri saatta, se on kirottu HERRalda. Sananlask. 30: 17. Silmä joka häwäisee Isäänsä, ja ylönkatzo totella Äitiänsä, sen Kaarneet ojan tykönä hackawat ulos, ja Korkan pojat syöwät.

47. K. Mitä käskee ja waatij Jumala neljännesä Käskysä? W. Isän ja Äitin kunnioittamista.

Kuinga Isä ja Äiti kunjoitettaman pitä?

W. Että me pidämme heitä arwosa, palwelemme heitä, olemma heille kuuliaiset, rakastamme heitä ja pidämme heitä meidän silmäimme edesä.

48. K. Mikä on kunnioittaa Wanhembia? W. Se on, osottaa heille kaicka kunniata sydämmesä, sanoilla ja käytöxillä.

Syr. 3: 9---15. Kunnioita Isäös ja Äitiös työllä, puheella ja kärsiwällisydellä 2c.

Ongo se aina mahdollinen näin palwella Wanhembiansa?

W. On, ellei muulla tawalla kuitengin rukouxilla ja esirukouxilla. Rom. 15: 30. Minä neuwon teitä = = = = että te minun kanssani kilwottelisitte rukouxisa minun edesäni Jumalan tygö.

Pitäkö Wanhemmille aina kuuliaisuus osotettaman?

W. Pitä kaiketickin, kaikesa sinä kuin ei sodi Jumalan Sanaa ja omaa tundoa wastan. Apost. Tek. kirj. 5: 29. Enä tulee kuulla Jumalata kuin ihmisiä.

49. K. Mikä on pitää Wanhembiansa silmäinsä edesä? W. Se on, Wanhem-

hembainsa pois ollesakin karttaa sitä kuin johonguun määrään heitä wastoin on, ja he närkästyä taidaisit.

Jer. 35: 14 --- 19.

50. K. Mikä Wanhembain welwollisuus on lapsia ja alammaisembiansa kohtaan? W. Kaikella murhen pidolla edesauttaa heidän ajallista ja Hengellisiä menestystänsä.

Eph. 6: 4. Te Isät! Älkäät yllyttäkö teidän Lapsianne wihaan, waan kaswattakaat heitä kuritusesa ja ⁂RRAUT nuhteesa. Rom. 13: 4. Sän on Jumalan Palwelia sinun hywäres. Josuan Kirj. 4: 15. Minä ja minun huoneni palwelemme ⁂Kraa.

Wijdes Käsky.

51. K. Kuinga Wijdes Käsky kuuluu? W. Ei sinun pidä tapaman.

Mitä Jumala wijdennesä Käskysä kieldää?

W. appamisen eli murhan.

52. K. Kuinga Lutherus tämän Käskyn selitä? W. Meidän pitä pelkämän ja rakastaman Jumalata, nijn etten me meidän Lähimmäistämme ruumin ja hengen rc.

53. K. Kuinga moninainen on tappo? Wast. Kahtalainen, Sekä laillinen että laiton.

Mikä on Laillinen tappo?

W. Koska Esiwalda rangaisee pahan tekiöitä.

Mikä on laiton tappo?

W. Koska joku erinomaisesta wihasta lyö Lähimmäisens hengettömäxi.

54. K.

54. K. Millä tawalla tapahtuu laiton tappo? W. Se tapahtuu 1. Sisällisellä sydämmen wihalla. 2. Ulkonaisilla wihaisilla käytöxillä. 3. Kielellä, ja 4. Itse työsä.

Taitako Lähimmäinen munlla tawalla hengen puolesta wahingoitettaa, kuin julkisen murhan kautta?

W. Ja, koska tila annetaan sihen, että hänen elämäns, eli köyhyden, taicka ylönpaldisuden, eli puolettoman murheen, ja jongun muun syyn kautta lyhetään. Syr. 34: 26. Joka toiselda otta pojes hänen elatuxensa, se tappaa lähimmäisensä. Luom. k. 37: 35. Es. 56: 2.

Kuinga lähimmäistä wastan rikotaan?

W. Ajatuxilla, puheilla, käytöxillä ja töillä. Matth. 5: 22. Jokainen joka tyhmästi wihastuu weljellensä rc. Sananlask. 24: 17. Älä iloitze wihamiehes wahingosta, ja älkän sinun sydämmes riemuitko hänen onnettomudestansa. Rom. 12: 19. Älkät itze kostako rc.

Mingätähden luetaan tämä murhaxi?

W. Sillä, taicka seuraa tainkaltaista menoa ulkonainen murha, eli on ihmisellä sydämmesä joku halu wahingoittaxensa Lähimmäistänsä. 1 Joh. 3: 15. Jokamen kuin weljeensä wihaa hän on murhaja. 1 Mos. k. 4: 5--8.

Ongo kaicki ulkonainen tappaminen pojes kieltty?

W. Ei senkaltainen kuin wälttämättömäsä waarasa oman hengen suojelemisexi tapahtuu; eikä myös se kuin Esiwallan käskyn jälkeen tapahtuu pahoin tekiöille, eikä myös se, kuin sodassa laillisesa tapahtuu. 2 Mos. kirj. 22: 2, 3. Jos waraas käsitetään, koska hän itzens sisällekangotta, ja hän lyödän kyoliaxi; nijn ei pi-

dä

dä tappajan wereen wikapään oleman. Rom. 13: 4. Ei hän kanna mieckaa huckaan ꝛc.

55. K. Taittaanko Lähimmäinen myös hengellisen elämän puolesta wahingoitettaa? W. Taittaan kaiketickin; Koska tila sijhen annetaan, että hän Jumalan yhteydestä itzensä luowutta.

1 Cor. 8: 11, 12.

Mingä kautta se tapahtu?

W. Pahennuxen eli wiettelemisen kautta. Matth. 18: 6, 7. Woi! sitä ihmistä jonga kautta pahennus tulee. 2 Tim. 3: 13. Pahoille ja petollisille ihmisille on tapahtuwa, jota edemmä sitä pahemmin.

56. K. Taitako ihminen hengellisen elämänsä puolesta itzensä wahingoittaa? W. Taita, senkaldaisten syndein kautta kuin tieten ja hanckiosta täytetään.

Sananlask. 8: 36. Joka minua wastan syndiä tekee, hän wahingoitzee sielunsa ꝛc. 1 Tim. 5: 6. Joka hekumassa elää, se on eläwäldä kuollut.

57. K. Mitä käskee eli waatij Jumala wijdennesä Käskysä? W. Rackautta ja awullisuutta lähimmäistä kohtaan, nijn ruumillisisa kuin hengellisisä asioisa.

Kuinga pitä meidän auttaman lähimmäistämme ruumillisisa asioisa?

W. meidän pitää 1. Randaman kärsiwällistä syndändä händä kohtan. 2. Waroittaman händä waarasta. 3. Oleman ystäwälliset händä kohtaan, ja 4. Itze työsä edesauttaman hänen ajallista onneensa. Sananlask. 24: 11. Auta nijtä

tä joita tappaa tahdotaan, ja älä wedä sinuas pois nijden tykö, jotka kuoletetaan. Matth. 25: 42, 43. Minä isoisin, ja ett tee minua ruokinneet 2c.

Kuinga tämä apu osotettaman pitä hengellisisä asioisa?

W. Koska me hywän neuwon ja esicuwan cautta edes autamme hänen käändymistänsä. Jac. 5: 19, 20. Jos joku teistä exyis totudesta, ja joku palautais hänen, se tietkän, että joka syndisen palautta tiensä erhetyxestä, se wapahtaa sielun cuolemasta.

58. K. Mitä on ihminen itzellensä welkapää osottamaan? W. Että hän warjele ruuminsa, erinomattain sielunsa kaikesta wahingosta ja turmeluxesta.

Eph. 5: 29. Ei yxikän ole omaa lihaansa koskan wihannut, waan elättä ja holho sitä 2c. Matt. 16: 26. Mitä auttaa se ihmistä, jos hän kaiken mailman] woittais, ja sielullensa sais wahingon. 2c.

Kuudes Käsky.

59. K. Kuinga se kuuluu? W. Ei sinun pidä huorin tekemän.

Mitä kieldä Jumala tässä Kuudennesa Käskysä?

W. Huoruden, ja kaiken irstaisen menon.

60. K. Kuinga tapahtuu huoruus? W. Se tapahtuu 1. Irstaisilla ajatuxilla. 2. Irstaisilla sanoilla. 3. Irstaisilla käytöxillä. 4. Häpiällisillä töillä], ja 5. Kaicki-

naisilla asioilla, kuin johonguun määrään tilan irstaisuteen andaa taidais, nijnkuin laiskuus, ylönpaldisuus, paha seura, sopimattomat leikit ja kelwottomat ajaan wietteet.

Matth. 5: 28. Jokainen joka katzo Waimon päälle, himoitaxensa händä; nijn hän teki jo huorin hänen kanßansa sydämmesänsä. Eph. 5: 3, 4. Suoruttä ja kaickee riettautta älkät andako teidän seasanne mainittaackaan rc. Syr. 33: 28. Käydä joutilasna, opettaa paljon pahaa. Rom. 13: 13.

61. K. Ongo Jumala kieldänyt wissit polwi lugut Sugusa Miehen ja Waimon waiheella, nijn että täsä polwi lugusa ei jotakuta Awioskäskyä rakettaa, paljota wähemmin muuta sekannusta sallittaa taitta? (*) W. On kaiketickin.

3 Mos. 18: 6---18. Ei kenengän pidä lähimmäisiä Langoonsa lähestymän rc. 3 Mos. 20: 11-14. Marc. 6: 18. Ei sinulle ole luwallinen pitää Weljes Emändätä. 1. Cor. 5: 1.

Kuinga muutamat syhen tulleet owat, että he täyttänecet owat tätä Kuudetta Käskyä wastaan ne luonnottomat ja julmimmat cauhistuxet? (†)

W. Nijn

(*) Neuwo kieltyistä polwi luguista Awioskäskyä Catechismuxen tutkistelemuksisa löyttään Kuning Kirjoituxesa 9. p. Jonlu Kunsa, W. 1693. 30 p. Tonko Kunsa, W. 1720. Ja 15. p. Elo Kunsa, W. 1733.

(†) Kuinga Saarna Wirka täsä asiasa erinomaisella huolella ja taidolla täsä tilasa Kuulioitan

W. Nijnkuin ei he tahtoneet Jumalata tuka, nijn Jumala laski heidän haijyyn mieleheen, tekemään nijtä, kuin ei sowi tehdä. Rom. 1: 28.

62. K. Kuinga Lutherus kuudennen Käskyn selittä? W. Meidän pitä pelkämän ja rakastaman Jumalata, nijn että me olemma puhtaat ja kunnialliset ꝛc.

63. K. Mitä anoo ia waatij Jumala kuudennesa Käskysä? W. Sijwollisuutta ja kunnialliista menoa, puheisa, käytöxisä ja töisä.

Kuinga pitä meidän oleman sijwolliset?

W. Sillä tamalla, että me 1. Olemma puhtaat sydämmesämme. 2. Kunnialliset puheisa ja käytöxisä. 3. Puhtaat elämäsä, ja 4. että erinomattain itzekukin Awio-Puolisotansa rakastaa ja kunniasa pitä.

Mikä pitä waatiman meitä kunnialliseen menoon?

W. Se tieto ia muisto, että paha himo, josta irstainen meno ylös tulee, eroitaa meidän ruumimme ja sielumme Jumalan yhteydestä. 1 Cor. 6: 18, 19. Wältäkät huorutta = = = Eikö tiedä, että teidän ruumiinne on Pyhän Hengen Templi ꝛc. 1 Petr. 2: 11. Wältäkät lihallisia himoja, ja, jotka sotiwat sielua wastan.

waroiman pitä, nähdän Papin Säädyn, Herrain päiwilä julkisesta Kirjoituxesta 4. p. Kesä Kuusa, W. 1752.

64. K. Kuinga Awio-Parin toinen toistansa rakastaman pitä? W. Sillä tawalla, että kumbikin hywällä mielellä aina halaja ja suosittele toistansa, eikä Jumalan säändöä wastan pyydä eroa Puolisostansa.

Eph. 5: 25. Miehet rakastakat teidän Waimojanne ꝛc. 1 Cor. 7: 27. Jos sinä olet Waimoon sidottu, älä pyydä eroa. Matth. 19: 6. Jonga Jumala yhteen sowitti, ei pidä ihmisen sitä eroittaman.

Kuinga Awio-Parin toinen toistansa kunnioittaman pitä?

W. Nijn että kumbikin edesautta sitä kuin toiselle otollinen on, eikä Awio-rackauttansa wieraalle jakaa pyydä. 1 Cor. 7: 3. Mies andakoon Waimolle welwollisen mielisuosion, niinmyös Waimo Miehelle. 1 Pétr. 3: 1--7. Waimot olkon heidän Miehillensä alammaiset ꝛc. Ebr. 13: 4. Awioskäsky pitä kunnialliseksi pidettämän ja Awio-wuode saastatoinna ꝛc.

Seitzemäs Käsky.

65. K. Kuinga kuuluu se seitzemäs Käsky? W. Ei sinun pidä warastaman.

Mitä kieldä Jumala Seitzemännesä Käskysä?

W. Kaickinaisen warkauden.

66. K. Kuinga selijttä Lutherus Seitzemännen Käskyn? W. Meidän pitä pelkämän ja rakastaman Jumalata, nijn etten me meidän lähimmäisemme rahaa taicka kalua ꝛc.

67. K.

67. K. Kuinga monella tawalla warkaus tapahtuu? W. Kahdella tawalla; salaisesti ja julkisesti.

68. K. Mikä on salainen Warkaus? W. Koska joku kaupasa eli muusa menossansa osotta lähimmäisellensä jongun petoxen eli wäärryden, jonga kautta hän omaisudensa puolesta jotakin kärsi.

3 Mos. k. 25: 14. Jos sinä jotakin myyt sinun lähimmäiselles, taicka ostat jotakin hänelta, nijn ei yhdengän pidä pettämän Weljeensä. Amos 8: 4--6. Syr. 27: 2, 3.

Kuinga salainen warkaus tapahtu?

W. Koska joku 1. petollisella kalulla eli 2. wäärällä waagalla ja mitalla, eli 3. wiettelemisellä ja haukuturilla, eli myös 4. laiskudella ja lugun pitämättömydellä wirasansa lähimmäisensä omaisuden andaa pojes tulla ja tygönsä saatta. Psalm. 37: 21. Jumalatoin otta lainan, ja ei maxa. Sananl. 29: 24. 3 Mos. k. 6: 2, 3, 4, 5. Jer. 9: 5, 6.

69. K. Taitako ihminen ylimmäisemmäldäns eli paremmaldans warastaa? W. Taita kaiketickin: Koska ei hän osota hänelle sitä palwelusta ja uskollisuutta, kuin hän welkapää osottamaan on.

Sananl. 18: 9. Joka laiska on työsäns, hän on sen weli, joka wahingota teke. Luc. 16: 1. 2c. Rom. 13: 7. 2c.

70. K. Taitako ihminen waraastaa alammaisemmaldansa, eli halwemmaldansa?

W. Taita; Koska welwollinen palcka häneldä pois kelttään.

Jac. 5: 4. Työ-miesten palcka - - - joka petorella teildä pidetty on, huuta - - - - SEKran Zebaothin Korwille.

71. K. Tapahtuko warkaus sydämmesä? W. Tapahtuu kaiketickin; Ahneuden kautta.

Psal. 62: 11. Jos rickaudet teidän tygönne lange, niin älkät pango sydändänne niiden päälle. 1 Tim. 6: 10.

72. K. Taitaako ihminen waraastaa itseldänsä? Taita kaiketickin; eli laiskuden kautta, eli ajan wäärinkäyttämisen kautta, eli tuhlamisen ja huolimattomuden eli myös juopumisen ja muun irstaisen menon kautta.

2 Thess. 3: 11. Muutamat teidän seasanne tawattomasti waeldawat, ja ei tee työtä, waan joutilasna owat. Sananl. k. 23: 21. Juomarit ja syömärit köyhtywät, ja unikeko pitä ryysyisä käymän.

73. K. Mikä on julkinen warkaus? W. Koska joku salaa ja luwattomasti poisottaa lähimmäisensä omaisuden, johon myös se kirottu rajain sijrtäminen luettapa on.

74. K. Mitä käske eli waati Jumala seitzemännesä Käskysä? W. Wakuutta lähimmäistä kohtaan kaupasa ja kaikesa kanssakäymisesä. Sillä meidän pitä auttaman että hänen kaluns tulis enätyxi ꝛc.

Kuin-

Kuinga Lähimmäisen kalu meidän apumme kautta enättämän pitä?

W. Koska me mahdollisuden jälken koemma edesautta hänen elatuxensa keinoja, ja sitä osasta, kuin Jumala meille andanut on, sille tarwitzewalle jakaamme. 1 Petr. 4: 10. Palwelkat toinen toistanne, jokainen sillä lahjalla kuin hän saanut on. Matth 7: 12. Mitä te tahdotte että Ihmiset pitä teille tekemän, niin myös heille tehkät. Ebr. 13: 16. Älkät hywin tekemistä ja jakamista unhottako 2c.

Kuinga Lähimmäisen kalu meidän apumme kautta taittaan warjeltaa?

W' Koska me neuwolla ja myös työllä pyydämme holhota händä, ja sitä kalua kuin hänellä on, ettei se huckuisi. 5 Mos. k. 22: 1--4.

Pitäkö meidän jällens se palkitzeman, jos me jotakin lähimmäisen kalusta olemma tygömme ottaneet?

W. Pitä kaiketickin. Luc. 19: 8. Jos minä jongun pettänyt olen, sen minä neljäkertaisesti jällens annan. Ezech. 33: 14, 15.

75. K. Mikä meidän welwollisudemme on itziämme kohtan, tämän käskyn woimasta? W. Ahkerasti työtä tehdä ja tytyä osallemme.

1 Thess. 4: 11, 12. Ottakat waati omista askareistanne, tehden työtä käsillänne 2c. 1 Tim. 6: 6 Olla jumalinen ja tytyä onneensa, on suuri woitto.

76. K. Kuinga kuulu kahderas Käsky? W. Ei sinun pidä wääräà todistusta sanoman lähimmäistäs wastan.

Mitä kieltää Jumala Kahderannesa Käskysä?

W. Kaiken walhen, wieckauden ja petoxen lähimmäistä kohtan.

77. K. Kuinga selijttää Lutherus Kahderannen Käskyn? W. Meidän pitä pelkämän ja rakastaman Jumalata, nijn etten me lähimmäisemme päälle walhettele ꝛc.

Kuinga tapahtu walhe lähimmäistä wastan?

W. Koska joku 1. Lähimmäistäusä wastan wäärin todista, 2. hänen pettää, 3. panettele händä, ja 4. saatta pahan sanoman hänen päällensä.

Mikä on pettää lähimmäistä?

W. Koska joku lähimmäiselle wahingoxi ilmoittan sen kuin salafna pidettämän pitä. Sananl. 11: 13. Panettelia ilmoitta salaisuden, waan jolla on uskollinen sydän salaa sen.

Taitako ihminen wai olemisella syndiä tehdä ja wäärin todistaa?

W. Taita kaiketickin, koska ei hän sitä puhu, kuin joutu lähimmäiselle hyödytyxeri ja parannuxeri. Sananl. k. 31: 8, 9. Awaa suus mykän edessä ja auta hyljättyin ostata, Awaa suus ja duomitze oikein: ja pelasta waiwainen ja köyhä. 1 Sam. 3: 17, 18.

Taitako ihminen todistaa wäärin itziänsä wastan?

W.

W. Taita kaikettickin; Oyckämisen ja kerskamisen kautta. Psal. 5: 6. Oyckärit ei pysy sinun silmäis edesä.

78. K. Mitä käskee eli waatij Jumala Kahdexannesa Kästysä? W. Yxiwakaisuutta lähimmäistä kohtaan, sillä meidän pitä wastaman lähimmäisemme edestä, hywin ajatteleman ja puhuman, ja kaicki asiat parhain päin käändämän.

Koska meidän lähimmäistä edeswastaman pitä?

W. Silloin kuin muut, syytä paitzi, hänestä puhuwat. Joh. 7: 51.

Mingätähden pitä meidän hywin ajatteleman lähimmäisestä?

W. Sentähden että hywistä ajaturista tule hywä ja oikia todistus, ja ei mitän pahaa. 1 Cor. 13: 5. Ei rackaus pahaa ajattele 1 Cor. 4: 5.

Koska meidän kaicki parhain päin käändämän pitä?

W. Silloin kuin lähimmäisen meno ja käytös syystä ei ole lattettapa ja paha. 1 Petr. 4: 8. Rackaus peittää paljo rikoxita.

Kuinga meidän Oikenden edesä puhuman pitä?

W. Totuus pitä meildä puhuttaman, jos me wälemma asian omasset, Duomarit, eli todistajat. Josuan k. 7: 19. Ilmoita minulle mitäs teit, ja älä salaa. 2 Mos. k. 18: 21, 22.

79. K. Kuinga pitä meidän ylipään kielemme oikein kayttämän? W. Jumalalle kunniaxi ja lähimmäiselle rakennaxexi ja hywäxi.

Jac. 1: 26. Jos joku ei suista kieldänsä: sen Jumalan palwelus on turha. Eph. 4: 29. Älkön yrikän rietas puhe teidän suustanne ulos lähtekö, waan mitä soweljas on parannuxen tarpeexi.

Yhderäs Käsky.

80. K. Kuinga kuuluu yhderäs Käsky? W. Ei sinun pidä pyytämän sinun lähimmäises huonetta.

Mitä tässä ymmärretän pyytämisen kanssa?

W. Kaickinaiset halut Jumalan tahtoa wastan, ja ja kaicki haukuturet syndijn, jotka sydämmessä yllösnousewat. Jac. 1: 14. Jokainen kiusatan, kosta hän omalda himoldanssa wietellään ja haukutellaan. Rom. 13: 9.

Mitä lähimmäisen huoneen kanssa ymmärretän?

W. Kaicki lähimmäisen omaisuus, waldaimessa ja kijndiässä kalussa, jossa ei ole henge.

81. K. Kuinga Lutherus selijttä Yhderännen Käskyn? W. Meidän pitä pelkämän ja rakastaman Jumalata, nijn etten me lähimmäisemme perindö eli omaisutta ꝛc.

Mitä kieltä Jumala yhderännessä Käskyssä?

W. Kaiken pahan halun lähimmäisen senkaltaisen kalun tygö jossa ei ole henge, ettei se oikeuden warjon alla meidän haldumme tulisi.

Kuinga tapahtu tämä paha halu?

W. Se tapahtu 1. Katenden, 2. Ahnenden, ja 3 turhan kunnian pyynnön kautta. Saarn: k. 4: 8. 1 Tim. 6: 9.

82. K. Mitä käske ja waatij Jumala yhdexännesä Käskysä? W. Tytywäisyyttä ja pahan halun tukahuttamista.

Gal. 5: 24. Jotka Christuxen omat owat, ne owat ristinnaulinnet lihansa, haluin ja himoin kanssa. 1Tim. 6: 6. Se on suuri woitto, olla jumalinen ja tytyä onneensa.

Millä me pahat halut tukautta taidamme?

W. Rukourella ja walwomisella. Matth. 26: 41. Walwokat ja rukoilkgat ettet te jouduisi kiusauxeen.

Kuinga me ennättää taidamme kaickinaiset pahat himot, ettei ne saa siaa meisä?

W. Koska me yältämme tilan niihin, ja pidämme aina HERran sanan sydämmesämme ja mielesämme, joka meitä Taiwallisesti mieldyneixi teke. 1Cor. 15: 33 Älkät andako pettää teitänne, pahat jaarituxet turmelewat hywät tawat. Ps. 119: 11. Minä pidän sydämesäni sinun sanas, etten minä rickois sinua wastan. Coloss. 3: 2. Pyrkikät niiden perän kuin ylhällä owat, ja ei niiden perän, kuin maan päällä owat.

83. K. Missä seiso tämä Jumalalda waadittu tytywäisyys? W. Se seisoo siinä, että me 1. tydymme siihen osaan ja onneen, jonga Jumala meille andanut on, ja sentähden 2. suomme lähimmäisellemme hänen omansa, niijumyös 3. olemma awuliset, että hän sais omansa pitä rauhasa ja nautita.

Kymmenes Käsky.

84. K. Kuinga kuuluu se Kymmenes Käsky? W. Ei sinun pidä himoitzeman lähimmäises emändätä, eikä hänen ꝛc.

Kuinga nämät sanat likemmin alku-kielen jälkeen kuuluwat?

W. Ei siuusa pidä mitän senkaldaista oleman, jonga kautta sinä saatetaan pyytämän lähimmäises emändätä ꝛc. Rom. 7: 18. Minä tiedän että minusa, se on, minun lihasani, ei asu mitään hywää.

Mikä sijs meisä on joka saatta meitä pahaa pyytämään?

W. Se on perisyndi ja kanzasyndynyt paha himo Rom. 7: 8. Syndi otti tilan käskystä, ja kehoitti minusa kaickinaisen himon. Luomisen kirjan 6: 5.

85. K. Kuinga Lutherus tämän Käskyn selijttä? W. Meidän pitä pelkämän ja rakastaman Jumalata, nijn etten me wedä engä haukuttele meidän ꝛc.

86. K. Mitä kieldä Jumala kymmenennesä Käskysä? W. Yhteisesti kaiken kanssa syndynen pahan himon, itze perisynnin, ja erinomaisesti kaiken himon lähimmäisen omaisuden tygö, iosa hengi on.

Mingätähden tästä nimitetän lähimmäisen emändä, karja, iuhta, palkollinen?

W. Se tapahtu esimerkiri, osottain sen kanza, mitä perisyndi, joka meisä on, saattaa meitä

pyy-

pyytämään. 5 Mos. k. 5: 21. Et sinun pidä hämoitzeman sinun lähimmäises huonetta, hänen peldoansa, palweljatansa ꝛc.

87. K. Mitä käske ja waatij Jumala Kymmenennesä Käskyjä? W. Täydellistä sydämmen puhtautta.

Matth. 5: 48. Olkaat sijs te täydelliset, niinkuin teidän Taiwallinen Jsänne täydellinen on. Eph. 4: 24. Pukekaat päällenne uusi ihminen, joka Jumalan jälken luotu on.

88. K. Mingä tähden kaickein Käskyin selityxet alsetaan näillä sanoilla, meidän pitä pelkämän ja rakastaman Jumalata? W. Sillä Jumalan pelko ja rackaus on se lähde, josta kaicki hywät työt ulosruotawat.

Saarnaj. kirj. 12: 13. Pelkä Jumalata, ja pidä Hänen Käskyns; sitä tulee kaickein ihmisten tehdä. 1 Joh. 5: 3. Tämä on rackaus Jumalan tygö, että me Hänen Käskynsä pidämme.

89. K. Kuinga meidän sydämmen puhtaudest i meitämme ahkeroitzeman pitä? W. Niin että me 1. hillitzemme ja tukahutamme pahan himon meisä, ja 2. neuwoilla ja töillä autamme että lähimmäisen puoliso, palkollinen, ja juhta owat alallansa ja tekewät mitä he owat welkapäät.

90. K. Mitä sanoo Jumala kaikista näistä Käskyistä? W. Näin sanoo Hän: Minä

nä HERra olen sinun Jumalas, wäkewä ja kijwas rc.

Mixi Jumala itzensä täsä kutzupi?

W. Kijwaaxi kostajaxi.

Kuinga kijwas kostaja Hän sis on?

W. Nijn kijwas, että Hän etzi isäin pahat teot lasten päälle.

Kuinga kauwas Hän kostaa lupaa isäin pahoja tekoja?

W. Kolmandeen ja neljändeen polween.

Mingäkaltaisten lasten päälle, HERra isäin pahat teot, nijn moneen polween kosta?

W. Senkaldaisten, jotka Händä wihawat.

Mitäsiä HERRa nijlle tekee, joita ei Hän kosta?

W. Hän teke laupiuden.

Kuinga moneen polween, HERRA nijlle laupiuden teke?

W. Moneen tuhandeen polween.

Kenelle HErra tainkaltaisen laupiuden teke?

W. Jotka minua rakastawat, ja minun Käskyni pitäwät.

91. K. Kuinga Lutherus tämän selittä?

W. Jumala uhka rangaista kaickia nijtä, jotka nämät Käskyt rc.

Mihin tämä rangaistuxen uhkaus meitä waati?

W. Sijhen, että me pelkäämme Hänen wihaansa, niin etten me Hänen Käskyjäns riko.

Kenelle lupaa Jumala armonsa?

W. Nijlle, jotka Hänen Käskynsä pitäwät.

Mi-

Mihin tämä armon lupaus meltä waatiman pitä? W. Siihen, että me rakastamme Händä, turwaamme Hänehen, ja mielellämme Hänen Käskyusä jälkeen teemme.

92. K. Taitako nyt joku paljas ihminen näin Lakia täyttä, eli elää Lain jälken ninkuin se waati? W. Ei suingan; waan se on mahdotoin.

Job. k. 14: 4. Kuka löytä puhtaan nijden seasa, kusa ei puhdasia ole? Jac. 3: 2. Moninaisissa me kuxin puutumma. Jac. 2: 10. Jos joku koko Lain pitä, ja ricko yhdessä, hän on wikapä kaikisa.

Mikä estä etten me taida Lakia täyttä?

W. Laki on hengellinen ja waati täydellistä kuuliaisuutta, mutta me olemma lihalliset ja synnin kautta turmelduneet. Rom. 7: 14. Laki on hengellinen, waan minä olen lihallinen, synnin ala myyty.

Kuinga Jumala meldä sitä waatia taitaa, joka meille täyttäxemme mahdotoin on?

W. Jumala on alusa andanut ihmiselle woiman pitämään ja täyttämään Lakia, sentähden Hän myös syystä waatij sitä kuin Hän esiwanhemmillemme andanut on. Saarnaja kirj. 7: 30. Jumala on luonut ihmisen oikiari. 5 Mos. k. 27: 26. Kirottu olkon joka ei kaikia näitä Lain Sanoja täytä, että hän nijden jälkeen tekis.

93. K. Owatko sijs kaicki ihmiset rangaistuxeen langenneet, koska ei he Jumalan

lan Lakia täytä? W. Luonnostans owat kaicki rangaistuxen alaiset.

Eph. 2: 3. Luonnostamme olimma me wihan lapset.

94. K. Mihingä siis Laki on hyödyllinen? W. Laki opetta meitä 1. Mitä meidän pitä tekemän ja jättämän. 2. Tundemaan syndimme, ja 3 Kuritta ja ajaa pakenemaan Lain täyttäjän Christuxen tygö.

Kuinga me tunnemme synnin Laista?

W. Koska me luemma ja tutkistelemma Lakia ja koettelemma siinä siwusa elämätämme, ajaturiamme, puheitamme ja töitämme, niin me kohta löydämme kuinga me olemma syndiä tehnet yhtä ja toista Käskyä wastan, Jumalan Laisa nähdän sielun wirheet ja puutoret.

Kuinga Laki kuritta meitä Christuxen tygö?

W. Koska Laki osotta meille synnin, niin ne uhkauret kum syndiä seurawat, pakottawat meitä murheella etzimän synnistä pelastusta, joka ainoastans Christux sa löyttää taittaan. Gal. 3: 24 Laki on ollut meidän opettajamme Christuxen tygö.

95. K. Misä seisoo synnin turmellus? W. Se seisoo 1. siinä, että meidän ymmärryxemme on luonnosta pimitetty. 2. Tahtomme Jumalasta kokonans poiswierandunut; ja 3. woima hengellisilä asiossa pois puuttunut, niin etten me ymmärrä, tahdo,

do, eli woi tehdä sitä kuin hywä on, ja Jumalalle kelpaa.

96. K. Kuinga ihminen senkaltaiseen tilaan joudui? W. Se tapahtui synnin langemisen kautta.

Mistä ihminen pois langeis?

W. Täydellisyden tilasta.

Misä tämä täydyllisyys seisoi?

W. Siinä, että ihminen oli luotu Jumalan kuwaxi.

Misä tämä Jumalan kuwa seisoi?

W. Se seisoi, kanßa luodusa wiisaudesa, hurskaudesa, pyhydesä, ruumin onnellisudesa ja kuolemattomudesa.

Eikö ihmisellä enä luonnosta ole tätä Jumalan kuwaa?

W. Ei; se on synnin kautta tullut kadotetuxi.

97. K. Kuka on syy syndijn? W. Perkele ja ihminen, perkele kärmen kautta wietteli Ewan syömään kieltystä puusta, ja Ewa saatti Mieheusä Adamin tekemään sitä samaa.

98. K. Mikä syndi on? W. Kaicki se kuin sotii Jumalan käskyjä wastan, wihoitta Jumalan ja rangaistuxen ansaitze.

Kuinga moninainen on syndi?

W. Erinomattain kahtalainen: Perisyndi ja tekosyndi.

Mikä on perisyndi?

W.

W. juurtunut paha himo, ja turmeldu luonda, josa me synnymme.

Owatko kaicki ihmiset perisynnisä syndyneet ja maailmaan tulleet?

W. Ja, tosin. Psalm. 51: 7. Katzo minä olen syndisestä siemenestä syndynyt, ja minun Äitini on minun synnisä sijttänyt.

Mikä on tekosyndi?

W. Kaicki mitä ihminen pahasta himostansa ajatuxilla puheilla ja töillä, Jumalan lakia wastan tekee.

Ongo se ainoastans tekosyndi, mittä ihminen käskyä wastan tekee?

W. Ei se ainoastans ole tekosyndi, mutta se on myös tekosyndi, koska ei ihminen tee sitä kuin käskettu on. Jac. 4: 17. Joka taita hywää tehdä, ja ei tee, nijn se on hänelle synnixi.

99. K. Taitako ihminen ehdollisesti syndiä tehdä? W. Taita; koska hän tietensä ja hywällä tahdolla teke pahaa.

Joh. 8: 34 Jokainen kuin teke syndiä, hän on synnin orja.

Ongo se ihminen armosa Jumalan tykönä, joka tietensä ja hanckiosta pahaa tekee?

W. Ei ensinnäin. 1 Joh. 3: 8, 9. Joka syndiä teke, hän on perkelestä. ꝛc. Gal. 5: 24.

Owatko uskowaiset sielut, nijn kauwan kuin he armon tilasa seisowat, wapaat teko synneistä?

W. Ei; sillä he tekewät syndiä heikoudesa. 1 Joh. 1: 8. Jos me sanomme ettei meisä ole

syn-

syndiä, niin me petämme itzemme, ja ei totuus ole meissä.

100. K. Mikä on heickouden syndi? W. Se kuin yhdeldä uskowaiselda sielulda wastoin tietoa ja tahtoa tapahtu ja tehdän.

Ps. 19: 13. Erhetyxet kuka ymmärtä ꝛc.

Kuinga menettä itzensä uskowainen, kosta hän hawaitze hänensä langennexi?

W. Hän katuu sydämmestänsä syndiäns, armoa JEsuxen tähden rukolle ja päättä tykönänsä edespäin wisummin suuremmalla ahkerudella karttaxensa. 2 Sam. k. 24: 10. Ja Dawidin sydän tykytti ꝛc. Joh. 5: 14. Älä sillen syndiä tee. Psalm. 19: 13.

Soimako siis HErra uskowaisille senkaltaiset synnit? W. Ei suingan. Rom. 8: 1. Ei ole yhtän kadotusta niissä jotka JEsuxesa Christuxesa owat, ja ei waella lihan jälken waan hengen.

101. K. Mikä on synnin rangaistus ja palcka? W. 1. Jumalan wiha ja kirous, jotka owat hengelliset rangaistuxet. 2. Kaickinaiset ajalliset waiwat ja 3. ijankaickinen kadotus helwetisä.

Joh. 3: 36. Joka ei usko Pojan päälle, ei hänen pidä elämätä näkemän, mutta Jumalan wihaa pysyy hänen päällensä.

Mitä Jumalan wiha ja kirous matkaan saatta? W. Iewottoman oman tunnon, epäilyxen, sokeuden ja paatumisen. Luom. K. 3: 8-10. Adam lymmyi emändinens HErran Jumalan kaswoin

woin edestä puiden sekaan ꝛc. Eph. 4: 18. Joiden ymmärrys on pimitetty. ꝛc. Ebr. 3: 13.

Kuinga syndi ajallisesti rangaistaan?

W. Sairaudella, kömhydellä, ylönkatzella ja maan waiwoilla ꝛc. 5. Mos. k. 28: 22, 38, 43.

Kuinga rangaise Jumala ijankaickisesti.

W. Helwetin kadoturella. Ilmest. k. 21: 8. Heidän osansa on sijnä järwesä joka tulikiwestä palaa.

Rangaiseko Jumala aina ne Jumalattomat ajallisesti?

W. Ei se tapahdu aina. Ps. 73: 3. Minä näin Jumalattomat menestywän.

102. K. Taitako ihminen tehdä itzensä osallisexi toisen synnistä? W. Taita kaiketickin monella tawalla. 1. Koska hän anda toiselle tilan syndijn, eli 2. suostu toisen syndijn. Ja 3, koska ei hän mahdollisuden jälken estä eli ruhtele toisen syndiä.

1. Tim. 5: 22. 3. Mos. k. 9: 7.

103. K. Eikö ihminen ensingään taida osottaa kuuliaisuutta Jumalan laille? W. Jumalan armon kautta taita wastaudesta syndynyt ihminen karttaa kuolettawaisia omaa tundoa wastan sotiwaisia syndejä ja jumalatoinda elämätä, ja yriwaikaisesti HERran pelwosa waeldaa.

104. K. Mixi ne työt kutzutaan jotka lain esikirjoituren i kseen tehdään? W. Ne kutzutaan hywixi töixi.

Eph.

Eph. 2: 10.

Owatko kaicki ne työt hywät, jotka ulkonaisesti käsky sanain kanßa yhteen sopiwat?

W, Ei kaicki. Rom. 7: 14. Laki on hengellinen: Matth. 6: 1--5.

Jos joku työ oikein hywä oleman pitä, mitä sijheen waditaan?

W Että se wilpittömästä rackaudesta Jumalan tygö, ja Jumalan kunnian etzikosta tapahtu. 1. Joh 5: 2. Sijtä me tunnemme, että me rakastamme Jumalan lapsia, koska me Jumalata rakastamme. 1. Cor. 10: 31. Mitä te teette, nijn tehkäät caicki Jumalan kunniaxi.

Owatko kaicki soweliaat hywiä töitä tekemään?

W. Ei suingan. Tit. 1: 16. Sanowat tundewansa Jumalan, mutta töillänsä he sen kieldäwät.

Kutka owat soweljaat hywiä töitä tekemään?

W. Jotka uskon kautta yhdistettynä owat JEsuxen kanßa. Joh. 15: 5. Joka minusa pysy ja minä hänesä, hän kandaa paljo hedelmätä, sillä ilman minuta et te woi mitän tehdä.

Taitako ihminen luonnollisesta woimastansa tehdä hywiä töitä?

W. Ei suingaan. 2 Cor. 3: 5. Ei nijn, että me olemma itze meistämme soweliat ꝛc. Phil. 2: 13. Jumala waikuttaa meijä sekä tahdon etkä toimituxen.

Owatko uskowaisten hywät työt täydelliset, nijn että ne itzesänsä ja itze tähtensä kelpawat Jumalle?

W.

W. Ei, sillä nijsä löyty wajawaisuus, kuitengin ne Christuxen tähden kelpawat Jumalalle. Ps. 130: 3. Jos sinä HERra soimat syndiä: HERra kuka sijs pysy. 1. Pet. 2: 5.

Ansaitzeko ihminen hywillä töillänsä jotakin?

W. Ei. Luc. 17: 10. Koska te olette tehnet kaicki, kuin teille käsketty on, nijn sanokat, me olemma kelwottomat palweliat.

Mingätähden sijs hywiä töitä tehtämän pitä?

W. Jumalan käskyn tähden joka sitä waati, paitzi sitä, nijn pitä meidän uskomme hedelmöitzemän hywisä töisä ja kijtollisuden merkixi Jumalan armolle kuuliaisuden osottaman. Eph. 2: 10. Me olemma hänen tekonsa luodut Christuxessa JEsuxessa hywin töihin rc. 2. Cor. 5: 14, 15. Christuxen rackaus waati meitä rc. Jac. 2: 18. Osota minulle sinun uskos sinun töilläs, 1. Joh. 3: 4. Rom. 8: 13.

Maxako HERra armostansa uskowaisten hywät työt?

W. Maxa caiketickin. Ps. 61: 6. Sinä Jumala annat perinnön nijlle jotka sinun nimeäs pelkäwät.

Kuinga monella tawalla HERra hywät työt maxa?

W. Hän teke sen ajallisesti, hengellisesti ja ijankaicklisesti. 1 Tim. 4: 8. Jumalisuus on tarpellinen kaikisa asioisa, jolla on sekä nykyisen että tulewaisen elämän lupaus.

105. K. Kuinga moninaisen kuuliaisuden taki meildä waati? Kahtalaisen: sisällisen sydämmesä ja ulkonaisen elämäsä.

Kuin-

Kuinga meidän kuuliaisudemme tasta Jumalalle kelwata, kosta en me lakia täyttä taida.
W. JEsus Christus on lain täyttänyt meidän edestämme, ja wapahtanut meitä lain kirouresta, sentähden on meidän kuuliaisudemme, kuin uskosa tapahtu Jumalalle Christuxen tähden otollinen.

Toinen Christillisen opin Pääkappale

Uskosta.

1. K. Mitä toisesa opin pääkappaleesa meille edespannaan? W. Usko.

Kenen päälle meidän uskoman pitä?

W. Jumalan päälle.

Pitäkö meidän tämä usko myös suullamme tunnustaman?

W. Ja täydellisesti. Rom. 10: 10. Sydämmen uskolla me wanhurskaxi tulemma, ja suun tunnustuxella me autuaxi tulemma. 1 Pet. 3: 15. Olkaat walmijt wastaman jokaista kuin teidän toiwonne perustusta tutkistele, joka teissä on. Matth. 10: 32, 33.

2. K. Mistä me sen opimme kuin meidän Jumalasta tunnustaman pitä? W. Osittain luonnon walkeudesta; mutta parhaitin Jumalan sanasta.

Rom.

Rom. 2: 15. Heidän oma tundonsa ynnä todista 2c. Rom. 1: 19, 20. Se kuin taittaan Jumalasta tuta, on heillä tietäwä, sillä Jumala ilmoitti sen heille 2c. Joh. 1: 18. Ei kengään ole koskan Jumalata nähnyt, ainokainen Poika joka on Isän helmasa, Hän ilmoitti meille.

Miri se oppi kutzukan Raamatusa johon usko parhaitn itzens perusta?

W. Ewangelium:ssi.

Mitä se sana Ewangelium merkitze?

W. Suloista sanomata.

Mitä Ewangelium ilmoitta?

W. Jumalan armon Christuresa JEsuresa, joka meidän edestämme on ulos annettu, ette kaicki ne jotka Hänen päällensä uskowat, pitä syndins anderi saaman ja autuden. Joh. 3: 16. Niin rakasti Jumala mailmaa, että jokainen kuin usko hänen päällensä ei pidä huckuman mutta ijancaickisen elämän saaman.

Ongo se ihmisellä luonnosta tuttu?

W. Ei Matth. 16: 17. Ei liha eikä weri ilmoittanut sitä sinulle. 2c.

3. K. Mikä on Jumala. W. Jumala on se kaickein täydellisen olendo, kaickein kappalten luoja ja ylöspitäjä.

Jer. 10: 6. HERra, ei yxikän ole sinun wertaises 2c. Apost. tek. k. 17: 24, 25. 1. Tim. 6: 15, 16.

Mingäkaltainen olendo Jumala on?

W. Ijankaickinen, kaickiwaldias, hurskas, rakas, wijsas, totinen, laupias ja hengellinen. Ps. 90:

2.

2. Ps. 102: 25-27. Luc. 1: 37. Ps. 115: 3. 5. Mos. k. 32: 4. Ps. 5: 5 7. Joh. 21: 17. E. 28. 29. Ps. 33: 4. 2. Mos k. 34. 6. 1 Joh. 4: 16.

4. K. Ongo monda Jumalaa? W. Yxi on Jumala olennosa, mutta tässä olennosa on kolme personata, Issä Poika ja Pyhä Hengi.

5 Mos. k. 6: 4. Kuule Israel, HERra meidän Jumalam on yxi HERra. 1 Joh. 5: 7. Kolme owat jotka todistawat Taiwasa, Issä, Sana ja Pyhä Hengi, ja ne Kolme Yxi owat.

Mingätähden Issä Ensimäisexi Personaxi nimitetään?

W. Sillä ei hän ole kenestäkään syndynyt eli uloskäypä.

Mingätähden Poika toisexi personaxi nimitetään?

W. Sillä hän on syndynyt Issästä. Ps. 2: 7.

Mingätähden Pyhä Hengi Kolmannexi sanotaan?

W. Että Hän sekä Issästä ja Pojasta uloskäy.

Ongo senkaltaista eroitusta personain waiheella Jumaludesa, että yxi woimallisembi eli toisiansa ädellisembi olis?

W. Ei; sillä kaicki kolme Personata owat yxi olendo, ja sen puolesta yhtä woimalliset ja aikaiset. 1 Joh. 5: 7. Ne Kolme Yxi owat.

5. K. Kuinga tämän Jumaluden olendo kutsutaan kaicki Kolme Personata mainitesa? Pyhä Kolme yhteys.

Tunnustammeko uskon kappaleisa kaicki Kolme Personata?

W. Ja.

6. K. Mikä on Usko? W. Usko on wahwa uskallus nijhin joita tonwotaan, ja ei näkymättömistä epäile.

Ebr. 11: 1. Catzo wijdennen Christillisen opin kappaleen 8. kysymys.

7. K. Kuinga monda on uskon pääkappaletta? W. Nijtä on kolme.

Ensimmäinen Uskon Kappale.

8. K. Mistä ensimmäisesä uskon kappalesa puhutaan? W. Isästä Jumalasta ja luomisesta.

9. K. Kuinga kuulu se ensimmäinen uskon kappale? W. Minä uskon Jumalan päälle, Isän kaickiwaldiaan rc.

Kenengä Personan päälle Jumaludesa, sinä, täsä uskon kappaleesa tunnustat uskowas?

W. Isän Jumalan päälle.

10. K. Kuinga kutzutaan Isä Jumala täsä uskon kappaleesa. W. Kaickiwaldiaxi taiwan ja maan luojaxi.

Eikö Pojasta ja Pyhästä Hengestä myös sitä sa-

notta taitta, että he myös Kaickiwaldiaat luojat owat?

W. Tosin, Isä Pojan kautta ja Pyhän Hengen on kaicki luonut. Ps. 33: 6. HERran sanalla owat taiwat tehdyt, ja caicki heidän jouckonsa, Hänen suunsa Hengellä. Ebr. 1: 2.

Mingätähden omistetaan luomisen työ Isälle Jumalalle?

W. Sillä tämä on se ensimmäinen työ, jonga cautta Jumala itzensä on ilmoittannut, ja Isä on se ensimmäinen Persona Jumaludesa, sentähden nijn järjestystä pitäin, paremman ymmärryxen tähden tämä työ Isälle omistetaan.

11. K. Kuinga Lutherus ensimmäisen uskon kappaleen selittä? W. Minä uskon että Jumala on minun ynnä muitten luotuin rc.

Mitä meille tässä ensimmäisessä pääkappalesa edespannaan?

W. Isän Jumalan hywät työt.

12. K. Mikä on ensimmäinen Isän hywä työ? W. Se on luominen.

Mitä Jumala luonut on?

W. Taiwaan, maan ja mitä nijssä owat.

Mistä Jumala nämät luonut on?

W. Tyhjästä. Ebr. 11: 3. Kaicki kuin me näemme, ne owat tyhjästä tehdyt. Rom. 4: 17.

Mingäkaltaisexi kaicki kappaleet luotijn?

W. Sangen hywäxi. 1 Mos. K. 1: 31. Ja katzo, ne olit sangen hywät.

13. K. Mitä Jumala luomisesa ihmiselle andanut on? W. Ruumin ja sielun.

Mingäkaltaisen ruumin Hän andanut on?

W. Senkaltaisen, jolla on silmät, korwat ja caiki muut jäsenet.

Mitä Jumala ihmiselle erinomattain järjettömäin luondokappalten suhteen andanut on?

W. Tiedon, toimen ja ymmärryxen.

Mingäkaltaisen sielun Jumala ihmiselle andanut on?

W. Järjellisen sielun, Matth. 10: 28. Wiss. k. 9: 15.

Kumbi kallijmbi on, sieluko eli ruumis?

W. Sielu on kallijmbi, Matth. 16: 26.

Kutka owat sielun woimat?

W. Ymmärrys ja tahto.

14. K. Mistä Jumala ensimmäisen ihmisen ruumin loi? W. Maan tomusta. 1 Mos. k. 2: 7.

Mistä sijs sielu tuli?

W. HERra puhalsi eläwän henghen hänen sieramijnsa.

15. K. Mingä jälkeen ihminen luotijin? W. Jumalan oman kuwan jälkeen.

1 Mos.

1 Mos. k. 1: 27. Jumala loi ihmisen omaxi kuwaxensa.

Mitä Jumalan kuwan kanßa ymmärretään?

W. Jumalan muoto. 1 Mos. k. 1: 26. Tehkämme ihminen meidän kuwaxemme, meidän muotomme jälken.

16. K. Misä tämä Jumalan kuwa itzensä ihmisesä osotti ja hawaita taittijn? W. Ihmisen ymmärryxesä ja tahdosa.

Kuinga se ymmärryxesä ilmoitti itzensä?

W. Sijnä tiedosa ja wissaudesa kuin ihmisellä oli, että hän oikein tunß Jumalan ja tiesi hänen tahtonsa. Col. 3: 10. Joka hänen tundemiseensa uudistetaan hänen kuwansa jälkeen joka sen luonut on.

Kuinga tämä kuwa ihmisen tahdosa itzensä osotti?

W. Sijnä pyhydesä ja wanhurscaudesa kuin ihmiselä oli, että hän sekä tahdoi ja taisi tehdä mitä Jumalalle kelpais. Eph. 4: 24. Pukekaat päällenne uusi ihminen, joka Jumalan jälkeen luotu on, totisesa wanhurskaudesa ja pyhydesä.

17. K. Seuraisko tätä Jumalan kuwaa joku ajaallinen onni? W. Seurais kaiketickin; sillä ihmisellä oli ruumin kuolemattomus ja herrans kaickein luondokappalten ylitze.

1 Mos. k. 1: 28. 1 Mos. k. 2: 17.

Nijn luotijn ſijs ihminen kokonanſa hywäri?

W. Luotuin kaiketickin. Saarn. k. 7: 30. Jumala on ihmiſen luonut oikiaxi.

18. K. Wieläkö tämä Jumalan kuwa nyt ihmiſiſä on? W. Ei, waan he owat ſen kadottaneet.

Rom. 3: 23. Kaicki owat he ſyndiä tehneet, ja ei heillä ole mitän kerſkattapa Jumalan edeſä.

Mingä kautta he ſen kadotit?

W. Synnin langemiſen kautta.

Kuinga ihminen langeis?

W. Koſca hän tottelemattomudeſa ſöi kieldyn puun hedelmäſtä. Rom. 5: 19. Yhden ihmiſen kuulemattomuden tähden monda owat ſyndiſexi tulleet.

19. K. Taittanko tämä Jumalan kuwa jälleens ihmiſeſä ylös rakettaa? W. Taittaan, Jumalan armon kautta.

Rom. 8: 29. Jotka hän on edes katzonutne hän on Poikanſa kuwan kaltaiſexi ſäätänyt.

Tapahtuko ſe täſä elämäſä?

W. Tapahtu, aluun tawoin, koſka ihminen uſkon kautta tule armon tilaan. 2 Cor. 3: 18. Mi muutetaan ſihen kuwaan kirckaudeſta nijn kirckauteen.

Koſka ſe täydelliſeſti tapahtu?

W. Kunnian waldakunnaſa taiwaſa. Pſ. 17: 15.

Mi

Minä rawitan herättyämi sinun kuwas jälken. 1 Joh. 3: 2.

20. K. Ongo Jumala myös luonut näkymättömiä kappaleita? W. On.

Col. 1: 16.

Mixi ne näkymättömät kutzutaan?

W. Engeleixi. Ebr. 1: 7.

21. K. Kuinga monenlaiset Engelit owat? W. Kahtalaiset, sekä hywät että pahat.

Mikä hywät Engelit owat?

W. Jotka sinä kanßa luodusa hywydesä seisowaisina pysyit. Marc. 8: 38. Pyhäin engelein kanssa. Matth. 18: 10. Heidän engeleins taiwasa näkewät aina minun isäni kaswon, joka on taiwaisa.

Mikä on hywäin engelein wirka?

W. Heidän wirkans on, kijttää Jumalata, täyttää hänen käskyiänsä, ja olla heidän kaitziansa jotka uskowat. Ps. 103: 20. Kijttäkät HERRaa te hänen engelinsä ꝛc. Ebr. 1: 14. Eikö he kaicki ole palwelewaiset henget, palwelluxeen lähetetyt nijlle jotka autuden perimän pitä.

Kutka pahoixi engeleixi kutzutaan?

W. Ne jotka sijtä kanßa luodusta pyhydestä luowuit. 2 Pet. 2: 4. Ei Jumala nijtä engeleitä, jotka syndiä teit, armahtanut, Waan on pimeyden kahleilla helwettijn syösnyt.

Mitä nämät pahat engelit tekewät?

He hiwäisewät Jumalata, estäwät hänen tahtonsa ja wahingoitzewat ihmisiä. 1 Pet. 5: 8. Teidän wihollisenne perkele käy ymbärins nijnkuin kiljuwa jalopeura, ja etzi kenen hän nielis. 1 Mos. K. 3: 4, 5. Matth. 13: 25.

Taitawatko pahat engelit tehdä kaickia sitä pahaa kuin he tahtowat?

W. Ei. Edemmä kuin Jumala sen heille saldi. Rom. 8: 31. Jos Jumala on meidän edesstämme, kuka woi meitä wastan olla. Job. 1: 12. Matth. 8: 51.

22. K. Mikä on se toinen Isän Jumalan hywä työ? W. Se on hänen ylöspitämisensä ja edeskatzomisensa.

Pitäkö Jumala wielä murheen huoluista kappaleistansa?

W. Pitä täydellisesti. Joh. 5: 17. Minun Isäni teke työtä hamaan tähän asti. Ebr. 1: 3. Kantaa kaicki woimansa sanalla. Matth. 10: 29.

Kenen Jumala parhaitin ylös pitä?

W. Kaicki ihmiset. Matth. 6: 26. Katzokaat taiwaan linduja — etteko te paljo enämbi ole ole kuin he. Matth. 10: 30, 31

Kutka erinomaisinda Jumalan edes katzomista nautita saawat?

W. Ne uskowaiset. Ps. 103: 13. Nijnkuin isä armahta lapsiensa, nijn Herran armahta pelkäwäisiänsä. 1 Tim. 4: 10.

23. K.

23. K. Kuinga Jumala edes katzoo ihmisen? W. Eitä hän nämät kaicki wielä nyt woimasa pitä.

Apost. Tek. 17: 28. Sänesä on elämme ja liikumme ja olemma. Jer. 10: 23. Ei ihmisen tie ole hänen woimasansa eikä yhdengän miehen wallasa ꝛc. Ps. 71: 6. Job. 14: 5.

Kuinga hän siis ne woimasa pitä?

W. Hän anda kunsaasti jokapäiwä rawinnon ja werhon, kodon ja huoneet, waimon ja lapsetꝛc.

Millä Jumala sielun edes katzo?

W. Sanallansa. Matth. 4: 4. Ei ihminen elä ainoasians leiwästä, mutta jokaitzesta sanasta kuin Jumalan suusta lähte.

24. K. Mikä se kolmas Isän Jumalan hywä työ on? W. Suojeleminen ja warjeleminen.

Kuinga Jumala suojele?

W. Että hän kaicki wahingot ja pahudet meidän päälldemme estä ja torju. Ps. 91: 9, 10. Ylimmäinen on sinun turwas, ei sinua pidä mikän paha kohtaman.

Mingä tähden Jumala saldi toisinans waarat ja muut wahingot ihmisiä kohdata?

W. Se tapahtu, osittain hurskaari rangaisturexi, osittain myös Isällisexi kurituxexi. Psal. 6: 1. Ah HERra älä rangaise minua wihassas. Sanaklask. 3: 11. Älä HERran kurituxia hylkä.

Kuinga Jumalan edeskatzominen menettä itzensä ihmisten syndein ja pahain töitten siwusa.

W. Sillä tawalla, että Jumala ne yriwakaisesti pojes kieldä, ei kaikin aiwoin estä, waan saldi, kuitengin hywään päätöxeen ohja. Ps. 5: 5. 2 Sam. 17: 14. 1 Mos. K. 50: 20. Te ajattelitte minua wastan pahsa, mutta Jumala on ajatellut sen hywäxi.

25. K. Mingätähden Jumala kaickia tätä hywää teke ihmiselle? W. Omasta sulasta armostansa ja Isällisestä hywydestänsä.

Eikö ihminen ole sitä ansainnut?

W. Ei ensingän, waan paitzi minun ansiotani.

26. K. Mitä ihminen näitten hywäin töitten edestä on welkaa? W. Joiden kaickein edestä, minun tulee händä kiittä? ylistää rc.

27. K. Pidätkös kaiken tämän sydämesäs lujana ja wahwana? W. Se on totinen tosi.

Toinen Uskon Kappale.

28. K. Mistä toisesa uskon kappalesa puhutaan? W. Jumalan Pojasta ja Lunastuxesta.

Mikä on lunastaa?

W. Se on, täyden hinnan edestä, ostaa takaisin sitä kuin kadotettu on. Matth. 16: 26. Mitä anda ihminen sielunsa lunastuxexi.

Kutka olit nijn kadotetut että he tarwitzit lunastusta?

W. Kaicki ihmiset, jotka synnin tähden päällensä wedit ijäiset rangaistuxet. Rom. 5: 18. Yhden synnin kautta on kadotus tullut kaickein ihmisten päälle.

Eikö ihmiset ilman lunastusta ja hindaa tainneet autetuxi tulla?

W. Ei. Sillä Jumalan wanhurskans waadei lain täytettä ja tehtvin rikosten rangaistusta. Jos. 24: 19. Hän on pyhä Jumala. 4 Mos. 14: 18. Ja ei pidä yhtään wiallista wiatoina. 5 Mos. K. 27: 26.

Kuka siis tämän lunastuxen hinnan on maxanut, kärsinyt rangaistuxet ja täyttänyt lain?

W. JEsus Christus. Matth. 18: 11. Ihmisen Poika tuli autuaxi tekemään sitä kuin kadonnut oli. 1 Tim. 2: 6. Joka itzensä kaickein edestä lunastuxen hinnaxi on andanut.

29. K. Kuinga kuulu se toinen uskon kappale? W. Minä uskon JEsuxen Christuxen päälle, hänen ꝛc.

Mixi Jumalan Poika tässä kutzutaan?

W. JEsus Christus.

Mikä tämä JEsus Christus meille ihmisille on?

W. Hän on meidän HERram.

30. K. Mingä tähden hän on meidän HERramme? W. Että hän minun kadotetun ja duomitun ihmisen lunasti kaikista 2c.

31. K. Kenestä Christus on sinnyt? W. Hän sikisi Pyhästä Hengestä.

Ongo hän luonnollisella tawalla tullut ihmiseri?

W. Ei, Waan ylön luonnollisella. 1 Tim. 3: 16. Se on julkisesti suuri Jumalisuden salaisuus, että Jumala on ilmoitettu lihasa. Es. 7: 14.

Ongo Christuxen miehnus ollut synnillä tahrattu?

W. Ei ensingän. Ebr. 7: 26. Sillä senkaltainen Ylimmäinen Pappi meille sopi, pyhä, wiatoin, saastatoin, synneisistä eroitettu 2c.

32. K. Kenestä Christus syndynyt on ihmiseri? W. Neitzestä Mariasta.

33. K. Mikä on ollut syy Christuxen kärsimiseen? W. Meidän raskaat syndimme?

Es. 53: 5. Hän on haawoitettu meidän pahain tekoimme tähden, ja meidän syndeimme tähden on hän hosuttu 2c. Rom. 5: 10.

Mitä Christus kärsinyt on?

W. Ulkonaisesti ruumisansa kärsei hän pilkat, haawat ja wihdoin ristin kuoleman. Matth, 26: ja 7.

Si-

Sisällisestä sieluansa kärsei hän tuskat, ahdistuxet, murheen ja hämmästyxen. Marc. 14: 33. 34. Rupeis wapiseman ja kauhistumaan, ja sanoi, minun sieluni on suuresti murheisansa kuolemaan asti. Luc. 22: 44. Ps. 18: 5, 6.

Kärseiko Christus myös helwetin waiwat?

W. Kärsei kaiketickin, sillä hän huusi ristin päälle: Minun Jumalani, minun Jumalani, miksis minun ylön annoit. Matth. 27: 46.

Kuinga taisi Christus nijn lyhyen ajaan sisällä helwetin waiwoja, jotka ijankaickiset owat, kärsiä?

W. Ajaan pituden puolesta, nijn Christus, joka oli yxi määrätöin persona, ei sitä tarwinnut kärsiä, kuitengin on hän käsinnyt sen mitan ja määrän jälken, kuin helwetisä kärsitään.

34. K. Mingätähden Christus pitä ristinnaulittaman, eikö sijnä kyllä ollut, että hän paljaldansa olis tapettu? W. Hän tahdoi tämän kautta osotta sen, että hän oli kirous meidän tähtemme, sillä Jumala oli sanonut; kirottu on jokainen joka puusa rippu.

Gal. 3: 13, 14.

Olicko tämä ruumillinen kuolema myös meidän syndeimme rangaistus?

W. Oli kaiketickin. 1 Mos. K. 2: 17. Ebr. 2: 14.

35. K. Mingätähden Christus haudattin? W. Todistuxexi sijhen että hän täydellisesti oli kuollut; hän tahdoi myös sen

kautta pyhittä meidän hautamme. Meille lepokammioxi.

1 Cor. 15: 3, 4. Es. 57: 2.

36. K. Mingätähden Christus alas astui helwettijn? W. Julkisesti osottaxensa, että hän täydellisesti oli ricki polkenut kärmeen pään.

Col. 2: 15.

37. K. Koska Christus kuolluista ylösnousi? W. Kolmandena päiwänä.

38. K. Koska hän taiwaseen ylös meni? W. Sitte kuin hän ylös nousemisensa jälkeen neljä kymmendä päiwää itzensä eläwäxi osottanut oli.

Apost. Tek. K. 1: 3.

Eikösta hän enää meitä läsnä ole täälläkä maan päällä?

W. On jokapäiwä, waicka näkymättömästi. Matth. 28: 28: 20. Minä olen teidän tykönänne jokapäiwä, hamaan mailman loppuun asti.

39. K. Mitä ymmärretään Christuxen istumisen kanßa Jsän oikialla kädellä? W. Jumalan Majestetiyden, kunnian ja kaickiwäldiaisuden täysi harjoitus.

Ps. 77: 11. Ylimmäisen oikia käsi woi kaicki muutta. Ps. 16: 11. Sinun kaßwois edessä on täy-

täydellinen ilo, ja riemullinen meno oikialla kädellä ijankaickisesti.

Sano wielä selkiämmin, mingä kaltaiseri sinä ymmärrät tämän Christuxen istumisen Isän oikialla kädellä?

W. Senkaltaiseri, että hän nyt, nijnkuin waldias HERra, täydellä Jumalallisella woimalla ja kunnialla hallitzepi kaicki kappaleet. Eph. 1: 20, 23.

40. K. Wieläkö Christus joskus nähtäwästi tulewa on? W. Wielä kaiketickin, sicldä jällens tulewa on duomitzemaan.

Keitä hän duomitzeva on?

W. Eläwitä ja kuolleita.

Mitä tässä duomiosa ilmei tuotetaan?

W. Uskowaisten hywät työt, ja jumalattomain pahat työt. Saarn. K. 12: 14. Jumala twotta duomiolle kaicki salatut työt, joko ne owat hywät eli pahat. Matth. 25: 35, 36, 42, 43.

Mingä duomion langetta Hän uskowaisten ylitze?

W. Tulkat minun Isäni siunatut ꝛc. Matth. 25: 34.

Mikä sijs on jumalattomain duomio?

W. Mengät pois minun tyköni te kirotut ijankaickiseen tuleen, Matth. 25: 41.

Koska tämä päiwä on tapahtuwa?

W. Sijtä päiwästä ja hetkestä ei tiedä kukaan. Matth. 24: 36.

41. K. Kuinga Lutherus toisen uskon kappaleen selittää? W. Minä uskon että JEsus Christus, totuten Jumala, Isästä ennen 2c.

Mitäs tässä tunnustat uskowas JEsuxesa Christuxesa?

W. Että hän on totinen Jumala ja totinen ihminen.

42. K. Ongo sijs Christuxesa kaxi luondoa? W. On, sekä Jumaluden että ihmisydän luondo.

Mistä hänellä on Jumaluden luondo?

W. Isästä ijankaickisen syndymän kautta. Psal. 2: 7. Sinä olet minun Poikani tänäpänä minä sinun synnyttin.

Mistä hänellä on ihmisyden luondo?

W. Neitzestä Mariasta ajallisen syndymän kautta. Gal. 4: 4. Koska aika oli täytetty lähetti Jumala Poikansa waimosta syndynyt.

43. K. Mingätähden Jumalan Poika piti ihmisexi tuleman? W. Että hän olis tainnut kärsiä ne rangaistuxet kuin ihmisen synnit olit ansainneet, ja anda itzensä laina alle, ja sen saman ihmisten siasa täyttä.

Ebr. 2: 14. 17. Että lapsilla on liha ja weri, nijn on hän myös nijstä osallisexi tullut, että hän olis kuoleman kautta hukuttanut sen, jolla kuoleman walda oli, se on perkelen. Ebr. 9: 22. Gal. 4: 4. 5.

Ei-

Eikö paljas ihminen sitä tehdä tainnut olisi?

W. Ei: Sillä kaicki olit syndiset, jotka loppuma-tonda wainaa jongun toisen edestä ei kesäda woinneet, eikä kaikella hurskaudellansa pienindäkän toisen edestä täyttää. Rom. 3: 23. Kaicki owat be syndiset 2c. Ps. 49: 8, 9. Ei welikän taida kerän lunasta, eikä Jumalalle kerän sowittaa, Luc. 17: 10.

44. K. Koska JEsus Christus on Jumala ja mies, ongo siis hänesä kari Personata? W. Ei, waan yri, sillä sana tuli lihaxi, ja asui meidän seasamme.

Joh. 1: 14.

1 Tim. 3: 16. Jumala on ilmoitettu lihassa.

Ongo nämät kari luondoa erittamattomasti yhteen personaan yhdistettynä?

W. On kaiketckin. Luc. 1: 35. Se pyhä kuin sinusta syndy pitä kutsuttaman Jumalan Pojaxi. 1 Tim. 2: 5. Yri on Jumala ja yri on wälimies Jumalan ja ihmisen wälillä, ihminen JEsus Christus.

45. K. Mitä nimi JEsus merkitze? W. Wapahtaja ja lunastaja.

Miri hän nijn kutsutaan?

W. Sillä hän on wapahtanut meitä synneistämme Matth. 1: 21.

46. K. Mitä nimi Christus merkitze? W. Woideldua.

Mi-

Mixi hän nijn kutzutaan?

W Sillä hän on miehuden puolesta woideldu Kuningaxi, Prophetaxi ja Ylimmäisexi Papixi. Es. 61: 1. 3. ⅁⅊Xran ⅁⅊Xran hengi on minun päälleni, sentähden on ⅁⅊Xra minua woidellut. Ebr. 6: 20. Joh. 6: 14. Ps. 2: 6.

Millä Christus woideldu on?

W. Pyhällä Hengellä ja woimalla. Apost. Tek. K. 10: 38.

Kuinga se on ymmärrettäpä?

W. että hänen miehudensa tuli osallisexi kaikesta Hengen lahjoista, ja itze Jumaludengin kunniasta ja woimasta. Ps. 45: 8. Jumala on sinun Jumalas, woidellut sinua ilo öljyllä enä kuin sinun osawelijes. Es. 11: 1, 2. Col. 2: 9. Hänessä asui koko Jumaluden täydellisyys ruumillisesti.

Koska Christuxen miehuus näistä osallisexi tuli?

W. Se tapahdui itze sikiämisesä, jona Jumaluden luondo miehuden canßa yhdistettin. Luc. 1: 35.

Harjoittiko sijs Christus lihansa päiwinä tätä Jumaluden kunnina ja woimaa?

W. Ei, waan aika harwoin, koska Jumalan kunnia sitä wadei, nijn hän jongun kipinän (nijn sanoin: sijtä osotti.

Mixei hän sitä harjoittanut täydellisesti?

W. Ei hän olisi sitte tainnut kärsiä ja kuolla, sentähden nijn hän itze harjoituxen hetkexi aika poies

jes pani. Phil. 2: 8. Möyrytti itzensä oli kuuliainen kuolemaan asti, tosin ristin kuolemaan?

47. K. Kuinga monda on Christuxen sätyä eli tilaa? W. Kari, sekä alendamisen että ylöndämisen sääty.

Misä seisoi hänen alendamisensa?

W. Se seisoi sijnä, että hän miehudesansa ja lihansa päiwinä, ei aina eikä täydellisesti harjoittanut, sitä hänen miehudellensa annettua Jumalan kunniaa, woima ja wäkewyttä, waan wastanotti orjan muodon nuhtettomasa heickoudesa, köyhydesä ja alhaisudesa. Phil. 2: 6-8. Waicka hän oli Jumalan muodosa, ei lukenut saalihiri Jumalan kaltainen olla, waan olensi itzensä rc. 2 Cor. 13: 4. Hän oli ristinnaulittu heickoudesa. Ebr. 4: 15.

Misä sijs hänen ylöndämisensä seisoi?

W. Se seisoi sijnä, että hän sen Jumalan kunnian woiman ja wäkewyden täydelliseen harjoituxeen astui, kuin hänen miehudellensa, personallisen yhdistyxen kautta Jumaluden luonnon kanssa annettu oli. Rom. 6: 9. Christus, joka kuolleista ylös herätetty on, ei sillän kuole, eikä kuolema saa tästä edes hänen päällensä walda. Phil: 2: 9-11.

Kumman luonnon puolesta sijs nyt Christus alettu on?

W. Paljan ihmisyden luonnon puolesta, sillä Jumaluden luondo on ijancaickisudesta muutumatoin, Jac. 1: 17.

Kum-

Kumman luonnon puolesta Christus istu Jsän oikialla puolella?

W. Jhmisyden luonnon; sillä Jumaludensa puolesta oli hän jo kaickiwaldias ja majestetillinen kaikomata. Eph. 4:10. Joka alasastunut on, hän on se joka kaickein taiwasten päälle ylösastui. Ps. 110: 1.

48. K. Mingätähden Christus kutzutaan Prophetaari? W. Sillä hän on ilmoittanut meille taiwallisen Jsänsä tahdon meidän autudestamme.

Luc. 4: 22. He hämmästyit hänen opetustansa, sillä hänen puhecensa oli woimallinen. Luc. 10: 16. Joka teitä kuule se minua kuule. Joh. 1: 18. 5. Mos. K. 18: 18.

49. K. Mingätähden Christus kutzutaan Ylimmäiseri Papiri. W. Että hän ristin puun päälle itzens uhrannut on sowinnoxi meidän syndeimme edestä, ja rukoile Jsänsä tykönä meidän edestämme.

Ebr. 9: 28. Niin on myös Christus kerran uhrattu, monen syndejä pois otamaan. Ebr. 7: 27. Rom. 8: 34. Christus on Jumalan oikialla kädellä joka myös rukoile meidän edestämme?

Koska Christus uhrais itzensä meidän edestämme?

W. Silloin kuin hän tuli tänne maailman kärsimään meidän rangaisturiamme ja täyttämän meidän siasamme Jumalan lakia. Rom. 5: 3, 4.

Koska

Koska hän sijs rukoile meidän edestämme?

W. Hän elä aina ja rukoile aina heidän edestänsä. Ebr. 7 : 25.

50. K. Mingätähden Christus kutzutaan Cuningaxi? W. Että hän hallitze 1. woiman waldakunnasa kaickein vlitze kuin taiwasa ja maasa owat. 2. Armon waldakunnasa Christillisen seurakundansa vlitze, ja erinomaisella tawalla kutzu, vlöspitä ja suojele sen. 3. Kunniansa waldakunnasa taiwaisa.

Jer. 23 : 5. Joka on hywin hallitzewa rc. Matth. 23 : 37. Kuinga usein tahdoin minä koota sinun lapses rc. Ps. 32. 8. Minä johdatan sinun minun silmilläni.

51. K. Mitä hywää nyt tämä Jumala ja mies JEsus Christus meille tehnyt on? W. Joka minun kadotetun ja duoniltun ihmisen lunasti.

Mistä hän lunasti?

W. Kaikista synneistä, kuolemasta ja perkelen wallan alda.

Eikö sijs enä ihmisesä syndiä ole?

W. On kaiketickin, Mutta Christus on meikä wapaaxi tehnyt synnin wiasta ja rangaistusista, nijncuin myös sen woimasta ja herrandesta: Waicka syndi asu meisä wielä, nijn ei se kuitengan enä kadotta taida, jos me ainoastaus uscolla ripumme Christuxesa. Col. 1 : 14. Jon-

ga kautta meillä lunastus on, hänen werensä kautta, nimittäin syndein anderi andamus. Rom. 6: 14. Ei synnin pidä teitä wallitzeman ꝛc. Rom. 8: 1. Ei ole yhtään kadotusta niijsä jotka JEsuxesa Christuxesa owat.

Onko ihminen myös pelastettu Christuxen kautta kuolemasta?

W. On kaiketickin, sillä synnin palcka on cuolema. Rom. 6: 23.

52. K. Kuinga monenlainen on kuolema? W. Kolmenlainen, ajallinen, hengellinen ja ijancaickinen.

Mikä on ajallinen kuolema?

W. Koska ruumis ja sielu erkanewat toinen toisistansa.

Mikä on hengellinen kuolema?

W. Koska sielu synnin kautta eroitta itzensä Jumalasta. Es. 59: 2. Teidän pahudenne eroitta teidän ja teidän Jumalanne toisen toisestansa.

Mikä on ijankaickinen kuolema?

W. Koska sielu ja ruumis ynnä eroitetan Jumalasta ijankaickisesti? Matth. 25: 41. Mengät pois minun tykönäni te kirotut ijankaickiiseen tuleen. ꝛc.

53. K. Kuinga ihminen taita olla wapaa hengellisestä kuolemasta? W. Koska

hän

hän yhdistettynä elää Jumalansa kanssa, joka tapahtu uskon kautta.

Gal. 2: 20. Minä elän, en kuitengan minä Mutta Christus elää minussa. Joh. 10: 28.

54. K. Kuinga ihminen pelastettuna wältä sen ijankaickisen kuoleman. W. Koska hän taiwaseen Jumalan tygö joutu.

Joh. 10: 28. Minä annan heille ijankaickisen elämän, ja ei heidän pidä huckuman ijankaickisesti, ei yhdengän pidä rewäisemän heitä minun kädestäni.

55. K. Wältäko ihminen myös nyt sen ajallisen kuoleman? W. Wältä, Mutta sillä tawalla, ettei se enä wahingoitze ihmistä, waan on yxi läpikäytäwä ijankaickiseen elämään.

Joh. 11: 25, 26. Joka usko minun päälleni, hän elä ehkä hän olis kuollut, ja joka elä ja usko rc.

56. K. Millä tawalla ihminen on wapaa perkelen wallasta? W. Sillä tawalla ettei perkele tahtonsa jälken meitä enä taida eikä saa waatia ja waiwata.

Col. 1: 13. Joka meitä pimeyden wallasta pelasti; ja on meidän sijrtänyt rackaan poikansa waldakundaan. Jac. 4: 7.

57. K. Ongo Christus tällä tawalla lu-

lunastanut kaicki ihmiset? W. On kaiketickin.

1 Tim. 2: 6. Joka itsensä kaickein edestä lunastuxen hinnaxi on andanut. 2 Pet. 2: 1.

Mixei sijs kaicki ihmiset tule autuaxi?

W. Sentähden ettei he oikiasa uskon järjestyxessä wastan ota tätä Christuxen ansiota. Marc. 16: 16. Joka uskoo, se tulee autuaxi, mutta joka ei usko, se tadotetaan.

58. K. Millä Christus meitä lunastanut on? W. Ei kullalla eikä hopialla, mutta hänen yhällä ja rc.

Mikä saatti Christuxen tätä tekemään?

W. Se sanomatoin rackaus kuin hänellä oli meitä kohtaan. Eph. 5: 2. Christus rackasti meitä, ja ulos annoi hänensä meidän edestämme

59. K. Mitä warten Christus meitä lunastanut on? W. Että me hänen omans olisimma.

Mikä se on olla Christuxen oma?

W, Se on, että hänellä nyt on walda meidän yhlitzemme ja me hänen alamaisensa olemma. Rom. 14: 9. Sentähden on myös Christus kuollut ja yhös nousut, ja jällens eläwäxi tullut, että hän olis kuolluitten ja eläwitten HERra. Ps. 2: 8.

Mi-

Mitä meidän, jotka Christuxen omat olemma hänelle tekemän pitä?

W. Hänen waldacunnasansa hänen allansa elämän ja händä palweleman.

60. K. Kuinga sijs Christusta palweldaman pitä? W. Ijankaickisesa wanhurskaudesa, wiattomudesa ja pyhydesä.

61. K. Mikä on perustus sijhen, että tämä wanhurskaus ja autuus on ijankaickinen olewa? W. Nijnkuin hän on kuolluista ylösnosnut, eläa ja hallitze ijankaickisesti.

62. K. Kuinga me taidamme JEsuxen tygö tulla, tällä tawalla hänen allansa elämään? W. Se tapahtu totisen uskon kautta hänen päällensä.

Ebr. 11: 6. Joka Jumalan tygö tulla tahto, sen pitä uskoman rc. Joh. 7: 37, 38.

Mitä ne tekewät jotka ei elä nijnkuin Christuxen omat, eikä händä palwella tahdo?

W. He warastawat Christuxelda pojes sen kuin hän ostanut on, ja myywät itzensä wastauudesta orjaxi synnille, kuolemalle ja perkelelle. 2 Pet. 2: 19.

63. K. Kuka meitä saatta uskomaan JEsuxen päälle, ja nijn muodoin Hänen

ansionsa osallisuteen? W. Itze Jumala Hänen Hengensä kautta.

Joh. 6: 44. Ei kengän taida minun tygöni tulla, ellei Isä joka minun lähetti wedä händä. 1 Cor. 12. 3. Ei yrikän taida kutzua JEsusta HERraxi, waan Pyhän Hengen kautta. 2 Cor. 4: 13, 14.

Mixi se toimitus kutzutaan, josa Jumala Hengensä kautta uskon ihmisesä waikuttaa?

W. Se kutzutan pyhittämisexi.

Misä uskon kappaleesa sijtä puhutaan?

W. Sijnä kolmannesa.

64. K. Koska me toisen uskon kappaleen jälken tunnustamme että JEsus Christus meitä lunastanut on, eikö sijs Isä ja Pyhä Hengi myös meitä ole lunastanut? W. Poika JEsus Christus Isän ja Pyhän Hengen rackaudesta ja laupiudesta, ja nijn muodoin Pyhän Colmeyhteyden neuwosa ja päätöxen jälken, on meidän lunastanut.

Kolmas Uskon Kappale.

65. K. Kuinga kuulu se kolmas uskon kappale? W. Minä uskon Pyhän Hengen päälle, yhden Pyhän ꝛc.

Min

Mingätähden Jumalan Hengi täsä kutzutan Pyhäri Hengeri?

W. Se tapahtu erinomattain pyhittämisen työn tähden. Rom. 15: 16.

66. K. Mikä tämä Christillinen seurakunda on, jotas tunnustat uskowas? W. Se on pyhäin ihmisten yhteys.

Mingätähden tämä seurakunda kutzutaan yhderi?

W. Sentähden, että kaicki jotca siinä owat, he owat niinkuin jäsenet yhdesä ruumisa, yhdistettynä Christuxen kanssa, joka pää on. 1 Cor. 12: 27. Te oletta Christuxen ruumis ja jäsenet, jokainen osansa jälken.

Mingätähden tämä seurakunda kutzutaan pyhäri?

W. Että caicki sen jäsenet owat ersitettuna ja wapaat niin synnin wiasta ja rangaistuxista, kuin sen wallastakin. Eph. 5: 25. 27. Christus rakasti seurakundaa, ja ulos andoi itsensä hänen edestänsä, että hän sen pyhittäis, ja on sen puhdistanut == että hän pyhä ja laittamatoin olis.

Kuinga tämä seurakunda on yhteinen, eli pyhäin yhteyderi kutzutaan?

W. Sen puolesta, ettei se ole sidottu wäsiin kanssacundaan, paickaan eli maakundaan, waan löytätän jokapaikasa, kusa uskowaiset owat. Apost. Tek. k. 10: 34, 35. Ei Jumala catso ihmisen muotoa rc. Ap. Tek. k. 15: 11. Me uskomme HERRan JEsuxen Christuxen armon kautta autuaxi tulewamme niinkuin hekin. Joh. 4: 21.

Ongo tämä seurakunda nijn nähtäwä että sen jäsenet tuta taittaisiin?

W. Ei. 2 Tim. 2: 19. HERra tunde omansa. Ps. 45: 14. Kuningan tytär on kokonans Kunniallinen sisäldä. 1 Cor. 2: 11.

Eikosta siis kaicki ole tämän seurakunnan jäsenet jotka ulkonaisesti tunnustawat heitänsä Christityixi?

W. Ei millän muotoa. Matth. 7: 21. Ei jokainen kuin sano minulle HERra, HERra, pidä tuleman taiwan waldacundaan. Matth. 13: 47, 48.

67. K. Kuinga se seurakunda kutzutaan joka tunnusta Christuxen, kokoon tulee, Jumalan sanaa kuuleman ja sacramentejä nautitzeman? W. Se kutzutan näkywäisexi seurakunnaxi.

Taitako ihminen anda itzens joka seurakundaan, josa Christus tunnustetaan?

W. Ei suingan. Sillä Christuxen tunnustus monelda wäärin käytetään. 2 Cor. 2: 17. Embä me ole senkaltaiset kuin muutamat, jotka Jumalan sanaa myyskendelewät 2 Pet. 2: 1.

Kuka näkywäisistä seurakunnista on se oikia seurakunda?

W. Se, josa Jumalan sana oikein opetetan ja sacramentit Christuxen asetuxen jälken jaetaan. Joh. 8: 31. Jos te pysytte minun puhesani, nijn te totisesti minun opetus lapseni oletta.

Matth.

Matth. 28:19. Opettakat kaicke Kansa ja kastakaat ꝛc.

Tapahtuko se meidän seasam sijnä seurakunnasa johon me meitämme tunnustamme?

W. Tapahtu kaiketickin, kijtos olkon Jumalan.

68. K. Mitkä owat tämän seurakunnan edustuxet, joka sen oikiat jäsenet nautita saawat? W. Ne owat, syndein anderi saaminen, ruumin ylosnouseminen ja ijankaickinen elämä.

Missä tämä ruumin ylösnouseminen seiso.

W. Sijnä että samat ruumit kuin meillä täällä maan päällä owat, kuolluista ylösherätettämän pitä, ja entisten sieluins kanßa jällens yhdistettämän. Joh. 5: 28.

Eikosta ihmisen sielu ruumin kanßa kuole?

W. Ei, waan sielu on kuolematoin. Saarn. k. 12: 7. Mulda pitä jällens maahan tuleman, nijnkuin se ollut on, ja hengi pitä jällens tuleman Jumalan tygö, joka sen andanut on.

Mihin ihmisten sielut joutuwat erittyensä runmista?

W. Uskowaisten tulewat taiwaan autuuteen, mutta uskottomain helwetin kadotuxeen. Luc. 16:22,23.

69. K. Kuinga Lutherus tämän kappaleen selittä? W. Minä uskon ja tunnustan, etten minä omasta ymmärryxestäni ja woimastani taida ꝛc.

Eikö ihminen oman wäin taida uskoa ja Christuxen tygö tulla?

W. Ei millän muotoa, sillä minä usson ja tunnustan etten minä omasta ymmärryxestäni ec.

Kuka ihmisen soweljaxi teke?

W. Pyhä Hengi.

Kuinga hän sen teke.

W. Ewangeliumin sanan kautta kutzu ja lahjoittansa walaise.

Kuinga Hän kutzu?

W. Hän ofotta meille Jsän tahdon meidän autudestomme ja taritze sen armon, jonga Christus ansainnut on. 2. Tim. 1: 9. Joka meitä on armaxi tehnyt, ja pyhällä kutzumisella kutzunut.

Mingä wälikappaleen kautta hän kutzu?

W. Ewangeliumin Sanan kautta.

Eikö laki täsä mitään tee?

W. Se pakoitta angarndellansa Jumalan kutzumusta wastan ottamaan. Matth. 9: 12. Eiterwet tarwitze parandajata, waan sairat.

Mekeko Jumala myös muitten wälikappalten kautta wetää ihmistä tygönsä ja sanan kutzumiseka waria ottamaan?

W. Kokee kaiketickin, osittain waiwain ja rangaistusten kautta, osittain erinomaisten hywäin töiden kautta, osittain myös kamalain tapausten kautta, jotka tarkawat saatta ihmisen peräänajan

ajatuxisin. Es. 28: 19. Rangaistus opetta otteman sanoista waarin. 2 Kun: l. 5: 14, 15. Matth. 2. 3.

70. K. Owatko kaicki HERran kutzumiselle kuuliaiset? W. Ei kaicki.

Rom. 10: 16. Ei ole kaicki Wwangeliumille kuuliaiset. Es. 65: 2.

Mikä on siis meidän welwollisudemme tässä?

W. Tänäpän jos me kuulemme HERran äneu, älkämme paaduttako sydämmitämme. Ebr. 3: 7, 8.

71. K. Joko sijnä kyllä on, että Pyhä Hengi paljaldans kutzu ihmisen? W. Ei suingan.

Mitästä hän wielä teke?

W. Hän walaisee.

Kuinga hän walaise?

W. Luonnollisen sokeuden siaan auda welonsa, ja tiedon kaikesta sijtä kuin autuuteen tarpeellnen on. Eph. 1: 17, 18. Että meidän HERramme JEsuxen Christuxen Jumala, kunnian Isä, andais teille wijsauden ja ilmoituxen hengen hänen tundemiseensa ja ylöswalaisis teidän ymmärryxenne silmät ꝛc.

72. K. Mistä tämä walaistus saadan? W. Jumalan Pyhästä sanasta.

2 Pet. 1: 19. Meille on wahwa prophetallinen sana, ja te teette hywin, että te sii-

tä waarin otatte, nijnkuin kyntilästä joka pimeisä walistaa.

73. K. Millä Pyhä Hengi walaise? W. Lahjoillansa.

Mitä Pyhän Hengen lahjain cansa ymmärretään?

W. Ne waientuxet ja liscutuxet jotka aina sanan kansa yhdistettynä owat. Joh. 6: 63. Sanat kuin minä teille puhun owat hengi ja elämä, 1 Thess. 2: 13. Ei nijnkuin ihmisen sanan, waan, nijnkuin se totisesti on, kuin Jumalan sanan, joka myös teisä uskowaisisa waikuttaa. Es. 55: 10, 11.

74. Mitä Pyhä Hengi aikoi näitten lahjainsa kansa, joilla hän ylös walaise? W. Ihmisen käändymistä.

Apost. tek. 26: 18. Minä lähetän sinun heidän silmiänjä awamaan, ja heitä pimeydestä walkeuteen käändämään rc.

Tulewatko kaicki kuin ylöswalaistaan, itze työsä käätyxi?

W. Ei, waan moni wastan seiso käändymisen armoa, ja estää, tykönänsä ylös walistuxen päätarkoituxen. Rom. 1: 18. Jumalan wiha ilmesty nijlle jotka totuden wäärydesä pitäwät.

Itze käändymisen menosta, löyttään sijnä wijdennesä Christin opin pääkappaleesa, 6, 7, 8, ja 9 kysymyxisä.

75. K. Mixi uskon sytyttäminen ihmisesä kutzutaan? W. Uudexi syndymisexi.

1 Joh: 5: 1.

Min-

Mingätähden se uuderi syndymiseri cutzutaan?

W. Sentähden, että ihminen joka ennen on ollut kuollut synnisä, saa uuden elämän uskon kautta Christuxen päälle. Gal. 2: 20. Jota minä nyt elän lihasa, sen minä elän Jumalan Pojan uskosa. 1 Joh. 5: 12. Jolla Poika on, hänellä on elämä.

Tuleko sielu uskon kautta yhdistetyxi Jumalan kanßa?

W. Tulee kaicketickin: koska hän uskosa tulee JEsuxens tygö, nijn yhdisty hän Jumalan kanßa Christuxen kautta. Joh. 17: 21. Että he kaicki yhtä olisit, nijnkuin sinä Isä minussa olet, ja minä sinussa, että hekin meisä nijn yhtä olisit. Joh. 14: 6.

76. Mingä wälikappaleen kautta Pyhä Hengi uskon waikuttaa? W. Ewangeliumin, ja mitä pienijn lapsijn tulee, kasteen kautta.

1 Cor. 4: 15. Minä olen teitä Christuxesa JEsuxesa sijttänyt Ewangeliumin kautta. Joh. 3: 5. Ellei joku synny wedestä ja Hengestä, ei hän taida Jumalan waldakundaan sisälle tulla.

Mitä Pyhä Hengi sitte teke, kuin hän uskon syttänyt on?

W. Pyhittä ja wahwistaa oikiasa uskosa.

77. K. Kuinga Pyhä Hengi pyhittää? W. Hän eroitta ja wapaaxi teke uskosa

syndisen, nijn hywin synnin wiasta ja rangaistuxista, kuin sen woimasta ja herrauudesta.

1 Cor. 6: 11. Te oletta pesityt, te oletta pyhitetyt, te oletta wanhurskaxi tehdyt. Eph. 5: 25==27. Apost. Tek. k. 26: 19. Saamaan syndein andexi andamista, ja perimistä ynnä nijden kanssa, jotka pyhitetän, usson kautta minun päälleni.

78. K. Mixi se työ kutzutaan, koska Jumala wapaaxi teke ihmisen synnin wiasta ja rangaistuxista? W. Wanhurskaxi tekemisexi, eli syndein andexi andamisexi.

79. K. Tuleko ihminen silloin wanhurskaxi, koska synnit hänelle andexi annetan? W. Tulee kaiketickin.

Kenengä tähden Jumala synnit andexi anda?

W. Christuxen tähden joka ihmisten siasa lain täyttänyt, ja syndein rangaistuxet kärsinyt on. Rom. 3: 24, 25. Se tulewat wanhurskaxi ilman ansiota hänen armostansa sen lunastuxen kautta kuin on Jesuxesa Christuxesa, jonga Jumala on armo istuimexi asettanut, Rom. 10: 4.

Mitä ihmisen puolelda waaditaan wälikappaleexi tullesansa osallisexi syndein andexi saamisesta?

W. Usko, jonga kautta ihminen wastan otta mitä Christus hänelle ansainnut on. Gal. 2: 20. Minä olen Christuxen canssa ristijn naulittu Phil. 3: 9. Ettei minun wanhurskudeni lai-

ka olisi, waan joka tulee uskosta Christuxen päälle, nimittäin, se wanhurskaus joka Jumalalda uskolle omistetaan.

Kuinga Jumala anda uskowaiselle synnit anderi?

W. Sillä tawalla, että hän omista hänelle JEsuxen wanhurskauden, ja sen puolesta, ei enä soimaa syndejä. Rom. 4: 6, 8. Autuus on sen ihmisen, jolle Jumala wanhurskauden luke ilman töitä, Autuus on se mies jolle Jumala ei syndiä lue. 2 Cor. 5: 21.

Annetanko synnit uskowaisille anderi töiden ansiosta, eli armosta?

W. Sulasta armosta ne anderi annetaan. Eph. 2: 8. Armosta te oletta autuaxi tulleet uskon kautta ꝛc. Rom. 11: 6. Jos se armosta on, niin ei se enä ole töistä. Rom. 3: 23, 24.

Andako Jumala myös niille anderi, jotka wastahakoisesti ja tietensä synnisä pyrkiwät?

W. Ei suingan, sillä heildä puuttu usko, eikä he ole yhdistyresä Christuxen kanßa. 1 Joh. 3: 6. Jokainen kuin hänesä pysy, ei hän ee syndiä ꝛc. Ebr. 3: 12.

80. Annetaanko uskowaisille anderi kaicki heidän syndinsä? W. Annetaan täydellisesti.

Ps. 103: 3. Joka sinulle kaicki syndis anderi anda. 1 Joh. 1: 7. JEsuxen Christuxen hänen Poikansa weri puhdista meitä kaikista synneistä.

81. Säästäkö Jumala ynnä synnin wian

kanßa myös rangaisturista? W. Säästä kaiketickin.

Matth. 18: 27. Joh. 3: 10.

Eikosta uskowaiset usiasti tässä mailmassa tuskaa ja wainoo kärsiä täydy?

W. Kärsiwät tosin, mutta ei se ole heille joku rangaistus, waan isällinen kuritus. Ebr. 12: 6. Jota HERra rakastaa, sitä hän myös rangaise, rc. Jer. 30: 11.

Mitä hywää uskowaisilla on wanhurskaxi tekemisestä?

W. Jumala otta heitä lapsirensa ja perillisirensa, ja erinomaisella tawalla yhdistyy heidän kanssansa. Eph. 1: 5. Korjaa meitä lapsirensa Jestuxen Christuxen kautta. Rom. 8: 17. Jos me olemma lapset, nijn me olemma myös perilliset, nimittäin Jumalan perilliset ja Christuxen kanßaperilliset. Tit. 3: 7. 2 Cor. 6: 16. Te oletta eläwän Jumalan templit, nijnkuin Jumala sano: minä tahdon heissä asua, ja heissä waelda.

Koska ihminen on uskon kautta wanhurskas, eikosta hän silloin myös ole synnin wallasta ja herraudesta wapaa?

W. On kaiketickin. Rom. 6: 14. Ei synnin pidä teitä hallitzeman, ettet te ole lain, waan armon alla. Ps. 130: 4. Sinun tykönäs on anderi andamus, että sinua peljätäisin.

82. K. Miri se armo työ kutzutan jonga kautta uskowa sielu wapahdetaan synnin wallasta ja herraudesta? W. Se

ku-

kutzutaan jokapäiwäisexi uudistuxexi ja pyhittämisexi.

2 Cor. 7: 1. Rom. 12: 2.

Kuinga Jumalan Hengi senkaltaisen pyhittämisen uskowaisten tykönä waikuttaa?

W. Hän anda heille woiman ylitze woittaxensa synnin, ja waeldarensa Jumalan käskyisä. Gal. 5: 16. Waeldakaat hengesä, nijn et te lihan himoja täytä, Ezech. 36: 27. Ja annan minun hengeni teihijn, ja teen nijn että te waellatte minun säädyisäni.

Mingätähden se kutzutaan uudistuxexi?

W. Sillä me jokapäiwä päältämme riisumme sen wanhan ihmisen, ja puemme päällemme sen uuden joka jumalan jälken luotu on. Col. 3: 9: 10. Pois riisukaat teistänne wanha ihminen tekoinensa ja päällenne pukekaat uusi rc.

Mitä ymmärretän sen wanhan ihmisen canßa?

W. Meidän turmeldunut luondomme, syndiset taipumiset. Eph. 4: 22. Niin pangat pois se wanha ihminen jonga kanßa te ennen waelsitta, joka himoin kanßa exyxisä itzensä turmele. Rom. 8: 7.

Mitä ymmärretän sen uuden ihmisen kanßa?

W. Jumalan kuwan jälken muutettu mieli. Rom. 12: 2. Muuttakaat teitänne teidän mielenne uudistuxen kautta.

Misä se uusi ihminen ilmoitta itzensä?

W. Usson ja käändymisen hedelmisä kuin owat hywät työt. Matth. 3: 8. Tehkä sijs parannuxen soweljaita hedelmitä. Jac. 2: 17. Usko, jos ei hänelle töitä ole, on kuollu itzesänsä ꝛc.

83. K. Mingä wälikappaleen kautta Jumalan Hengi pyhittämisen ja uudistuxen waikutta? W. Sanan erinomattain Ewangeliumin kautta ja pyhän Sacramentein.

Joh. 17: 17. Pyhitä heitä totudesas, sinun puhees on totuus. Tit. 2: 11, 12. Jumalan armo kaikille ihmisille terwellinen on ilmestynyt joka meidän opetta kaiken jumalattoman menon hylämään, ja mailmalliset himot, ja tässä mailmassa siwiästi ja burskasti ja jumalisesti elämään.

Mingä esikuwaa meidän tässä souraman pitä?

W. JEsuxen Christuxen, sillä meidän pitä nijn waeldaman kuin hän waeldanut on. 1 Joh. 2: 6 Joka sano itzens häntsä pysywän, hänen pitä nijn waeldaman, kuin Hängin waelsi. Phil. 2: 5.

Mingätähden ihmisen jokapäiwä uudistuman pitä?

W. Ettei se uusi ihminen päiwä päiwäldä lisännny, nijn hän wähene, ja nijn se hywyys hneku, kuin meisä ajetuxi tullut on. 2 Joh. v. 8. Kazokat wisusti teitänne, etten me kadotaisi, mitä me työtä tehnet olemma ꝛc. 2 Cor. 4: 16. Sentähden en me wäsy, sillä waikka meidän ulkonainen ihminen turmellaan, nijn sisällinen kuitengin päiwä päiwäldä uudistetagn.

Tu-

Tuleeko meidän uudistuxemme täsä elämäsä täydellisexi?

W. Ei, sillä peri syndi se rippu aina messä. Phil. 3: 12. Ei nijn, että minä sen jo käsittänyt olen, eli jo täydellinen olen. Hebr. 12: 1. Pois pangamme kaicki kuorma ja syndi, Joka aina meihin tarttu ja hitaxi teke.

Kuinga me sijs taidamme lisändyä uudistuxesa, koska syndi aina wielä meisä kijni rippu?

W. Tämän tähden tulee meidän joka päiwä parannusta tehdä, ja taukomata sotia syndiä wastan. Psal. 32: 5, 6. Minä sanoin, minä tunnustan HERralle minun pahat tekoni: nijn sinä annoit anderi minun syndini wääryden rc. Gal. 5: 24. Jotka Christuxen omat owat, ne owat ristin naulinneet lihansa himoin ja haluin kanssa.

Koska me sijs täydellisesti uudistumme:

W. Silloin kuin me taiwaisa saamme toista elämää nauttita. 1 Cor. 13: 10. Koska täydellinen tulee sitte wajaa lacka.

84. Mitä Pyhä Hengi wielä pyhittämisen siwusa sinulle tekee? W. Hän ylöspitä oikiasa uskosa.

Millä tawalla se tapahtu, että hän uskosa ylöspitää?

W. Sillä tawalla, että Jumalan Hengi uskowaiset sydämmisänsä osittain nuhtele, osittain opetta ja neuwo, osittain johdattele ja kurittele, osittain myös lohduita ja wahwista. Joh. 16: 8. Hän

8. Hän nuhtele maailmaa synnin tähden. Joh. 14: 26. Hän opetta teille kaicki, ja muistutta teille kaicki. Rom. 8: 14, 16. Jotka Jumalan hengeldä waikutetan, ne owat Jumalan lapset. Se Hengi todistaa meidän hengemme kanßa, että me olemma Jumalan lapset. 1 Pet. 5: 10.

Mingätähden Jumalan Hengen meitä uskosa ylös pitämän pitä?

W. Meidän hengellisten wihollistemme tähden, jotka muutoin äkisti meidän uskomme tyhjärk tekisit, ja sammutäisit. Luc. 22: 31, 32. Katzo satan on teitä poytänyt seulowaxensa nijnkuin nisuja, waan minä rukoilin sinun edestäs ꝛc.

Kutka ne hengelliset wihollset owat?

W. Perkele, maailma, ja meidän oma lihamme. 1 Theß. 3: 5. 1 Joh. 5: 19. Gal. 5: 17.

Mitä meidän uskomme ylöspitämisexi tekemän pitä?

W. Rukouxella ja walwomisella ne wälikappaleet oikein käyttämän, joidenga kautta Jumala meitä uskosa ylös pitää. Matth. 26: 41. Walwokaat ja rukoilkaat, ettet te langeisi kiusauxeen.

85. K. Mitkä ne wälikappaleet owat, joidenga kautta Pyhä Hengi meitä uskosa ylöspitää? W. Jumalan Sana ja HErran Ehtollinen.

Jer. 15: 16. Sinun sanas owat saawutetut, ja minä olen ne käsittänyt ꝛc. Joh. 6: 56. Jo-

ka

ka syö minun lihaani, ja juo minun weweni, hän on minusa, ja minä hänesä.

86. K. Kutka owat autuden wälikappaleet? W. Sana ja Sacramentit.

1 Joh. 5: 8. Kolme owat jotka todisiawat maan päällä, Hengi wesi ja weri, ja ne kolme yhdesä owat.

Kenengä kautta Jumala sanansa ilmoitta ja Sacramentit ulos jakaa?

W. Saarna wiraan kautta. 1 Cor. 4: 1. Jokainen pitäkön meitä Christuxen palweljoina, ja Jumalan salaisutten huonen haldioina 2 Cor. 5: 20. Nijn olemma me Christuxen puolesta käskyläijet, sillä Jumala neuwo meidän kauttamme. Eph. 4: 11, 12.

87. K. Pitäkö Jumala yhden autuden järjestyxen kaikesa Christikunnasa? W. Pitä kaiketickin, nijnkuin hän koko Christikunnan mailmasa kutzu, kokoo, walaisee ꝛc.

88. K. Andako myös Jumala kaikille uskowaisille Christikunnasa jokapäiwä synnit anderi? W. Anda, josa Christikunnasa hän minun ja kaikein uskowaisten synnit jokapäiwä armollisesti anderi anda.

Taitako ne, jotka kerran uskon käsittäneet owat? jällens armosta pojes langeta? W. Taita, koska he wasta undesta andawat synnille wallan yllitzensä. 2 Pet. 2: 20. Sitte kuin he owat paen-

päenneet mailman saaastaisudesta HERran ja wapahtajan JEsuxen Christuxen tundemiseen nijn he kuitengin heitäns nijhen käärjwät, ja woitetaan, ja on heille wijmeinen pahemmaxi tullut kuin ensimmäinen.

Kossa joku uskosta pojes langé, taitako hän sitte enä uskon saawutta ja armohon ylös otetuxi tulla?

W. Taita kaiketickin, jos hän ainwastans maltaa mielensä, seisahta synnin juoxusa ja käändä itsensä Jumalan tygö. Ps. 68: 19. 2 Pet. 3: 9. Hän on meidän kanßamme kärsiwäinen, ja ei tahdo että jongun pidäis huckuman, waan että jokainen parannuxeen itsensä käännäis.

89. K. Mitä Jumala sinulle teke tämän elämään jälken? W. Hän ylös herättä minun wijmeisnä päiwänä kuolluista.

Mitä ymmärretään wijmeisen päiwän kanßa?

W. Se päiwä, jona duomio pidettämän pitä, ja mailma hucku?

Kuinga sijs mailma hucku?

W. Hän tulella kulutetaan. 2 Pet. 3: 7. Taiwat ja maa hänen sanansa kautta säästetään tulen wawaxi duomio päiwään asti.

Kenen Jumala yuna sinun kanßas ylös herättää?

W. Kaicki muut ihmiset, eli kuolleet.

Kenen kautta Jumala kaicki ihmiset ylös herättää?

W. JE-

W. JEsuxen kautta. 2 Cor. 4: 14. Me tiedämme sen, joka HERran JEsuxen herätti, että hän meidängin JEsuxen kautta herättää.

Pysywätko ihmiset sitte kuolemattomina?

W. Pysywät täydellisesti. 1 Cor. 15: 53 Katowa pitä pukeman päällensä katomattomuden ja kuolewa puke päällensä kuolemattomuden.

Kuinga nijden kanßa käypä on jotka sihen aikaan eläwät?

W. He äkisti muutetaan. 1 Cor. 15: 51, 52. En me tosin kaicki nuku, waan kaicki me muutetaan

Eikösta ihmiselle toista runmista ylösnousemisesa aunetta?

W. Ei suingan, waan samalla runmilla ihminen ylösnouse kuin hänellä täälläkin ollut on. Job. 19: 26, 27. Minä saan kuitengin minun lihasani nähdä Jumalan rc. Ilmest. k. 20: 12. Minä näin kuolleet sekä pienet että suuret seisowan Jumalan kaswoin edesä.

90. K. Mitä Jumala meille kaikille uskowaisille ylösnousemisen jälken andawa on? W. Ijankaickisen elämän.

Mitä ymmärretään ijankaickisen elämän kanßa?

W. Sanomatoin ja loppumatoin autuus. 1 Cor. 2: 9. Jota ei silmä ole nähnyt eikä korwaa kuullut; ja ei ihmisen sydämmeen ole astunut, joita Jumala nijlle on walmistanut jotka händä rakastawat. Matth. 25: 34.

Missä

Misä silloin paras autuus seisoo?

W. Me saamme silloin nähdä Jumalan nijnkuin Hän on, ja yhdistymme Hänen kanßansa. 1 Cor. 13: 12. Nyt me näemme nijnkuin speilisä tapauresa, mutta silloin Kaswoisia Kaswoihin. 1 Cor. 15: 28. Jumala silloin kaicki kaikisa on.

91. K. Mikä Autuus silloin erinomattain sieluja kohtaa? W. Jumalan kuwan täydellinen ylösrakendaminen suurimman ilon ja mielinoutteen kanßa.

1 Joh. 3: 2. Koska se ilmestyy nijn me Hänen kaltaisexensa tulemma, sillä me saamme Hänen nähdä nijnkuin hän on, Psalm. 16: 11. Sinun Kaswois edesä on täydellinen ilo ja riemullinen meno ꝛc.

92. K. Mikä Autuus sijs kohtawa on ruumista? W. Se tule Christuxen kirkastetun Ruumin kaltaisexi.

Phil. 3: 21. Joka meidän heikon ruumimme kircasta, etsä se Hänen kirckaan Ruuminsa caltainen olis.

Misä kaicki tämä autuus nautita saadan?

W. Taiwaisa; joka myös Parad sixi kutsutaan Luc. 23: 43. 2 Cor. 5: 1.

Kutka meidän kanßa kumpanimme siellä owat?

W. Pyhät Engelit. Ebr. 12: 22.

Kuinga kauwan tämä autuus pysywä on?

W. Ijankaickisijn aikoin. 1 Petr. 1: 4.

Ongo

Ongo autuitten autuden ja kunnian wälillä joku eroitus?

W. On wissistickin. 1 Cor. 15: 41. Yxi Tähti woitta toisen kirckaudesa, nijn myös kuolluitten Ylösnousemus.

93. K. Kuhunga ne jumalattomat ylösnousemisensa jälken joutuwat? W. Helwettijn ja kadotuxeen.

Luc. 16: 23. Matth. 23: 33.

Mikä kadotettuin onnettomus olewa on?

W. He eroitetan Jumalasta ijancaickisesti. Matth. 25: 41.

Eikö heitä sielun ja ruumin puolesta myös pijnata?

W. Kaiketickin. Es. 66: 24. Ei heidän matonsa pidä cuoleman, eikä heidän tulensa sammuman rc. Matth. 22: 13. Siellä pitä oleman itku ja hammasten kiristys. 2 Thess. 1: 9.

Saako tämä kadotettuin rangaistus joskus lopun?

W. Ei ikänänsä. Joh. 3: 36. Joka ei usko Pojan päälle, ei hänen pidä ijancaickista elämätä näkemän, mutta Jumalan Wiha pysy hänen päällensä. Esai. 66: 24. Matth. 25: 46.

Rangaistaanko he töiden ansion eroituxella?

W. Rangaistan kaiketickin. Matth. 23: 14. Sentähden te saatte sitä kowemman kadotuxen. Luc. 12: 47.

94. K. Ongo Jumala edelläpäin ijankaickisudesa nähnyt kutka piti eli autuari tuleman eli myös kadotettaman? W. On.

Apost.

Apost. Teko Kirj. 15: 18. Jumalalle owat kaicki Hänen työnsä tiettäwät mailman alusta.

Kutka sijs Jumala aututeen walinnut on?

W. Jotka hän edelläpäin näki uskowan JEsuxen Christuxen päälle, ja uskosa loppuun asti pysywän. Ilmest. Kirj. 2: 10, Ole uskollinen cuolemaan asti, nijn minä sinulle elämän krunun annan.

Kutka Jumala hyljännyt on?

W. Jotka Hän näki edelläpäin ettei heidän pitänyt uskoman, eli uskosa loppuun asti pysymän. Joh. 3: 18. Joka ei usko, hän on jo duomittu, sillä ej hän uskonut Jumalan ainoan Pojan nimen päälle.

95. K. Mitä Jumala tainkaltaisella walitzemisella ja hyljämisella tarkoittanut eli hanginnut on? W. Että kaicki ne jotka uskosa JEsuxen päälle loppuun asti pysywät, pitä autuaxi tuleman, mutta sitä wastan muut kaicki kadotettaman.

Joh. 6: 40. Tämä on sen tahto joka minun lähetti, että jokainen joka näke Pojan, ja usko hänen päällensä, hänellä pitä ijankaickinen elämä oleman. Joh. 3: 18. Joka ei usko hän on jo duomittu.

Onko sijs Jumala sy jongun ihmisen kadotuxeen?

W. Ei ensingän; Sillä hän on täydellisesti uloswandanut Poikansa kaikkein edestä, ja wielä tarjitze kaikille armonsa, jonga kautta he taitawat lää-

käätyni ja autuari tulla. 1 Tim. 2: 4. 6. Joka tahto kaickia ihmisiä autuari, ja että he totuden tundoon tulisit. 2 Pet. 3: 9. HErra ei tahdo että jongun pidäis huckuman, waan että jokainen itzensä parannuxen käännäis. Ezech. 33: 11.

Kenesä sijs wika on että ihmiset kadotetaan?

W. Ihmisisä itze, jotka unhottawat ja wastanseisowat Jumalan armon, ja hyljäwät ne wälikappaleet, jotka Jumala antuderi säätänyt on. Joh. 3: 19. Tämä on duomio, että walkeus tuli maailmaan, ja ihmiset rakastiit enämmin pimeyttä kuin walkeutta rc. Apost. Tek. 7: 51. Te oletta aina Pyhää Henge wastan. Luc. 7: 30. Phariseuxet ja lain oppeneet katzoit ylön Jumalan neuwon itze, heitänsä kohtan, ja ei heitä kastettu hänelda. Matth. 23: 37.

96. K. Millä sanoilla kukin uskon kappale päätetän? W. Se on totinen tosi.

Mingätähden nämät sanat kaickein uskon kappaleden tygö panduna owat?

W. Että me silloin muistaisimme sen, kuinga sydän ja mieli aina yhdistettyna oleman pitä, sen kanka kuin me suullamme tunnustamme. 2 Tim. 1: 12. Minä tiedän kenen päälle minä uston, ja olen luja, että hän woi minulle kätkeä minun uskotun kaluni sihen päiwään asti. Rom. 10: 9.

97. K. Mitä hywää meille sijtä on, että me uskomme? W. Me saamme Jumalan

malan armon kautta uskon lopun, joka on ijankaickinen autuus.

98. K. Kuinga monda perustusta on meidän autuutemme? W. Kolme: 1. On Jumalan armo ja laupius. 2. On JEsuxen Christuxen ansio, ja 3 on usko waikutettu Pyhäldä Hengeldä, joka wastan otta Jumalan armon ja Christuxen ansion.

Colmas Christillisen Opin Pääkappale

Rukouxesta.

1. K. Mikä on rukoilla? W. Se on, pitää nöyrää ja sydämellistä kanßapuhetta Jumalan kanßa kaickinaisista tarpeista.

Ketä pitä meidän rukoileman?

W. Jumalata ainoata. Matth. 4: 10. HEXraa sinun Jumalatas pitä sinun kumartaman ja händä ainoata palweleman, 2 Mos. k. 20: 4, 5.

Kenen tulee rukoilla?

W. Kaic-

W. Kaickein ihmisten. Es. 45: 23 Minulle pitä kaicki polwet kumartaman itzensä Ps. 8: 3. Nuorten lasten ja imewäisten suusta perustit sinä wo'man. Ps. 145: 15. Kaickein silmät wartioitzewat sinua.

2. K. Rukoilewatko sijs kaicki oikein? W. Ei suingan.

Jac. 4: 3. Te anotta ja et te saa, että te kelwottomasti anotta.

Kuinga oikein rukoildaman pitä?

W JEsuxen nimeen. Joh. 16: 23, 24. Mitä ikänäns te anotta isäldä minun nimeeni, nijn hän anda teille.

3. K. Mikä on JEsuxen nimeen rukoilla? W. Se on JEsuxen ansion ja esirukouxen päälle, wahwasa uskosa katuwaisella sydämellä rukoilla.

Matth. 21: 22. Kaicki mitä te anotte rukouxessa uskoden, sen te saatte.

Mixi JEsuxen nimeen rukoildaman pitä?

W. Sillä JEsus on meille ansainnut kaiken hengellisen ja ruumillisen siunauxen, ja rukoille aina hywää meidän edestämme.

Mixi wahwasa uskosa rukoildaman pitä?

W. Sillä ilman uskota on mahdotoin kelwata Jumalalle. Ebr. 11: 6.

Mixi katuwaisesta sydämmestä pitä rukoildaman?

W. Sillä ulkokukattuin ja jumalattomain rukous on kauhistus HERralle.

Kuka meitä opetta oikein rukoilemaan?

W. Jumalan Pyhä Hengi. Rom. 8: 15. Te olletta saaneet walittuin lasten Hengen, josa me huudamme Abba rakas Isä.

4. K. Mitä me Jumalalda rukoilla saamme? W. Kaickia kuin tule Jumalan kunniaxi, omaxi ja meidän lähimmäisellem tarpeexi, olis se hengellisisä eli ruumillisisa asioisa.

Mitä ymmärretän ruumillisten asiain ja tarwetten kanßa?

W. Kaicki kuin ajallisen elämän tarpeexi tulee, ja kutzutan jokapäiwäisexi leiwäxi.

Mitä ymmärretän hengellisten asiain ja tarwetten kanßa?

W. Kaicki kuin tulee sielun yläsvitämisexi ja ijancaicksen elämän käsittämisexi.

5. K. Ongo kaicki ruumilliset hywät joita me itzellemme toiwotamme, meille hyödyttäwäiset ja Jumalalle otolliset? W. Ei aina.

Matth. 20: 22. Et te tiedä mitä te anotte.

Kuinga meidän ruumillista hywää rukoileman pitä?

W. Ehdolla, jos se on Jumalalle otollinen ja meille itze hyödyllinen. Matth. 8: 2. HERra, jos sinä tahdot, nijn sinä woit minun puhdistaa.

Kuin

Kuinga hengellistä hywää rucoildaman pitää?

W. Wahwasa ukosa, hywin tieten että se aina Jumalalle kelpa, ja meitä itze hyödyttä. Luc. 11: 13. Jos te jotka pahat oletta, taidatte hywiä lahjoja anda teidän lapsillenne, paljo enämmin teidän Taiwallinen Isänne anda (Pyhän Hengen) sitä anowaisille.

Taidammeko me rukoilla hengellistä hywää, sen mitan ja määrän jälken ja sixi ajaxi kuin me itze tahdomme?

W. Ei; waan meidän tulee se jättää Jumalan tahdon ja hywäxi löytämisen ale. 2 Cor. 6: 2. Minä olen otollisella ajalla sinua kuullut, 2 Cor. 12: 9. Tydy Minun Armooni, ꝛc. 1 Cor. 12: 11.

6. K. Kenen edestä meidän rukoileman pitä? W. Sekä itze edestämme että myös muitten ihmisten edestä.

Jac. 5: 16. Rukoilkat toinen toisenne edestä. Matth. 5: 44. Rukoilkaat nijsten edestä jotka teitä wahingoitzewat.

7. Koska meidän rukoileman pitä? W. Joka aika.

1 Thess. 5: 17. Rukoilkat lackamata.

8. Kusa meidän rukoileman pitä? W. Kaikisa paikoisa.

1 Tim. 2: 8.

Pitäkö Jumala rukoiltaman ynnä sullaja käytöxillä?

W. Tosin: meidän pitä nöyryttämän itziäm HErran edesä kaikella tawalla sekä ruumin että sielun woimalla. Ps. 5: 2, 3. HErra, ota minun sanani korwiis, hawaitze minun puheni. Ps. 95: 6. Tulkat, kumartakam ja polwillem langetkam ja maahan laskekam HErran meidän luojam eteen.

9. K. Mikä waati meitä rukoilemaan? W. 1. Jumalan käsky. 2. Jumalan lupaus rukouxen kuulosta. 3. Christuxen esirukous ja sijtä ulos wuotawa rukouxen woima, ja 4. meidän oma tarpeemme.

Kuinga kuulu Jumalan käsky rukouxesta ja sen Kuulosta?

W. Ps. 50: 15. Auxes huuda minua hädässäs, nijn minä tahdon autta sinua, ja sinun pitä kunnioittaman minua.

10. K. Onko se syndi jos ei Jumalaa hartaasti rukoilla? W. Tosin se on suuri syndi: sillä Jumala on käskenyt meitä alinomaa rukoilemaan: joca sen laiminlyö, se tekee syndiä Jumalan käskyä wastan, nijnkuin sekin joka huorin tekee eli warastaa.

11. K. Kuuleko Jumala aina meidän rukouxemme? W. Kuule kaiketickin, koska me händä oikein rukoilemma.

12. K. Mitä pitä meidän tekemän ko-

ska

ſka Jumala apunſa kanſſa wiſpy? W. Meidän pitä ſilloin kärſiwällisydellä odottaman Händä. Koſka hän wiſpy, ſilloin hän koettele meidän kärſiwällisyttämẽ, ja anda wihdoin, eli ſitä kuin me rukoilemma, taicka ſitä kuin hyödylliſembi on.

13. K. Kuka on paras rukous? W. W. Jſä meidän rukous, ſillä JEſus ſen itze on kokoon pannut ja käſkenyt opetuslapſenſa rukoilla.

Luc. 11: 2.

Kuinga tämä rukous jaetaan?

W. Kolmeen oſaan, eſipuheeſen itze rukouxiin ja päätöxeen.

14. K. Kuinga eſipuhe kuulu? W. Jſä meidän joka olet taiwaiſa.

Kuka täſä Jſäxi kutzutaan?

W. Koko pyhä Kolminaiſuus. Jac. 1: 17. Kaickinainen hywä ando ja kaikinainen täydellinen lahja tule ylhäldä walkenden iſäldä.

Kenen Jſäxi Pyhä Kolminaiſuus täſä kutzutaan?

W. Meidän Jſäxemme.

Mingätähden Jumala kutzutaan täſä, meidän Jſäxemme?

W. Jſän nimellä tahtoo Jumala kehoitta meitä 1. uſkomaan että Hän on meidän oikia Jſämme

joka meidän luonut ja kastesa armo lapsixensa ott nut on. 2. Turwallisesti händä rukoilemaan, ninku n lapsi rohkeimmin Isäänsä rukoile kuin palkollinen. Es. 63: 16. Sinä olet kuitengin meidän Isämme: sinä HERra olet meidän Isämme ja meidän lunastajamme; ja se on ijäti sinun nimes.

Mixet sinä sano, minun Isänl, waan meidän Isämme?

W. Nijnkuin me olemma jäsenet keskenämme, nijn tulee meidän rukoilla, ei ainoastans ite edestämme, mutta myös muidengin edestä, liwitengin nijden edestä, jotka owat meidän kanßaweljemme ja sisaremme uskosa. Gal. 6: 10. Koska meillä aika on, nijn tehkämme jokaiselle hywää, mutta enimitten nijlle jotka meidän kanßa weljemme owat.

Mixi me ensimmäisexi sanaxi sanomme, Isä meidän, mixei nijn hywin, meidän Isämme?

W. Että me kohta aluusa nijn rackaasta sanasta kehoitettaisiin hartauteen ja uskalluxeen händä kohtan. Rom. 8: 15. 16.

15. K. Koskas rukoilet, Isä meidän joka olet taiwaisa, Mitäs silloin ymmärrät sillä sanalla: Taiwaisa. W. Taiwasten kanßa tässä ei suingan ymmärretä joku luotu taiwas josa Jumala asuis, sillä taiwasten taiwaat ei händä käsittää woi. Mutta taiwasten kanßa ymmärretään, Jumalan puoletoin Majesteti, kunnia, woima ja joka paikasa läsnä oleminen, ja koska me ru-

rukoilemma, silloin eroittaman pitä meidän mielemme maasta ja taiwaseen ylöndämän.

Job. 11: 8. Hän on korkiambi kuin taiwas ꝛc. Ps. 103: 19. HERra on walmistanut istuimensa taiwasa ja Hänen waldakundansa hallitze kaikkia. Col. 3: 2. Pyrkikäät nijden perään kuin ylhällä owat. ꝛc.

16. K. Kuinga Lutherus tämän esipuheen selittää. W. Jumala tahto meitä wetä wahwasti uskomaan, että ꝛc.

Mihingä Jumala meitä wetää tahtoo?

W. Wahwasti uskomaan että hän on meidän ainoa Isämme, ja me hänen rackaat lapsensa.

Mihingä se kelpa, että me sen uskomma?

W. Se kelpa siihen, että me sitä rohkiammin wahwasa uskosa händä rukoilemma.

Mingä kaltaisella mielellä meidän Jumalaa rukoilla tulee?

W. Senkaltaisella, kuin hywät lapset wanhemmildansa tarpeitansa anowat.

17. K. Kuinga monda rukousta on Isä meidän Rukouxesa? W. Seitzemän.

Kuinga nämät eroitetaan?

W. Kolme ensimmäistä kutzutan auxihuutamisen rukouxixi, ne kolme jälkimmäistä pois poistamisen rukouxixi, jotka kuusi rukousta tarkoittawat hengellisiä tarpeita, Mutta se keskimmäinen eli neljäs rukous ruumillisia tarpeita.

Miri Christus niin monda rukousta meille opettanut on hengellisistä tarpeista, mutta ruumillisista ainoastans yhden rukouxen? W. Sentähden että meidän pitä ensin ja yli kaicksin etzimän Jumalan waldakundaa ja hänen wanhurskauttansa, nijn me taidamme sijtä olla wakuutetut että Jumala kuulee meidän rukouxemme ajallisista tarpeista.

Ensimmäinen Rukous.

18. K. Kuinga kuulu ensimmäinen rukous? W. Pyhitetty olkon sinun nimes.

Mikä se on? W. Jumalan nimi on itzestänsä kyllä pyhä, ꝛc.

Mitä Jumalan nimeen kanßa ymmärretään?

W. Sen kanßa ymmärretään, 1. Jumalan olemainen, 2. Jumalan omaisudet ja kunnia nimet, 3. Jumalan hywät työt, ja 4. Jumalan sana ja Sacramentit.

Eikö Jumalan nimi muutoin ole pyhä, ellen me sijtä rukoile?

W. On kaiketickin, Jumalan nimi on itzestänsä kyllä pyhä ꝛc.

Mingätähden sijs me rukoilemma täsä sen pyhittämisestä?

W. Sentähden että se meildäkin pyhittetäisiin eli nijn pyhänä pidetäisijn kuin se on.

19. Kuinga Jumalan nimi meildä pyhitetän?

tetän? W. Se tapahtu 1. selkiän ja puhtan opin kautta. 2. Jumalisen elämän kautta, koska Jumalan sana selkiästi ja puhtaasti opetetaan, ja me sen jälken nijnkuin Jumalan lasten tulee, Jumalisesti elämme.

20. Kuinga Jumalan nimi siis häwäistään? W. Se tapahtu 1. wäärän opin ja 2. Jumalattoman ja pahendawaisen elämän kautta; sillä joka toisin opetta ja elää kuin Jumalan sana neuwoo, se häwäise meidän seasam ꝛc.

21. K. Koska me täsä rukouresa sanomme: pyhitetty olkon sinun nimes, mitä me silloin anomme? W. Rukoilemma silloin että Jumala 1. tahdois warjella meitä kaikesta opin wäärydestä. 2. Andaa pyhän sanansa puhtaasti ja ilman petosta opetettaa ja saarnattaa, ja andaa meille armonsa elämämme sen jälken käyttää.

Toinen Rukous.

22. K. Kuinga kuulu se toinen rukous? W. Lähes tulkon sinun waldakundas.

Mikä se on?

W. Jumalan waldakunda lähesty kyllä ꝛc.

23. K. Kuinga moninainen on Jumalan Waldakunda? W. Kolminainen, 1. Woiman waldakunda. 2. Armon waldakunda, ja 3. Kunnian waldakundaa.

Mikä on woiman waldakunda?

W. Taiwas ja maa joisa Jumala kaicki woimallisesti hallitze.

Mikä on armon waldakunda?

W Jumalan Seurakunda täällä maan päällä, jonga Hän sanan ja Sacramentein kautta armosa hallitze.

Mikä on kunnian waldakunda?

W. Ijankaickinen elämä taiwaisa, josa Jumalan lasten kunnia Jumalasa ilmanduwa on.

24. K. Kuta Jumalan waldakundaa me tässä rukoilemme tygömme tulewan? W. Me jotka elämme woiman waldakunnasa rukoilemme 1. armon waldakundaa ja 2. kunnian waldakundaa tygömme tulemaan.

Rom. 14: 17. Jumalan waldakunda ei ole ruoka ja juoma, mutta wanhurskaus ja rauha ja ilo Pyhässä Hengessä. 2 Tim. 4: 18.

Eikö Jumalan armon ja kunnian waldakunda ilman meidän rukoustamme meitä lähesty?

W. Jumalan waldakunda tosin lähesty kaicka, mutta jos me sen oikein wastaan otta tahdomme, niin meidän hartaasti rukoilla tulee, että se meidängin tygöm tulis.

25. K.

25. K. Kuinga armon waldakunda meidän tygömme tulee? W. 1. koska meidän taiwallinen Jsämme anda meille Pyhän Hengensä, ja 2. me hänen armonsa kautta uskomme hänen sanansa. ja 3. täsä mailmasa Jumalisesti elämme.

26. Kuinga kunnian waldakunda meitä lähesty? W. Koska me Jumalan armon kautta wahwasa uskosa loppuun asti pysymme, autuallisesti kuolemma, taiwaan iloon sisälle käymme, ja sitte alati elämme.

Koska minä nyt rukoilen, lähes tulkoon sinun waldakundas, mitä minä silloin anon?

W. Minä anon ja rukoilen, että Jumala taiwallinen Jsäni andais minulle armon, Christillisesti eläxeni ja autuaasti kuollaxeni.

Kolmas Rukous.

27. K. Kuinga kuulu se kolmas rukous? W. Tapahtukoon sinun tahtos nijn maasa kuin taiwasa.

Mikä Jumalan tahto on?

W. Kaicki mitä hän sanasans nimittäin laisa ja ewangeliumisa meildä waati.

Mitä se on sijs kuin Jumala meildä waati?

W. Hän waati 1. Jumalista elämää, 2. oikia uskoo ja 3. kärsiwällistä kärsiwällisyttä. 1 Tim. 6. 13, 14.

Minä käsken sinua, ettäs käskyn saastatoinna ja nuhtetoinna pidät. 1 Joh. 3: 23. Tämä on hänen käskynsä, että me hänen poikansa JEsuxen Christuxen päälle uskoisimma ja rakastaisimme toinen toisiamme, nijnkuin hän käskyn meille andoi Ebr. 10: 36. Kärsiwällisyys on teille tarpellinen tehdäxenne Jumalan tahtoa.

28. K. Kuinga Jumalan tahto maan päällä tapahtuman pitä? W. Nijnkuin se tapahtu taiwaisa.

Kutka Jumalan tahdon taiwaisa täyttäwät?

W. Pyhät Engelit ja ne walitut. Ps. 103: 20. Kijttäkäät HEXraa te hänen engelinsä, te wäkewät sangarit, jotka hänen käskynsä toimitatte. Ilmest. k. 7: 15. Sentähden owat he Jumalan istuimen edesä, ja palwelewat händä päiwällä ja yöllä hänen templisänsä.

29. K. Pitäkö meidän toiwottaman sitä, että me heidän kaltaisensa olla taidaisimme? W. Ei ainoastans toiwottaman sitä, mutta myös sen perään pyrkimän, että me joka aika heidän kaltaisemmaxens tulla taidaisimme.

Rom. 12: 2. Ebr. 12: 22.

30. K. Eikö Jumalan tahto ilman meidän rukouxamme tapahdu? W. Tosin Jumalan hywä ja armollinen tahto tapahtu itzestäns ꝛc.

Min-

Mingätähden me ſiis täſä ſitä rukoilemma?

W. Me rukoilemma, että ſe meidängin ſeaſamme ja meildä tapahtua taidais.

31. K. Kuinga ja koſka Jumalan tahto tapahtu? W. Koſka Jumala eſtää meidän lihalliſen tahtomme, ja kaicki pahat neuwot ꝛc.

Mitä pahain neuwoin kanßa täſä ymmärretään?

W. Perkeleen ja mailman aiwotuxet.

Mitäſtä perkeleen ja mailman aiwotuxet tekewät?

W. Ei ſalli meidän Jumalan nimee pyhittä, eikä hänen waldakundanſa meidän tygömme tulla.

32. K. Koſka me nyt ſanomme, olkon ſinun tahtos nijn maaſa kuin taiwaiſa, mitä me ſilloin rukoilemma? W. Me rukoilemma että Jumala andais meille armonſa, ollaxem kaikiſa hänen pyhään tahtoonſa tytywäiſet, ja nijn mieluiſeſti tehdäremme ſen jälken kuin engelit ja pyhät taiwaſa Jumalan tahdon tekewät.

Tahtoko Jumala ſen meille lainata?

W. Se on hänen hywä ja armollinen tahtonſa.

Neljäs Rukous.

33. K. Kuinga kuulu ſe neljäs rukous?

W. Anna meille tänäpäiwänä meidän jokapäiwäinen leipämme.

Mitä leipää me täsä Jumalalda rukoilemma?

W. Jokapäiwäistä leipää.

Mingätähden se kutzutaan meidän leiwäxemme?

W. Sentähden että me mieleemme johdataissimme kuinga meidän aina tulee syödä omaa leipäämme, ja ei laiskudesa eli wäärydesä kajomaan toisen leipähään. 2 Thess. 3: 11, 12.

Mixi se kutzutaan jokapäiwäisexi leiwäxi?

W. Sentähden että meidän pitä rukoilemaan siitä kuin tarpellinen on, joka päiwän tilan ja tarpen jälkeen. Ps. 104: 27. Kaicki odottawat sinua, ettäs heille andaisit ruaan ajallansa.

Mingätähden me täsä sanomme anna meille?

W. Sillä ilman Jumalan andoa en me mitään toimittaa taido. Ps 127: 1, 2. Jos ei Herra huonetta rakenna, niin he huckaan työtä tekewät, jotka sitä rakendawat.

Mixen me täsä sano: Anna minulle, waan me sanomme, anna meille?

W. Syy on tämä: meidän pitä myös oleman huolda pitäwäiset lähimmäisestämme, ja jakaman tarwitzewaisille sitä kuin Jumala meille andanut on. Jer. 29: 7. Katzokaat sen kaupungin parasta ꝛc. Ebr. 13: 16. Älkäät hywintekemistä ja jakamista unhottako. ꝛc.

Mingätähden me täsä pyydämme ainoastans tämän

mäm päiwäistä leipää, ja ei monen päiwäistä leipää?

W. Sillä en me tarwitze ajaattomalla murheella rasittaa itziämme huomisen päiwän tähden. Matth. 6:34. Älkäät sureko huomenisesta päiwästä.

34. K. Kuinga Lutherus selittää tämän rukouxen? W. Jumala tosin andaa kaikille ihmisille ja pahoillengin.

Kenellä Jumala anda jokapäiwäisen leiwän?

W. Kaikille ihmisille ja pahoillengin.

Mingätähden me täsä rukoilemma Jumalalda joka päiwäistä leipää, jonga hän muutoingin anda?

W. Sentähden että hän andais meidän ymmärtää, että se leipä, jolla me rawitaan, on häneldä annettu ja että me kijtoxella sen nautitzisime.

Mikä on jokapäiwäinen leipä?

W. Kaicki mitä ruhmijn rawinnoxi ja tarpeexi tulee.

Wijdes Rukous.

35. K. Kuinga se wijdes rukous kuulu? W. Anna meille meidän syndimme anderi, nijnkuin mekin ꝛc.

Mitä me täsä rukouxesa Jumalalda rukoilemma?

W. Syndein anderi andamista.

Kuka synnit andeexi anda?

W. Itze

W. Ihe Jumala joka on rikas armosta ja laupiudesta.

Kutka synnit Jumala anda anderi?

W. Kaicki synnit, sekä tietyt että tietämättömät.

Mingä määran eli mitan jälken Jumala anderi anda?

W. Sen jälken kuin mekin annamme meidän welwollisemme.

36. K. Kuinga Lutherus tämän rukouxen selittää? W. Me rukoilemma tässä rukouxesa, ettei meidän taiwallinen Isämme katzois meidän syndejäm ꝛc.

Ongo se mahdollinen ettei Jumala näe meidän syndejämme ja katzo nijden puoleen?

W. Uskon kautta on se mahdollinen, koska me Jesuxen ansiosta osallisixi tulemma, ja hänen wanhurskaudensa meille omistetaan. Ps. 51: 11. Peitä kaswos minun synneistäni, ja pyhi pois kaicki pahat tekoni. Ps. 38: 17. Sinä heitit kaicki minun syndini selkäs taka.

Koska Jumala katzo meidän syndejämme, mitä hän silloin meille tekee?

W. Hän hylyjää silloin meidän rukouxemme.

37. K. Olemmako me mahdolliset saaman sitä kuin me rukoilemma? W. Ei suingan, me ole mahdolliset saaman sitä kuin me rukoilemmä, engä ole sitä ansainneet.

Min-

Mingä syyn puolesta sijs me rukoilemma, että Jumala meille andeexi andais?

W. Että hän armostansa kaicki meille andeexi andais.

38. K. Mingätähden me joka päiwä rukoilemma syndein andexi andamista? W. Sillä me teemme syndiä monella muoto jokapäiwä.

Mitä me joka päiwäisten syndein kautta ansaitzemma?

W. Ei muuta kuin rangaistuxen.

39. K. Mitä meidän jällens tekemään pitä, tämän Jumalan hywän työn suhteen, että hän meille andexi andanut on? W. Andeexi andamaan meidän welwollisillemme; nijn me myös tahdomme sydämmestämme andexi anda. ꝛc.

Taitako ihminen tällä andexi andamisellansa ansaita Jumalalda syndeinsä andexi saamista?

W. Ei suingan, sillä 1. meidän andexi andamisemme on halpa ja puuttuwainen Jumalan käsittämättömän laupiuden suhteen, ja koska me teemme mitä meille käsketty on, nijn me kuitengin olemma kelwottomat palweliat, jotka ei mitään ansaita taida.

Mixi meidän sijs pitä andexi andaman?

W. Sen kautta osottaxemme meidän kijtollista ja kuuliaista sydändämme Jumalata kohtan, jo-

ka

ka meillekin anderi andanut on, enämmän kuin me läh immäisellemme andaa tainneet olemma.

40. K. Millä ihminen sen julkisesti osotta, että hän sodämmestänsä on sopinut lähimmäisensä kanssa? W. Julkisilla hywillä töillä: ja tehdää nijlle hywää jotka meitä wastaan rickowat.

Jos me olemma sopimattomat, andaako Jumala silloin meille anderi?

W. Ei suingan. Matth. 6: 15. Jollet te anderi anna ihmisille heidän rikoriansa, nijn ei myös teidän Isänne anderi anna teidän rikoxianne. Matth. 18: 35.

Kuudes Rukous.

41. K. Kuinga kuulu se kuudes rukous? W. Ja älä johdata meitä kiusauxeen.

Mikä se on?

W. Ei Jumala ketään kiusaa, mutta me rukoilemma tässä rukouxessa, ettei perkele ꝛc.

42. K. Kuinga moninainen on kiusaus? W. Kahtalainen, sekä kiusaus hywyteen että myös pahuteen.

Keneldä tulee kiusaus hywyteen?

W. Itze Jumalalda joka on kaiken hywyden alku.

Mi-

Mitä ymmärretään kiusauxen kanssa hywyteen?

W. Jumalan koettelemi'nen, jolla hän uskoamme rackauttamme ja kärsiwällisyttämme koettele.

Miugä kautta Jumala meitä koettele?

W. 1. Saatansa kautta, 2. hywäin töidensä kautta, ja 3. ristin kautta, kuin owat ruumilliset wa'wat ja hengelliset ahdistuxet.

Mitä Jumala aikoi tällä koettelemisellansa?

W. Yös herättää me'sä uskoa, toiwoa, rukouxet ja muut jumalisuden harjoituxet.

Rukoilemmako me tässä rukouxessa tätä kiusausta wastan?

W. Ei suingan, sillä niinkuin se on meille hyödyllinen, että Jumala meitä koettelee, niin tule myös meidän sitä rukoilla Jumalalda.

43. K. Missä seisoo kiusaus pahuteen?

W. Se seisoo haukuttelemisissa syndijn ja kaickeen pahuteen.

Keneldä tulee tämä kiusaus pahuteen?

W. Se tulee Perkeleeldä, maailmalda ja meidän omalda lihaldamme.

Eikö Jumala meitä pahuteen kiusa?

W. Ei Jumala ketään kiusa?

Taitako joku kiusaus meitä kohdata ilman Jumalan salliminsta?

W. Ei suingan. Duom. K. 2; 21, 22. Job. 2; 6.

Kuin-

Kuinga se on ymmärrettäpä, että Jumala johdattaa jongun kiusauxeen?

W. Sen kautta ymmärretän Jumalan saldiminen, että ihminen oman syynsä tähden, nijnkuin kietoo itzensä pahaan kiusauxeen. Psal. 81: 12, 13. Minun Kansani ei kuullut minun Äändäni, nijn minä laskin heitä sydämmensä pahuteen, waeldamaan neuwonsa jälkeen. 2. Tim. 2: 26.

44. K. Mitä me siis rukoilemma tässä rukouxesa kiusauxia wastan? W. Että Jumala tahdois warjella meitä.

Mistä pitä Jumalan warjeleman meitä?

W. Ettei Perkele, mailma ja meidän oma lihamme wiettelisi ja saattaisi meitä epäuskoon, epäilyxiin ja muihin suurijn syndijn.

Tulecko epäusko, epäilys ja muut synnit Perkeleldä, mailmalda ja meidän omalda lihaldamme?

W. Tulee kaiketickin. 1. Thess. 3: 5. 1. Tim. 6: 9.

45. K. Kuinga Perkele kiusaa? W. Pahain ajatusten sisälle andamisella sydämmeen.

1. Aika K. 21: 1. Joh. 13: 2.

46. K. Kuinga Mailma kiusa? W. 1. Pahain esimerckein kautta. 2. Wainon kautta, ja 3. Hukuttelemisen kautta pahuteen.

Matth.

Matth. 18: 7. Woi Mailmaa! pahennusten tähden. Joh. 16: 33. Mailmassa on teille tuska. Wijs. K. 2: 6., 12.

47. K. Kuinga oma liha meitä kiusa? W. Taipumisillansa pahoin ajatuxijn ja synnin himoihin.

Jac. 1: 14. Jokainen kiusataan koska hän omalda himoldansa wietellään ja hukuteltaan.

48. K. Mihingå Perkele, Mailma ja meidän oma lihamme kiusaustensa kanßa meitä saatta pyytåwät? W. Epäuskoon, epäilyxijn ja muihin suurijn syndeihin.

Kuinga meidän kiusauxia pahuteen kohtaman pitä?

W. Jumalan Sanalla, rukouxella ja hengellisellä walpaudella sotimaan nijtä wastan. Eph. 6: 16., 19. Kaikisa ottakaat uskon kilpi, jolla te woitta sammuttaa kaicki sen Xuman tuliset nuolet, ja hengen miecka, joka on Jumalan Sana, ja rukoilkaat joka aika, kaikella rukoilemisella ja anomisella hengesä, ja sijnä walwokaat kaikella ahkerudella.

Eikö Jumalan lapset kokonansa ole kiusauxista wapaat?

W. Ei. Apost. Tek. Kir. 14: 22. Meidän pitä monen waiwan kautta Jumalan Waldakundaan sisälle tuleman. 2. Tim. 2: 3. Kärsi waiwaa, nijnkuin luja JEsuxen Christuxen Sotamies. Syr. 2: 1.

Mixi

Mixi Jumala saldi kiusauxet tulla Hänen Lastensa päälle?

W. Että he 1. Oppisit tundemaan itzensä. 2. Tämän taistelemisen alla saisit armon ja suuremman lisändymisen ja 3. Että heidän uskonsa ja kärsiwällisydensä sen kautta muille ilmei tulis. 2 Cor. 12: 7. Ettei ilmoitusten ylönpaldisus minua ylönpalson korgotais, on pistin annettu minun libaani ꝛc. Jac. 1: 2, 4. Pitäkät se sulana ilona koska te moninaisijn kiusauxijn langeette, tieten että teidän uskonne koettelemus waikutta kärsiwällisyden. Rom. 5: 4. Kärsiwällisyys saatta koettelemuxen. 1. Petr. 1: 7. Jac. 5: 11. Jobin kärsiwällisyden te oletta kuulleet.

49. K. Mixi me sijs rukoilemma, ettei Jumala johdatais meitä kiusauxeen? W. Me rukoilemma sijnä mielesä että Jumala 1. Ei otais meildä armoansa pojes, waan 2. Tahdois warjella meitä, ettei Perkele, maailma ja meidän oma lihamme pettäis ja wiettelis meitä, ja 3. jos me nijldä kiusatan, wijmein Jumalan armon kautta woittaisimme.

Seitzemäs Rukous.

50. K. Kuinga kuulu se Seitzemäs Rukous? Wastaus. Mutta päästä meitä pahasta.

Mitä

Mitä ymmärretän sen sanan kanssa, paha?

W. Kaicki paha, kuin Perkele, Mailma ja meidän oma lihamme meidän päällemme tuottaa, sielun, ruumin, kunnian ja tawaran puolesta.

51. K. Kuinga Lutherus tämän selittää? W. Me rukoilemme täsä Rukouxesa nijnkuin yhteisesti että meidän rakas Taiwallinen Isämme ꝛc.

Mitä me täsä Rukouxesa Jumalalda anomme?

W. Että meidän Taiwallinen Isämme wapahdais meitä kaikesta pahasta.

Kuinga Jumala wapahta meitä kaikesta pahasta?

W. Sillä tawalla, että Hän 1. Anda meille armon kärsiwällisesti kandaman ristiä, ja woiman urhoksesti sotimaan hengellisiä wihollisia wastan. 2. Tekee kärsimisen päälle hywän lopun, ja 3. Koska kuoleman hetki lähesty, andaa autuan eron, ja armollisesti korjaa meitä tästä murhenlaxosta tygönsä Taiwaseen. Joh. 17: 15. Ettäs heitä pahasta warjelisit. Ps. 68: 20, 21. Jumala panee kuorman meidän päällemme, mutta Hän myös auttaa meitä ꝛc. Psal. 94: 19. Minulla oli paljon surua sydämmesäni, mutta sinun lohdutuxes ilahutti minun sieluni. 2. Cor. 1: 10. Jumala, joka meitä nijn suuresta kuolemasta päästi.

52. K. Koska Jumalan lapset kokonansa kaikesta pahasta pelastetaan? Wastaus. Wihdoin koska kuoleman hetki lähesty.

Mi-

Mitä Jumala nijlle andaa jotka loppuun asti pysywäiset uskosa owat?

Wast. Hän andaa nijlle autuan lopun ja armollisesti korjaa tästä murheen-laxosta tygönsä Taiwaseen.

53. K. Saako ihminen toiwottaa itzellensä kuolemaa? W. Saa tosin, ainoastans ettei se tapahdu kärsimättömydestä, waan halusta ollaxensa Jumalan tykönä, ja lannistamisella Hänen Tahtons ale.

Phil. 1: 23. Minä halajan täältä eritä, ja olla Christuxen kanßa, Rom. 14: 8. Jos me elämme, nijn me HERralle elämme, jos me kuolemma, nijn me HERralle cuolemma, sentähden joko me elämme eli kuolemma, nijn me HERran omat olemma.

Päätös.

54. K. Kuinga kuulu Päätös Isä meidän Rukouresa? Wastaus. Sillä Sinulla on Waldakunda, ja Woima, ja Kunnia rc.

Mingätähden tässä sanotaan: Sinun on Waldakunda?

W. Sen kautta meille muistutetaan, että Jumala hänen armonsa waldakunnasa on meidän Kuningaamme, jota meidän rukoilla tulee, joka myös et wedä itzänsä takaisin uskollisilda alammaisildansa. Ps. 44: 5. Jumala, sinä olet

minun

minun kuningaani, joka autuden Jacobille lupaat.

Mingätähden tähän tygöpanduna on se sana, ja woima?

W. Sen kanßa muistutetaan meille Jumalan kaickiwaldiaisus, jonga puolesta hän woi ja taita andaa meille kaickia mitä me tarwitzemma. Eph. 3: 20. Joka kaicki ylönpaldiseßi woi tehdä, kaiken sengin ylitze kuin me rukoilemma taika ymmärrämme.

Mingätähden wihdoin sanotaan, ja kunnia?

W. Sen kautta muistutetaan Jumalan autuallinen ja korkia Majesteti ja kunnia, joka Hänelle kaikisa tulee, jota meidän rukourisamme ylistämän pitä; joka kunnia itensä myös ilmoittaa sinä että Jumala kuule rukouret Ps. 79: 9. Auta meitä, meidän autudemme Jumala, sinun nimes kunnian tähden. Jer. 33: 9.

Mingätähden tähän tygöpanduna on tämä sana ijankaickisehen?

W. Sentähden että, koska ihmisen waldakunda, woima ja kunnia seisahtaa, nijn pysyy Jumala muuttumattomasti samana kuin hän ollut on. Dan. 3: 33. Hänen waldakundansa on ijankaickinen waldakunda ꝛc. Ps. 102: 28. Sinä pysyt nijnkuins olet, ja sinun wuotes ei lopu.

55. K. Mitä se sana Amen merkitze?

W. Se on totiseßi.

Mingätähden se sana tähän tygöpanduna on?

W. 1 Osottaxemme kuinga me sydämmestämme

ikäwöitzemme ja halajamme Jumalan armoa ja apua, jonga tähden me 2. nyt hartaasti rukoilemma, ja 3. olemma wakuutetut uskosa, että Jumala täydellisesti kuule ja auttaa meitä, ja sen puolesta händä kijtämme ja ylistämme.

56. K. Kuinga Lutheruxen selitys tässä kuulu? W. Että minä totisesti uskon, tainkaltaiset rukouxet ꝛc.

Mikä meitä wißeyttä sijtä, että Jumala kuule meidän rukouxemme?

W. Hän on itze käskenyt meitä näin rukoilla ja luwannut meitä kuulla.

Kuuleko Jumala kohta uskowaistensa rukouxet?

W. Kuule kaiketickin. Es. 65: 24. Ennen kuin he huutawat, tahdon minä wastata, kosta he wielä puhuwat, tahdon minä kuulla. Dan. 9: 23.

Tapahtuko kaicki mitä he rukoilewat?

W. Kaicki mitä heille oikiaxi hyödytyxeri ja autuderi sopii. Ps. 84: 12. HERra anda armon ja kunnian, ei hän anna hurskailda mitään hywää puuttua. Luc. 11: 13.

Nel-

Neljäs Christillisen Opin Pääkappale,

Kasteesta.

1. K. Mitä meille edes pannan neljännesä Opin Kappaleesa. W. Kasten Sacramenti.

Mikä on Sakramenti?

W. Se on, pyhä toimitus, josa Jumala maallisten kappalden kautta taiwallisia armo lahjoja ulos jakaa.

Mingätähden Jumala Sacramentejä asettanut on?

W. Sillä hän löysi ne tarpellisexi meidän heickoudemme tähden, uskon herättämisexi ja wahwistamisexi meisä. Rom. 4: 11.

Kuinga moninaiset owat Sacramentit?

W. Kahtalaiset, wanhan ja uuden Testamentin Sakramentit.

Mitä wanhan Testamentin kanßa ymmärretään?

W. Seurakunnan tila mailman alunsta Christuxen asti.

Mitä ymmärretään uuden testamentin kanßa?

W. Seurakunnan tila Christuxen ajasta mailman loppuun asti.

Kutka olit wanhan Testamentin Sacramentit?

W. Ymbärins leickans ja Pääsiäis lammas.

Kutka owat uuden Testamentin Sacramentit?

Kaste ja Altarin Sacramenti.

Kuka on kasteen asettanut?

W. Itze Jumala käskyn kautta Johannes Kastajan tygö jonga käskyn myös Christus kertoi Opetus lapsillens Luc. 3: 2, 3. Matth. 28: 19.

2. K. Mikä Kaste on? W. Kaste ei ole ainoastans paljas wesi, ꝛc.

Ongo wesi Jumalalda säätty näkywäisexi kappaleexi kasteseen?

W. On kaiketickin, sillä se on Jumalan käskyyn sulietty. Joh. 1: 33. Joka minun lähetti wedellä kastamaan. Joh. 3: 5.

Kuinga monda kappaletta kasteesa on?

W. Kaxi, yxi maallinen, toinen taiwallinen.

Mikä on maallinen kappale kasteesa?

W. Wesi.

Mikä on taiwallinen kappale?

W. Jumalan Sana jonga kanssa wesi on yhdistettynä.

3. K. Kutka ne Jumalan sanat owat? W. Meidän HERra JEsus Christus sano Mattheuxen wijmeisesä luguſa ꝛc.

Kuinga kuuluwat kasteen asetus sanat?

W. Opet-

W. Opettakaat kaickia kansoja ja kastakaat heitä nimeen Isän ja Pojaan ja Pyhän Hengen.

Keitä JEsus näitten sanain kanßa puhuttele?

W. Opetuslapsiansa ja heidän seuraitansa saarnawirasa. Joh. 4: 2. 1 Cor. 4: 1.

Eikö hätä tilasa joku muu Christitty saa kastetta toimittaa?

W. Saa kaiketickin 2 Mos. k. 4: 25. 1 Maccab. 1: 63.

4. K. Kutka kastettaman pitä? W. Kaicki ihmiset.

Mingätähden kaicki kastettaman pitä?

W. Sillä kaicki owat luonnostansa wihan lapset, ja wieraanduneet sijtä elämästä jaka Jumalasta on. Eph. 2: 3. Eph. 4: 17, 18.

Kuinga se ymmärrettämän pitä, kuin Christus käske tästä opettamaan kansoja (pakanoita)?

W Jälliset ihmiset eli pakanat, kosta nijtä kastetaan, pitä edellápäin neuwottaman ja Christuxen opetuslapsixi tehtämän, joka pienden lasten kanßa ei tapahtua taida, waan kasteen kautta.

Pitäkö sijs pieniä lapsia kastettaman?

W. Pitä kaiketickin, sillä ellei joku synny wedestä ja Hengestä, ei hän taida Jumalan waldakundaan sijalle käydä. Joh. 3: 3, 5. Marc. 10: 14. Salliat lasten tulla minun tyköni, ja älkät te kieldäkö heitä, sillä senkaltaisten on Jumalan waldakunda. 1 Mos. k. 17: 12.

5. K. Kenen Nimeen kastettaman pitä? W. Isän, Pojan ja Pyhän Hengen Nimeen.

Onko siis Isä, Poika ja Pyhä Hengi saatawisa kasteesa?

W. On kaikeldkin; nijnkuin Jumala on läsnä jokapaikasa, nijn hän erinomattain on läsnä, ja armonsa wuoxi waikuttawainen, tässä Sacramentissä.

Missä seiso Jumalan Pyhän Kolme yhteyden armo waikutus kasteesa?

W. Isä ottaa sen, joka kastetaan lapsexensa, JEsus puhdista hänen werellänsä kaikista synneistä, ja Pyhä Hengi waikuttaa uskon sydämmesä.

6. K. Mitä hyödytystä kastesta on? W. Kaste saatta syndein anderi saamisen, wapahta kuolemasta ꝛc.

Kuinga moninainen on kasteen hyödytys?

W. Kolminainen, kuin on 1. Syndein anderi andamus, 2. pelastus kuolemasta ja perkeleestä, ja 3. ijankaickinen elämä.

Kuinga kaste saatta syndein anderi andamisen?

W. Sillä tawalla, että Christuxen ansion woima se ulottu kasteseen joka auto meille omaisuderi tässä lahjoitetaan Apost. Tek. k. 2: 38. Andakaan jokainen hänensä kastaa JEsuxen Christuxen nimeen syndein anderi andamiseri, nijn te saatte Pyhän Hengen lahjan, 1 Pet 3: 21. Ei että lihan saastaisudet pois pannaan, waan että

se

se on hywän oman tunnon liitto Jumalan tykönä, JEsuxen Christuxen ylös nousemisen kautta.

Kuinga kaste wapahta kuolemasta?

W. Sillä tawalla, että kasteen kautta elää JEsus meisä, ja me hänesä, jonga puolesta ei mikään nyt enää meitä wahingoitta taida. Gal. 2: 20. Minä elän, en sillen minä, waan Christus elää minussa, sillä jota minä nyt elän lihasa, sen minä elän Jumalan Pojaan uskosa, joka on minua rakastanut, ja annoi itzensä minun edestäni.

Kuinga moninainen on kuolema? Katso siitä asiasta toisen uskon kappaleen selityxesä 52. Kysymys.

Wapahtaako kaste kaikesta kuolemasta?

W. Wapahta kaiketickin; waicka meidän ajallisesti kuolla täytyy, ei kuitengan meitä se wahingoitze, sillä ei se taida pidättää meitä ijankaickisesti, waan me ylösnousemma wijmmeisnä päiwänä nijnkuin unestä, ja sitte elämme alati. Joh. 11: 25. Minä olen ylösnousemus ja elämä, joka uskoo minun päälleni, hän elää, ehkä hän olis kuollut.

Wapahtaako kaste myös perkeleestä?

W. Wapahta: synnin tähden olemma me Perkelen fangina, mutta kasteen kautta me saatetaan Christuxen waldakundaan ja perkelestä eroitetan. Col. 1: 12, 13.

Andaako kaste ijankaickisen elämän?

W. Anda kaiketickin sillä tawalla: että koska se anda meille woiman tullarem Jumalan lapsixi, nijn se sinnä samasa tekee meidän Jumalan ja ijankaickisen elämän perillisixi. Joh. 1: 12, 13. Nijllo jotka hänen wastan otit, annoi hän woiman Jumalan lapsixi tulla rc. Rom. 8: 17. Jos me olemma lapset, nijn me olemma perilliset, nimittäin Jumalan perilliset rc.

7. K. Kenellä tämä hyödytys kastesta on? W. Kaikille nijlle jotka uskowat.

Taitaako pienet lapset uskoa, ja sen puolesta kasteheitä hyödyttää?

W. Taita kaiketickin, sillä usko annetan heille kasteesa. Matth. 18: 6. Wäistä pieninmistä, jotka uskowat minun päälleni.

Millä me sen tiedämmä että uskowaisilla tämä hyödytys kasteesta on?

W. Jumalan sanat ja lupaus wahwistawat meille sen.

8. K. Kutka ne Jumalan sanat ja lupauxet owat? W. Meidän HERra JEsus Christus sano Marcuxen rc.

Kadotetaanko ne jotka ilman kastetta kuolewat?

W. Ei suinaan, sillä Sacramentin ylönkatze se kadotta ainoastans, waan ei sen puutos. 2 Sam. 12: 23. Luc. 7: 30.

9. K. Kuinga wesi nijn korkiat asiat matkaan saatta? W. Wesi tosin ei sitä itestäns tee ilman Jumalan rc.

Koska

Koska ei wesi sitä tee, mistä sijs se woima tulee?

W. Jumalan sanasta, joka weden kanßa ja tykönä on.

Mikä ihmisen puolelda tähän waaditaan, jos kaste muutoin woimallisen oleman pitä?

W. Usko, joka sanan wedesä uskoo, ja sen päälle itzensä luottaa.

Mikä wesi on ilman Jumalan sanaa?

W. Wesi ilman Jumalan sana ei ole muu kuin wesi, ja ei kaste.

Mikä wesi sitten on, koska se yhdistetään sanan kanßa? W. Se on kaste.

Mixi senkaltainen kaste kutzutaan?

W. Armon ja elämän wedexi, ja uuden syndymisen pesoxi Pyhäsä Hengesä.

10. K. Taidatkos sen raamatun todistuxella wahwista? W. Pawali sano Titurxen 3. lugusa: Hänen laupiudensa kautta hän meidän autuaxi rc.

Kenestä Pawali näisä sanoisa puhun?

W. Isästä Jumalasta.

Mingä kautta Jumala meitä autuaxi teke?

W. Uuden syndymisen peson ja Pyhän Hengen uudistuxen kautta.

Mingätähden kaste kutzutan uuden syndymisen pesoxi?

W. Sentähden että hengellinen ja uusi elämä kasteen kautta sytytetän ja nyös wahwistetaan. Joh. 3: 35.

Mingätähden se kutsutaan Pyhän Hengen uudistuxexi?

W. Sentähden että Pyhä Hengi laskee kasteen kautta meihin perustuxen yhteen Jumalan kuwan jälken uudistettunn mieleheen. 2 Cor. 5: 17. Jos joku on Christuxesa, nijn hän on uusi luondokappale.

11. K. Kuinga Pyhä Hengi meihin ryhtymään tullut on? W. Jumala wuodattaa Hänen runsaasti kastesa meidän päällemme.

Kenen kautta Pyhä Hengi wuodatetaan?

W. Meidän lunastajamme JEsuxen Christuxen kautta.

Mitä warten Pyhä Hengi näin wuodatetaan?

W. Että me hänen armonsa kautta wanhurskaxi tulisim, ja perillisixi ijankaikiseen elämään.

12. K. Joko me täällä eläisämme taidomme olla wanhurskaat ja ijäisen elämän perilliset? Jo tosin, toiwon jälken.

Kuinga se ymmärrettämän pitä?

W. Jumalan lapset täsä elämässä toiwowat sitä, jota ei he wielä näe, kuitenginsen luiana pitäwät ja uskowat, nijn muodoin kuin HERran Hengi heille sijhen pantixi on. Rom. 8: 24, 25.

Me

Me olemma toiwosa wapahdetut ꝛc. jos me nyt toiwomme sitä, jota en me näe, nijn me odotamme sitä kärsiwällisydesä. 2 Cor. 5: 5. joka meitä sijhen walmistaa, se on Jumala, joka myös Hengen on meille pantixi pannut.

Ongo nyt tämä täydellisesti päälle luotettawa asia?

W. Tämä on totinen tosi.

13. K. Mitä kaste merkitze? W. Että se wanha Adam joka meisä wielä on ꝛc.

Mitä sen wanhan Adamin kanßa ymmärretään?

W. Se turmeldu luondo ja kanßa syndynyt paha himo, jonga me Adamilda perineet olemma. Eph. 4: 22.

Katso tästä asiasta kolmannen uskon kappaleen selitysesä 82 kysymys.

Mitä tämän wanhan Adamin kanßa tehtämän pitä?

W. Se pitä syndein ja kaickein pahain himoin kanßa uporettaman ja kuoletettaman.

Mingä kautta tämä wanha Adami kuoletetaan?

W. Joka päiwäisen katumuxen ja parannuxen kautta.

Mingätähden sijhen joka päiwäinen katumus tarwitaan?

W. Sillä se wanha Adami joka päiwä tunge itzensä wäkisesti edes ja jällens wirkoo.

Eikö tätä wanhaa Adamia täydellisesti kuolettetaa taitta tässä elämässä?

W. Ei suingan. Rom. 7: 21: 24. Minä löyden itzeseni lain, joka tahtoo hywää tehdä, että minussa pahuus kijni rippu rc.

Kuinga kauwas me taidamme tulla wanhan Adamin kuolettamisesa Jumalan awun kautta?

W. Nijn kauwas ettei hän saa waldaa meidän ylitzemme, nijn että me seuraisimme händä haluisansa. Rom. 6: 12. Älkäät saldiko synnin wallita teidän kuolewaisessa ruumissanne, nijn että te händä kuulijtte himoisansa.

14. K. Mitä tämän wanhan Adamin siaan jällens ylös tuleman pitä? W. Uusi ihminen.

Kuinga usein sen ylös tuleman pitä?

W. Joka päiwä.

Mingä tähden uusi ihminen joka päiwä ylös nousseman pitä?

W. Sentähden, että nijnkuin syndi se joka päiwä alas poljettaman pitä, nijn pitä myös taipumiset ja halut, sijhen kuin hywä on joka päiwä ja taukomata uudistettaman ja lisändymän. 2 Cor. 4: 16 Sentähden en me wäsy, sillä waicka se ulkonainen ihminen turmellaan nijn sisällinen kuitengin päiwä päiwältä uudistetaan.

Kuinga kauwan tämä uusi ihminen meissä elämän pitä?

W. Sen

W. Sen pitä elämän yhydesä, wanhurskaudesa ja puhtaudesa ijankaikkisesti Jumalan edesä.

15. K. Mitä Pawali tästä asiasta sanoo? W. Me olemma Christuxen kanßa haudatut kasteen kautta ꝛc.

Mingätähden Pawali sano meitä haudatuxi kasteen kautta kuolemaan?

W. Hän muistutta meille sen kautta, kuinga me kastetaan Christuxen kuoleman osallisuteen. Rom. 6: 3. Kaicki jotka olemma JEsuxesa Christuxesa kastetut, me olemma hänen kuolemaansa kastetut.

Kuinga me Christuxen kuolemassa tulemma osallisexi?

W. Jumala ylös otta meitä, nijnkuin nijtä jotka owat tulleet kuoletetuixi, ja nijn muodoin täydellisesti maxaneet syndein edestä. 2 Cor. 5: 15. Jos yxi on kuollut kaickein edestä, nijnhe kaicki owat kuolleet.

Kuinga me Christuxen kuoleman kaltaisexi tulemma?

W. Koska me jokapäiwäisen katumuxen kautta kuoletamme sen wanhan ihmisen. Rom. 6: 6. Tietten se, että meidän wanha ihminen on ristinnaulittu hänen kanßans, että synnin ruumis pitä turmeldaman, etten me tästä edes syndiä palwelisi.

Mingätähden Pawali erittäin sano, meitä haudatuxi Christuxen kanßa?

W. Hän tahto sen kanßa osotta meille itze tokuden ja wißeyden sijtä osallisudesta, kuin meillä on Christuxen kuolemasa, sijnä että synnin wika ja woima, kasteen kautta, nijn tulee alas paineturi, kuin yri kuollut ruumis, hautamisesa, mullalla alas panetaan ja peitetään.

16. K. Mikä on meidän welwollisudemme tämän kuoleman ja hautamisen jälken Christuxen kanßa? W. Nijnkuin Christus on kuollujsta ylös herätetty, Jsän kunnian kautta, nijn ꝛc.

Mingätähden Pawali sano, että Christus on ylös herätetty Jsän kunnian kautta?

W. Sillä Jsän Jumalan woima ja kunnia nähtäwästi Christuxen ylös nousemisesa itzensä osotti. Phil. 2: 11. Kaicki kielet pitä tunnustaman, että JEsus Christus on HERra, Jsän Jumalan kunniaxi.

Saako ihminen sjs woima kasteesa eläxensä uudesa elämäsä?

W. Saa kaiketickin, sillä kastesa lahjoitetaan meille Christuxen ylösnousemisen woima, joka sen aikoin saa, että me Jumalalle kunniaxi elää taidamme. Rom. 6: 8: 11. Jos me olemma Christuxen kanßa kuolleet, nijn me uskomme, että me saamme myös elää hänen kanßansa. Col. 2: 12, 13.

Kuinga sjs meidän elää tulee kasteen jälkeen?

W. Meidän pitä joka aika kuoleman synnille ja elämän nijnkuin uuteen elämään ylösnousneet.

17. K. Tu-

17. K. Tulewatko kaicki autuaxi jotka kastetaan? W. Kaicki ne jotka ei wapaalla ehdolla riko kasteensa lijtto, he tulewat autuaxi; ja jos nijn olis, että he sen rickowat, koska he jällens wilpittömän parannuxen kautta sen uudistawat, ja sijnä loppuun asti pysywät, nijn he myös autuaxi tulewat.

Mistä sijs tulee se että moni kastettu ihminen kadotetaan?

W. Se tulee sijtä, että he rickowat kasteensa lijton ja katumattomudesa loppuun asti waeldawat.

18. K. Mikä on meidän kastemme lijtto? W. Jumala puoleldansa on ottanut meitä lapsixensa ja perillisixensa, me sitä wastan puoleldamme olemma luwanneet luopua perkeleestä, hänen töistänsä ja menoistansa, ja uskoa Jumalan Isän, Pojan ja Pyhän Hengen päälle.

Ongo Jumala wakuuttanut meitä jotka kastetaan, armostansa Christuren tähden, ja että me saamme uskon kautta ijankaickisen elämän?

W. On kaiketickin. 1 Mos. k. 17: 7. Minä olen sinun Jumalas, ja sinun siemenes sinun jälkees. Marc. 16: 15. Joka usko ja kastetaan, se tulee autuaxi.

Eikö Jumala joskus puoleldansa riko tätä lijttoa?

W. Ei

W. Ei ensingän, 1 Cor. 1: 9. Jumala on uskollinen. Rom. 11: 29. Ei Jumala lahjojansa ja kutzumisiansa kadu.

Rikotaango tämä lijtto ihmisildä?

W. Josin kaikilda nijldä jotka andawat synnin ylitzensä hallita. 2 Pet. 2: 20.

Ongo ihmisillä mitään hywää kasteensa lijtosta, sitte kuin he sen rickoneet owat?

W. On se bywä, että heillä entisen kasteen lijton woimasta on jällens wapaa tygö käyminen uuteen sowindoon Jumalan kanßa.

Mingä kautta kasteen lijtto tulee uudistetuxi?

W. Se tapahtu tetisen katumuxen ja elämän parannuxen kautta.

19. K. Millinen Sacramenti sijs tämä kaste on? W. Se on uuden testamentin istuttamisen Sacramenti, jonga kautta ihminen ensin Jumalan armoo lijttoon ylös otetaan ja Christittyin yhteyteen saatetaan.

Apost. Tek. 2: 41 Jotka mielellänsä hänen sanansa otit wastan, ne kastettin, ja sinä päiwänä lisändyi, läbes kolme tuhatta sielua.

Wij=

Wijdes Christillisen Opin Pääkappale,

Ripistä eli syndein päästöstä.

1. K. Mikä Rippi on? W. Se on totinen syndein tunnustus ja täysi syndein anderi andamisen wakuutus, joka sanan palwelialda Christuxen siasa ilmoitetaan.

Kuinga monda kappaletta ripisä on?

W. Kari: Yri että me tunnustamme meidän syndim, toinen, että me otamme Rippi isäldä synnin päästön, uijnkuin itze Jumalalda.

Mitä se sana rippi merkitze?

W. Se merkitze syndein tunnustamista.

Kenelle meidän synnit tunnustaman pitä?

W. Erinomattain Jumalalle, mutta sen siwusa myös lähimmäiselle ja saarnamiehelle.

Kuinga meidän Jumalalle synnit tunnustaman pitä?

W. Sekä yxinäisydesä sydämmisämme ja rukouxisamme, että myös seurakunnan yhteydesä. Ps. 32: 5. Minä tunnustan HERralle minun pahat tekoni rc. Nehem. 9: 2.

Mixi meidän Jumalalle tunnustaman pitä?

W. Jumala joka koettele sydämmet, ja tutkiste-

le

le munaſkuut, ſanoo woi nille jotka tahtowat olla ſalatut HERran edeſä ja peittä aiwoituxenſa.

2. K. Koſka lähimmäiſelle ſynnit tunnuſtettaman pitä? W. Silloin kuin me hänen mielenſä olemma rickoneet ja pahoittaneet, eli myös koſka lähimmäinen, niinkuin yxi duomari, waati meildä rikoxemme tunnuſtuſta.

Matth. 6: 23. Joſ. 7: 19, 20.

Mitkä ſynnit lähimmäiſelle tunnuſtettaman pitä?

W. Ne ſynnit joilla me hänen wihoittaneet, eli hänelle wäärytta tehnet olemma.

Kuinga tämä tunnuſkus lähimmäiſelle tapahtuman pitä?

W. Sillä tawalla, että me 1. annamme hänen ymmärtää että me kadumme ſen kuin me händä waſtan olemma tehneet. 2. Pyydämme häneldä ſitä anderi, ja 3. koemma ſen wahingon, kuin me tehnet olemma, palkita.

3. K. Koſka Saarnamiehelle pitä ſynnit tunnuſtettaman? W. Koſka me käymme ripille, ja myös muutoin koſka oma tundo waiwaa.

Mingätähden ſaarnamiehelle ſynnit tunnuſtettaman pitä?

W. Sillä Chriſtus on andanut ſaarna wiralle wallan ſyndejä anderi anda. Matth. 18: 18.

Mit-

Mitkä synnit saarnamies Jumalan puolesta andeexi anda taita?

W. Kaicki synnit, kuin yxi katuwainen ihminen, Jumalan ja Nippi isänsä edesä wilpittömällä sydämmellä tunnustaa.

Kuinga saarna miehelle synnit tunnustettaman pitä?

W. Eli nijn, että me yhteisesti tunnustamme itzemme syndisexi; Eli myös, että me erittäisin nimitämme wißit synnit, jotca omaa tundoa waiwawat.

4. K. Mitä hywää sijtä on, että me Saarna miehelle tunnustamme syndimme? W. Kahtalainen hyödytys sijtä on, 1. Että me saarna mieheldä Jumalan sanasta neuwotaan ja lohdutetaan. 2. Myös saarnamieheldä wakuutetaan sijtä, että synnit, Jumalan edesä taiwaisa owat andeexi annetut.

Pitäkö meidän ylös luetteleman ripisä kaicki synnit?

W. Ei; sillä nijnkuin ei se taida olla mahdollinen, nijn ei se myös ole tarpellinen. Ps. 19: 13. Erhetyxet kuka ymmärtää ꝛc.

Saako saarna mies ilmoitta ne synnit kuin salailaisydesa hänelle tunnustetaan?

W. Ei suingan; sillä saarna miehellä ei ole waldaa ilmoitta sitä tunnustusta kuin Jumalan edesä hänelle uskottu on.

5. K.

5. K. Ongo katumattomilla mitään hywää sijtä, että saarna mies heille syndein anderi saamisen ilmoittaa? W. Ei yhtään hywää; sillä että he saarna wiraan palwelluxen syndeinsä peitteexi wäärin käyttäwät, sentähden on heidän kadotuxensa sitä raskambi heille olewa.

Apost. T. 8: 21, 22. Ei sinun ole osaa eli arpa tässä sanassa, sillä ei sinun sydämmes ole oikia Jumalan edessä.

Taitaako siis saarnamies kieldä julkisilda katumattomilda syndein päästön?

W. Taita kaiketickin. Matth. 7: 6. Älkäät andako koirille pyhää ꝛc. Matth. 18: 18. Mitä te mean päällä sidotta, pitä myös oleman sidotun taiwaissa.

6. K. Missä katumus ja elämän parannus seiso? W. Se seiso, ihmisen käändymisessä pahasta nijn hywään.

Millä tawalla ihmisen itzensä käändämän pitä?

W. Sillä tapalla, että hän hylja entiset pahat työt, puheet, käytöxet ja menot, ja sitä wastan sydämmestänsä ahkeroitze, kuinga hän nyt hywiä töitä, puheita, käytöxiä ja menoja täyttää ja noudatta taidais. Sanankask. 4: 24. Pane pois sinuldas paha suu, ja wäärät huulet anna olla sinustas kaukana.

Kuinga monda kappaletta oikiaan käändymiseen waaditan?

W. Ka-

W. Kaxi, yxi on sydämmen murhe synnin yliße toinen eläwä usko Christuxen päälle. 2 Cor. 7: 10. Se murhe joka Jumalan mielen jälken tapahtu, saatta katumuxen autuexi. Apost. T. 16: 31. Usko HERran JEsuxen Christuxen päälle, nijn sinä ja sinun huonees autuaxi tulee.

7. K. Mikä on katua syndiä? W. Se on sydämmen murheella tuta ja tunnustaa syndinsä ja kauhistua sitä.

Ps. 51: 5. Minä tunnen pahat tekoni rc. Ps. 38: 19. Minä julistan pahat tekoni, ja murhehdin minun syndini tähden. Walitus wirt. 5: 16. Woi meitä, että me nijn olemma syndiä tehnet. Esr. 9: 6. Minun Jumalani, minä häpen, ja en kehtaa minun silmiäni nostaa sinun tygös rc.

Mingä kautta waikutta Jumalan Hengi katumuxen?

W. Lain saman kautta. Rom 3: 20. Lain kautta synnin tundo tulee. Rom. 4: 15. Laki kehoitta wihan. Luc. 23: 31. Jos he nämät tekewät tuoreesa puusa, mitä sitte kuiwasa tapahtu.

Mingätähden ihmisen syndinsä katuman pitä?

W. Sen kautta osottaxensa sekä Jumalalle että ihmisillä sitä sydämmellistä wihaa syndiä wastan, kuin hän Jumalan arms waikutuxen kautta käsittänyt on.

Ongo sinä kyllä totiseen käändymiseen, että me ainoastans kadumme syndimme?

W. Ei

W. Ei suingan; sillä koska se paljaseen katumuxeen seisahta, nijn sen päälle seura kadottawainen epäilys.

Kuinga tämä epäilys wältää taittaan?

W. Koska me uskolla Jumalan armon Christuxesa itzellemme omistamme.

8. K. Mikä toinen katumuxen kappale on? W. Eläwä usko.

Ebr. 11: 6. Ilman uskota on mahdotoin kelwata Jumalalle.

Mikä on usko?

W. Usko on ei ainoastans wahwa tieto Jumalasta hänen olemisensa, omaisuttensa ja tahtonsa puolsta, Christuxesta unasturesta ja autuden järjestyrestä, mutta myös wahwa suostumus samaan tietoon, ja täysi sydämmen uskallus sen päälle, että Jumala Christuxen tähden, joka meidän welkamme maxanut on, totisesti meille synnit anderi auda ja ijankaickisen elämaan ylös ottawa on.

Joko siinä kyllä on, että meillä on tieto Jumalasta, Christuxesta ja autuden järjestyrestä?

W. Ei suingan: Tit. 1: 16. He sanowat tundewansa Jumalan, mutta töillänsä he sen kieldäwät.

Joko siinä siis kyllä on, että me samaan tietoon suostumme ja pidämme sen totena kuin me tiedämme?

W. Ei sinäkän wielä kyllä ole. Jac. 2: 19. Perkelet myös sen uskowat, ja wapisewat.

Mitä

Mitä tähän sijs wielä waaditan?

W. Täysi sydämmen uskallus ja luottaminen. Ebr. 11: 1. Usko on wahwa uskallus niihin joita toiwotan ꝛc. Ps. 2: 12. Autuat owat kaicki ne jotka Hänen uskaldawat.

9. K. Mitä täsä ymmärretään sydämmen uskalluxen kanssa? W. Että yri ihminen, syndeinsä hämmästymisen alla, wastaan otta Christuxen ansion, luottaa sen päälle, että hän nyt Christuxen ansion tähden löytä armon, andexi saamisen ja autuden.

1 Tim. 1: 15, 16. Se on totinen sana ja kaiketickin mahdollinen wastan otettaa, että JEsus Christus on tullut mailman syndisiä wapahtamaan, joista minä suurin olen: mutta minulle on laupius tapahtunut.

Kuinga tämä uskallus itzensä ilmoitta?

W. Se ilmoittaa itzensä halusa eli isomisesa ja janosa Christuxen ja Hänen wanhurskaudensa perään. Matth. 5: 6. Autuat owat jotka isowat ja janowat wanhurskautta, sillä he rawitaan. Ps. 42: 3, 4. Minun sieluni janoo Jumalata ꝛc.

Taitaako ihminen senkaltaisella uskalluxella tulla JEsuxens tygö?

W. Taita tändellisesti. Ebr. 4: 16. Käykäm edes uskalluxella armoistuimen tygö, että me laupiuden saisimme ja löydäisimme armon ꝛc.

Otta-

Ottako JEsus seykaltaisen ihmisen wastan, joka tällä tawalla hänen tykönsä tulee?

W. Otta täydellisesti. Joh. 6: 37. Jokaminun tygöni tule, sitä en minä heitä ulos.

Mitä sille ihmiselle tapahtu, jonga JEsus wastan otta?

W. Hänelle annetaan synnit andexi ja hän tehdän wanhurskaxi.

Katzo toisesa Christin opin kappaleesa sen kolmannen uskon pääkappaleen 78. 79. 80. kysymyxet.

10. K. Mitä se sana syndein päästö merkitze? W. Se merkitze syndein andeexi andamista.

Kuka synnit andexi anda?

W. Itze Jumala.

Eikö muille sitä waldaa annettu ole?

W. Saarnamiehille on Christus Jumalan Poika andanut wallan ewangeliumin armo lupauxet katuwaisille syndisille ilmoittaa. Matth. 18: 18. Totisesti sanon minä teille: kaicki mitä te päässtätte maan päälle, pitä myös oleman pääsetyt taiwasa.

Minä se syndein andexi andaminen pitä pidettämän jonga saarna mies ilmoitta?

W. Niinkuin olis se itze Jumalalda taiwasa tapahtunut. 2 Cor. 2: 10. 2 Cor. 5: 18.

Ketä tämä andeexi andaminen hyödyttää, jonga saarnamies ilmoittaa?

W. Ai-

W. Ainoastans katuwaisia ja syndeins ylitze surewaisia syndeisiä. Luc. 24: 47. Matth. 10: 13.

Katzo kolmannen Christin owin kappaleen wijdes rukous, ja 35. 36. ꝛc. kysymyxet.

11. K. Kutka synnit meidän ripittämän eli tunnustaman pitä? W. Jumalan edesä pitä meidän tunnustaman itzemme caickein syndein wikapääxi ꝛc.

Mingätähden meidän itzemme kaickein syndein wikapääxi Jumalan edesä tunnustaman pitä?

W. Sentähden että kaickein syndein siemen se löyty meidän sydämmisäm, waan ettei kaicki kauhistuxet ole tulleet meildä täytetyxi, joidenga siemen meisä on, se on tullut Jumalan armosta, joka meitä on takaisin pitänyt.

Mixi Rippi Jsälle tunnustettaman pitä ainoastans omatundoo waiwawaiset synnit?

W. Että me sitä turwallisemmin saisimme senkaltaisen neuwon ja lohdutuxen kuin sielumme tila se waati.

12. K. Kuinga monda on taiwan waldakunnan awainda? W. Nijtä on kaxi, päästö ja sidet awain.

Mitä ymmärretään päästö awaimen kanßa?

W. Se woima jonga Christus andanut on, päästämään katuwaisia heidän synneistänsä, ja ilmoittamaan heille syndein andeexi andamusta.

Mitä ymmärretään sito awaimen kanßa?

W. Se woima jonga Christus andanut on, pidättämään katumattomia heidän syndehijnsä ja estämään heitä ripildä ja HERran Ehtollisjelda. Matth. 18: 17. Pidä händä pakanana ja Publikanina.

13. K. Kuinga kuulu se yhteinen synnin tunnustus? W. Minä waiwainen syndinen ihminen, joka synnisä sekä rc.

Mingätähden sanot sinä tässä: Minä?

W. Sentähden että jokainen puolestansa pitä tunndeman, tunnustaman ja katuman syndinsä, ja pelkämän rangaistusta, nijnkuin Jumala Laisansa jokaitzelda waati. Jer. 3: 13. Tunne ainoastans sinun pahat tekos, ja ettäs HERraa sinun Jumalatas wastaan syndiä tehnyt olet. Luc. 15: 18. Minä sanon, Isä minä olen syndiä tehnyt taiwasta wastaan ja sinun edesäs. Ps. 38: 19. Ps. 6: 4.

Mingätähdens sanot, minä waiwainen?

W. Sillä me olemma itzestämme juuri waiwaiset kaickeen sijhen kuin hywä on, ewgä taida itziämme auttaa, eli jotakuta luotua kappaletta löytää, joka meitä auttaa taidais. Matth. 5. 3.

Mingätähden cutzut itzes syndisexi?

W. Sentähden että se kauhistawainen ja kirottu syndi meihijn juurtunut on ja meisä asu. Rom. 3: 23. Kaicki owat he syndiä tehneet, ja ei heillä ole mitään kerskattapa Jumalan edesä.

Mingätähden sinä kutzut itzes ihmisexi?

W. Se

W. Se tulee kaickein tehdä, jotka järjellisen sielun ja ihmisen ruumijn saaneet owat, ilman katzandota säädyn, tilan eli ijän puoleen.

Kuinga moninainen tämä syndi on, johons itzes tunnustat wialliseri?

W. Kahtakainen, sekä peri syndi, josa me kaikin sikiämme ja synnymme. Ps. 51. 7. Että teko syndi, joka nijnkuin paha hedelmä pahasta puusta ulos puhke. Matth. 7: 17.

Koka tämä syndi itzensä osottaa?

W. Se osotta itzensä koko elämässä ja waelluxesa. 1 Mos. k. 6: 5. Matth. 15: 19. Rom. 7: 14.

Mikä on tunnustaa?

W. Se on, sanalla ja huokauxilla ilmoittaa tekonsa. Sananlask. 28: 13. Ps. 38: 10.

Mingätähden sinä tässä tunnustuxesa sanot, kaikesta sydämestä?

W. Sillä Jumala parhaitin katzo sydämmen puoleen, ja tahto sen kokonans, eikä kärsi wilppiä. 1 Sam. 16: 7. Ose. 10: 2. Matth. 15: 8.

Mingätähden sanot, sinun edessäs Jumala?

W. Sillä syndein tunnustus erinomaisimmast, pitä tapahtuman Jumalan edessä, ja sitte ässken saarnamiehen ja muitten ihmisten edessä. Ps. 32: 5. Matth. 18: 18. Jac. 5: 16.

Mingätähden sinä kutzut Jumalan kaickiwaldiaxi?

W. Sillä hän woi tehdä mitä hän tahtoo, woi rangaista Jumalattomat, ja andaa Jumalan

pelkäwäisille mitä he halajawat. Dan. 4: 32. Rom. 2: 6, 7, 8.

Mingätähden sinä kutzut Jumalan ijankaickisexi?

W. Sillä ei hänellä ole alkua eli loppua, hän taita myös kostaa ihmisten työt, sekä täsä että tulewaisesa mailmasa. Ilmest. k. 22: 13. Matth. 25: 46.

Mingätähden sinä kutzut Jumalan Isäxi?

W. Sillä Jumala nyt Christuxen tähden kandaa Isällistä sydändä meitä kohtaan. Ps. 103: 13, 14.

Mingätähden sinä sanot, minun Isäni?

W. Sillä meidän tulee erittäisin Jumalan armon itzellemme omistaa. Joh. 20: 28.

Mingätähden sanot, rakas Isäni?

W. Sillä Jumala nijn suuresti on rakastanut meitä, että hän andoi ainoan Poikansa kuolemaan meidän edestämme, sentähden tule meidän taas händä rakastaa. Joh. 3: 16. 1 Joh. 4: 19.

Mingätähden sanot, taiwallinen Isäni?

W. Eroittaxeni händä muista maallisista Isistä, ja wißeyttäxeni itziäni hänen määrättömästä woimastansa. Eph. 3: 15, 20.

Mihingä sinä täsä teet itzes wiallisexi?

W. 1. Sijhen että minä Jumalan ja lähimmäisen rackauden olen laiminjn lyönyt, ja nijn kaickijn syndein syypäxi jontunut. Matth. 22: 37. 38. Jac. 2: 10, 11. 2. Myös sijhen, että mi-

minä lukemattomalla tawalla, Jumalata ja hänen pyhää lakiansa wastaan, sekä sydämmellä suulla ja ulkonaisilla töillä ja käytöxillä, sitä kuin paha on, tehnyt olen. Ps. 38: 6. Ps. 40: 13. Manaß. rukouxen v. 9.

Mingätähden täsä sanot, sen pahembi?

W. Osottaxeni, kuinga meidän walituxella ja kynneleillä surkutteleman pitä sitä, että me tehneet olemma wastoin Jumalan kieldoa, ja ei hänen käskyns jälkeen. Ps. 6: 7. Luc. 17: 10.

Mingätähden tähän panduna owat nämät sanat, minun Isäini kanßa?

W. Sentähden että Isäin pahat teot luetaan lapsille ja jälken tulewaisille, koska he wanhembainsa syndisiä askeleita noudattawat. Matth. 23: 35.

Mitä warten sinä sanot, tiedän itzeni ansainneen helwetin ja ijankaickisen kadotuxen?

W. Näitten sanain kanßa me osotamme sen, kuinga me Jumalan laista olemma tulleet tietämän, kain hirmuisen kirouxen, ja ne puolettomat rangaistuxet, kuin me päällemme wetäneet olemma, ei ainoastans ajasa, mutta myös ijankaickisudesa, jos Jumala tahdois oikendelle käydä meidän pahan ansiomme jälkeen. 2 Mos. k. 20: 5. 5 Mos. k. 27: 6. 1 Mos. k. 7: 22.

Mitä se sana, mutta, sisälläns pitä?

W. Sen kanßa tahto syndinen, niin paljo sanoa; waicka minä olen wiheljäinen syndinen joka paljon pahaa ansainnut olen, en minä kuitengan

epäile wielä, waan käännän nyt itzeni pojes minun riettaasta menostani, Jumalan armon ja JEsuxen minun wapahtajani ansion tygö. Ps. 77: 11.

Mingätähden sinä täsä taas sanot rakas?

W. Sillä Jumala on suuresti rakastanut meitä syndistä, ja säätänyt wälikappaleet meille auttamisexi ja ansioxi uskosa, joka nyt työtä teke rackauden kautta, ja saatta meidän jälleens händä rakastamaan. 1 Theß. 5: 9. Gal. 5: 6.

Mingätähden sinä sanot, taiwallinen?

W. Sillä Jumala tahto meitä kaickia, ei maallisixi, waan Taiwallisixi perillisixi. Phil. 3: 21.

Mingätähden sinä sanot, Isä?

W. Sillä Jumala tahtoo meitä kaickia lapsixensa, uskon kautta Christuxen päälle. Gal. 3: 27.

Mingätähden sinä täsä Jumalan lupauxia muistutat?

W. Sillä Jumalan lupausten muistutus on se paras asia, jolla me hänen ylitzewoitta taidamme. Ps. 27: 8.

Mingätähden sanot, kaickein syndisten kanssa?

W. Sillä Jumala ei ketän ulos sulje, joka ei itze sulje itz änjä ulos. Matth 11: 28. Js. 13: 9.

Mingätähden sanot; jotka heitänsä parata tahtowat?

W. Sillä ilman parannusta ei yrikän syndejänsä andexi saada taida. Luc. 24: 47.

Mi-

Mikä tämä usko on?

W. Se on wahwa luottaminen ja pysywäinen uskallus siihen jota me toiwomme. Ebr. 11: 1. Matth. 24: 13. Ilmest. k. 11: 10.

Mingätähden sanot; ja paeta tahtowat?

W. Niinkuin me pahasta luowutamme, meitämme ja pakenemme siihen kuin hywä on, niin syndinen myös täsä korkeimman oikeuden edestä, asiansa lyckä suurimman armon tygö. Ps. 6: 2, 3.

Mihingä syndinen täsä asiansa lyckä?

W. Jumalan angarasta wanhurskaudesta, hänen käsittämättömän laupiudens tygö, ja moninaisesta syndeinsä wioista Christuxen loppumattoman ansion tygö.

Kuinga andexi andaminen tapahtu Jumalan tykönä?

W. Ehkä kuinga usein ja raskaasti, yxi katuwainen olis langennut, niin Jumala kuitengin synnin pojes pyhkiä niinkuin pilwen ja sumun, ja ei tahdo enä muistaakan, waan meren sywyteen heittä, ja rangaisturista säästä. Rom. 5: 20. Ps. 103: 12. Es. 44: 22. Jer. 31: 34. Mich. 7: 19.

Mingätähden täsä tygö panduna owat nämät sanat; ei ikänäns heidän syndejänsä soimata?

W. Osottain sen kanza, kuinga Jumala täällä ajasa synnin pojes otta, ei sillä tawalla, niinkuin ei syndiä enä ihmisesä löydyisi, sillä niinkauwan kuin me täällä elämme, pysymme ja olemme ise syndisinä ihmisinä, waan ettei Jumala enä

Inc syndisell synnin wikoja, mutta luke hänelle JEsuxen kallijn maxon, koko mailman syndein edestä. Rom. 7: 18. Ps. 32: 2. 1 Joh. 1: 7.

Kuinga tämä luottamus itzensä osotta?

W. Sillä tawalla, että katuwa syndinen, nijnkuin ikänäns heittä itzensä kokonaus Jumalan helmaan, ja peräti uskaldaa Jumalan armoon Christuxesa. Hab. 2: 4.

Mingätähden sanot; rukoilen turwallisesti?

W. Sillä joka rukoile epäilyxesä, ei händä kuulla Marc. 11: 24. Jac. 1: 6.

Mingätähden sinä sanot, kaicki synnit anderi?

W. Sillä me rukoilemma täsä ilman ehdota, että Jumala annais meille anderi, nijn peri synnin kuin teko synnit, sekä wasta hakoiset, tietämättömät ja heickouden synnit, pienet ja suuret, julkiset ja salaiset synnit, ja koska synnit owat anderi annettuna, seisahtawat myös synnin rangaistuxet.

Mingätähden sanot, sinun pyhän nimes kijtoxexi ja kunniaxi?

W. Sillä kaicki hywä mitä Jumala tekee meille, ei tapahtu meidän tähtemme, waan hänen pyhälle nimellensä kunnioittamisexi Ps. 23: 3. 2c.

Mingätähden lopulda täsä sanotan, andakon meille?

W. Sillä Christillinen rackaus waati sitä, että me myös sisälle suljemme meidän lähimmäisemme ja hänengin edestänsä rukoilemme. Gal. 6: 10.

Min-

Mingätähden me rukoilemma Jumalalda armoa parata meidän syndistä elämätämme?

W. Sillä katumus ja parannus ei ole meidän syndisen lihamme ja weren teko, waan Jumalan teko meisä. Jer. 31: 18. Ps. 143: 9. Phil. 2: 13.

Mixis sanot, saada ijankaickista elämätä?

W. Sillä ijankaickinen elämä on Jumalan armon lahja Christuxen kautta. Matth. 25: 34. Rom. 6: 23.

Mingätähden sanot, Amen?

W. Osottaxeni wahwaa uskallustani, että Jumala itzellensä kelwata andaa, minun suuni puheet, ja sydämmeni ajatuxet hänen edesänsä, ja armosta meille andawa on, mitä me hänen tahtonsa jälken anoneet olemma. Ps. 19: 15. 1 Joh. 5: 14, 15.

Mitä tämä synnin tunnustus itzesäus käsittä ja sisällensä pitä?

W. Kaxi parannuxen olennollista kappaletta, kuin owat, murhe synnin ylitze ja eläwä usko.

Mitä synnin murheesen waaditaan?

W. Neljä seurawa kappaletta, 1. on synnin tundo, 2. on syndein selkiä tunnustus. 3. On kiwisteleminen sydämmesä, ja 4. rangaistuxen pelko.

Mitä uskoon tulee siitä on edellapäin jo sanottu 8. ja 9. kysymyxesä tämän wijdennen Christillisen opin kappaleesa.

Kuudes Christillisen Opin Pääkappale,

Altarin Sacramentistä.

1. K. Mitä tässä ymmärretään Altarin kanssa? W. Pöytä jonga tykönä tämä Sacramenti toimitetaan.

1. Cor. 10: 21.

2. K. Miksi tämä Altarin Sacramenti muuten kutsutaan? W. HErran Ehtollinen.

1 Cor. 11: 20.

3. K. Mingäkaltainen Sacramenti tämä HErran Ehtollinen on? W. Se on, Uuden Testamentin wahwistus Sacramenti, jonga kautta me siihen armo lisätoon, johon me Jumalan kanssa Kasteesa tulleet olemma, wahwistetaan ja meidän uskomme täydellisesti siitä wakuutetaan.

4. K. Ongo se tarpellinen että ne jotka ensimmäistä kertaa aikowat käydä HErran Ehtolliselle, uskollisesti neuwotaan Kasteen liton uudistamisesta? W. Se on seka tarpellinen että hyödyttäwäinen, sillä

tämä

tämä wahwistus Sacramenti tarkoittaa sitä autuata tilaa, johon me Kasteesa olemma ensin tulleet saatetuxi.

K. Mikä Altarin Sacramenti on?

W. Se on meidän HERran JEsuxen Christuxen totinen Ruumis ja Weri ꝛc.

Mingä kanßa ja alla Christuxen Ruumis ja Weri annetaan?

W. Leiwän ja Wijnan alla ja kanßa.

Kenelle hywäxi tämä Ehtollinen asetettu on?

W. Meille Christityille.

Eikö muut saa tälle Ehtoliselle mennä kuin Christityt?

W. Oikeutta myöden ei suingan.

Mixei muut saa tätä Ehtollista nautita, kuin ainoastans Christityt?

W. Sillä ei heidän ensingän ole sitä hywä, waan wahingo ja kadotus.

Kutka siis ne Christityt owat, jotka Ehtollista nautita saawat?

W. Ne jotka Jumalan ja Christuxens oikein tundewat, ja waeldawat Hänen Käskyisänsä.

Mixi Christuxen Ruumis ja Weri Leiwän ja Winnan kanßa meille annetaan?

W. Syötää ja juotaa.

Keneldä tämä Ehtollinen on asetettu?

W. Itze Christuxelda.

6. K. Kusa se on kirjoitettuna? W. Nijn kirjoittawat Pyhät Ewangelisterit, Mattheus, Marcus, Lucas ja P. Pawali: Meidän HERra JEsus Christus sinä yönä jona Hän petettin ꝛc.

Mixi tämän Ehtollisen Asettaja kutzutaan?

W. JEsus Christus.

Koska Hän tämän Ehtollisen asetti?

W. Sinä yönä jona Hän petettin.

7. K. Mitä Hän ensin teki asettaisansa tätä Ehtollista? W. Hän otti Leiwän.

Mikä oli tämä Leipä ennen tätä ottamista?

W. Jätös, sitä edelläkäowäisestä Ehtollisesta, eli Pääsiäis Lambaasta. Luc. 22: 15. 18.

Mitä Hän sitte teki tällä Leiwällä?

W. Hän kijtti, mursi ja annoi Opetuslapsillensa.

Missä tämä kijttäminen seisoi?

W. Sijnä', että Hän kijttämisellä ja rukourella anoi Taiwallisella Isäldänsä, että tämä Leipä Sacramentewilliseen mengon sinnataisijn. 1 Cor. 10: 16.

Mingätähden Hän mursi Leiwän?

W. Että Hän sitä paremmin olis tainnut sen andaa ja jakaa Opetuslapsillensa. Es. 58: 7.

Mi-

Mitä Hän sanoi andaisansa Leipä Opetuslapsille?

W. Ottakaat ja syökäät, tämä on minun Ruumini joka teidän edestänne ulosannetaan.

Andoiko Hän sijs Leiwän kanßa ja alla oman Ruuminsa?

W. Andoi kaiketickin. 1 Cor. 10: 16. Se Leipä jonga me murramme, eikö se ole Christuxen Ruumin osallisuus.

8. K. Mitä Hän sijs Leiwän ulosjakamisen jälkeen teki? W. Samalla muoto otti Hän myös Kalkin.

Mitä Kalkin kanßa täsä ymmärretään?

W. Yxi Pikari josa Wijna sisällä on.

Andoiko Hän myös sijtä Opetuslastensa juoda?

W. Andoi kaiketickin; Hän andoi heille ja sanoi, ottakaat ja juokaat tästä kaicki.

Mikä tämä Kalcki sijs oli, katzannosa juomisen puoleen, kuin nyt tapahdui?

W. Tämä Kalcki on se Uusi Testamenti.

Mingä päälle tämä uusi Testamenti on perustettu?

W. Minun Weresäni, se on Christuxen Weresä.

Andoiko Hän Opetuslapsillensa Wijnan kanßa, jonga he nyt joit, oman Werensä?

W. Andoi täydellisesti. Matth. 26: 28.

Mitä Hän muuta sanoi tästä Werestä?

W. Joka teidän ja monen edestä uloswuodatetan syndein anderi andamiseri.

9. K. Kenelle muistori tämä Ehtollinen toimitettaman pitä? W. Se tehkäät te minun muistoxeni.

Kuinga JEsus Ehtollisesa oikein muistettaman pitä?

W. Että me mieleemme johdatamme sydämmen kijwaudella Hänen, meidän edestämme ulosseisotun kipunsa ja kaiekea waiwaa, wahwasti uskoin, että me sen kautta olemma Jumalan kanßa sowitetut, ja sen puolesta nyt annamme itzemme Hänelle ijankaickiseri omaisuderi. 1 Cor. 11: 26. Nijn usein kuin te syötte tästä Leiwästä ja juotte tästä Kalkista, pitä teidän HErran kuolema julistaman.

10. K. Kuinga moninaiset kappalet Ehtollisesa owat? Wast. Kahtalaiset, sekä maalliset eli näkywäiset, että Taiwalliset eli näkymättömät.

Kutka owat ne näkywäiset eli maalliset?

W. Leipä ja Wijna.

Kutka owat ne näkymättömät eli Taiwalliset?

W. Christuxen Ruumis ja Weri.

Ongo siis Leipä ja Wijna Christuxen Ruumis ja Weri?

W. Ei suingan; waan Leipä on leipänä ja wijna on wijnana muuttumatoinna.

Mer-

Merkitzeko leipä ja wijna Christuxen Ruumista ja Werta?

W. Ei suingaan; sillä Christus sanoo leiwästä, tämä on minun Ruumini, ja wijnasta, tämä on minun Wereni.

11. K. Kuinga monenlainen syöminen ja juominen tapahtu Ehtollisesa? W. Kolminainen. 1. on Luonnollinen. 2. on Hengellinen. ja 3. on Sacramenterillinen.

Mikä on luonnollinen syöminen ja juominen?

W. Koska leipä ja wijna suuhun otetaan, alasnielläan ja luonnollisella tawalla kulutetaan.

Mikä on hengellinen syöminen ja juominen?

W. Koska katuwa sielu, JEsuxen ynnä ansionsa, wanhurskaudensa, rackaudensa ja kaickein taiwallisten armo lahjoinsa kanßa uskosa wastaan ottaa ja omistaa. Joh. 6: 54. Joka syö minun Lihani ja juo minun Wereni, hänellä on ijankaickinen Elämä. Joh. 6: 40. Jokainen kuin näkee Pojaan, ja uskoo Hänen päällensä, hänellä pitää ijankaickinen Elämä oleman.

Mikä on Sacramenterillinen syöminen ja juominen?

Wast. Koska me Ruumin suulla wastaan otamme leiwän ja wijnan alla ja kanßa, asetus sanain woimasta, ylönluonnollisella ja käsittämätömällä tawalla, Christuxen Ruumin ja Weren.

Misä asiasa tämä Sacramenterillinen syöminen ja juominen eroitetaan siitä Hengellisestä?

W. Hen-

W. Hengellinen syöminen ja juominen tapahtuu ainoastans uskowaisilda, niju hywin itze Ehtollisesa kuin ulkona Ehtollista; mutta se Sacramenterillinen ainoastans Ehtollisesa, sekä uskowaisilda että uskottomilda.

12. K. Saawatko ne uskottomat myös Christuxen Ruumijn ja Weren? W. Saawat kaiketickin, sillä Sacramentin meno ei seiso sijnä, mildiset wieraat owat, waan ainoastans Christuxen asetuxesa.

Röm. 3: 3.

Ongo sijs uskottomilla se hyödytys, kuin tämä Ehtollinen myötänsä tuo?

Wast. Ei suingaan; waan he tulewat wikapääxi Christuxen Ruumiseen ja Wereen, syöwät ja juowat itzellensä duomion. 1 Cor. 11: 27, 29. Joka kelwottomasti syö tästä Leiwästä ja juo HERran Kalkista, se on wikapää HERran Ruumiseen ja Wereen, hän syö ja juo duomion itzellensä.

13. K. Taitaako ihminen ymmärtä sen, kuinga JEsus Ruuminsa leiwän alla ja Werensä wijnan alla meille anda? W. Ei; sillä se tapahtu ylönluonnollisella ja tutkistelemattomalla muodolla.

Kuinga me sijs sen totena pitää taidamme ja uskoa, jota en me ymmärrä?

W. Meidän pitää tästä huono järkemme fangixi ottaman Christuxen kunniaisuden ale, ja usko-

man

man yrikertaisudesa, että Christus, joka Taickiwaldias Jumala on, täyttää totisesti sen, kuin Hän tässä luwannut on.

14. Kuka oikeutta myöden HERRAN Ehtollista jakaman pitä? W. Ainoastans Sanan Palweliat.

1 Cor. 4: 1.

15. K. Mitä hywää tainkaltainen syöminen ja juominen matkaan saattaa? W. Sen andawat nämät sanat tietä: Teidän edestänne ulosannettu ja ꝛc.

Kuinga monilainen hyödytys siis on?

Wast. Kolminainen. Syndein andexi andaminen. Elämä. ja Autuus.

Kuinga meille näitten sanain kautta syndein andexi andamus annetaan?

W. Nijn muodoin kuin me tässä saamme Christuxen Ruumin ja Weren, nijnkuin Lunastuxen hinnan, joka meidän syndeimme edestä maxannut on.

Eikosta mahdollinen wieras jo Ripisä saa syndejänsä andexi?

W. Saa kaiketickin; mutta tässä Ehtollisesa se wasta wahwistetaan ja lukitaan.

Mikä Elämä se on josta tässä puhutaan?

W. Hengellinen eli Uskon elämä.

Missä seisu tämä hengellinen elämä?

Wast.

Wast. Siinä, että uskowainen sielu on yhdistetty Jumalan kanßa, elää Christuxesa ja Christus hänesä. Gal. 2: 20. Minä elän, en sillen minä, waan Christus elää minusa, sillä jota minä nyt elän lihasa, sen minä elän Jumalan Pojaan uskosa.

Mitä tässä ymmärretän Autuuden kanßa?

W. Kaicki se hywyys kuin Jumalan tykönä JEsuxen yhteyden kautta nautita taittaan. Psal. 62: 8. Jumalassa on minun autuudeni 2c. 1. Thess. 5: 9.

16. K. Kuinga ruumillinen syöminen ja juominen näm korkiat asiat matkaan saatta? W. Syöminen ja juominen ei sitä itzestänsä tee 2c.

Mikä siis sen tekee, että meillä tämä hywä olla taitaa?

W. Sanat jotka tässä seisowat: Teidän edestänne ulosannettu ja uloswuodatettu syndein anderi andamiseri.

Owatko nämät sanat yristänsä pääkappaleet tässä Sacramentisä, eli ongo jotain muuta nijtten kanßa yhdistettynä?

Wast. Nämät owat ynnä ruumillisen syömisen ja juomisen kanßa pääkappalet tässä Sacramentisä.

Mitä tässä ymmärretään ruumillisen syömisen ja juomisen kanßa?

W. Että me ruummin suulla nautitzemme siunatun

tun leiwän ja wijnan, ja sen kanßa ynnä Christuxen totisen Ruumin ja Weren, tämän Sacramentin asetuxen jälken.

Misä katzannosa nämät sanat: Teidän edestänne ulosannettu syndein anderi saamisexi, owat päkappaleet täsa Sacramentisa?

W. Katzannosa tämän Sacramentin hyödytyxen ja hedelmän päälle.

Kenelle se hyödytys on jonga nämät sanat lupaawat?

W. Joka uskoo nämät sanat, hän saa mitä nee lupaawat, nimittäin: Syndein andeexi andamisen.

Mitä ihmisen puolelda waaditaan tätä hyödytystä wastaan ottamaan?

W. Eläwä Usko.

17. K. Kuka tämän Sacramentin mahdollisesti nautitze? Wastaus. Paastota ja ruumillisesti itzensä walmistaa on kyllä hywä ꝛc.

Ongo se sweljas paastomisella eli muulla ulconaisella tawalla ruumillisesti walmistaa itzensä tälle Ehtolliselle?

W. On, se on hywä ja ulkonainen tapa.

Tekeeko se meitä mahdollisixi wieraixi?

W. Ei suingan.

Kuka siis oikein mahdollinen ja kelwollinen Wieras on?

W. Jo-

W. Joka uskoo nämät sanat: Teidän edestänne ulos annettu ja ulos wuodatettu syndein anderi saamiseri.

Mingätähden se joka uskoo, on mahdollinen?

W. Sillä uskon kautta puke hän päällensä JEsuxen Wanhurskauden, joka ainoastans Jumalan edesä kelpa. Es. 61: 30. Matth. 22: 12.

Mingätähden uskowainen kutzutaan oikein kelwolliseri?

W. Sillä usko tekee hänen kelwolliseri wastanottamaan Christuxen Ruumista ja Werta itzellensä autuderi.

18. K. Kuka siis on mahdotoin ja kelwotoin? W. Joka ei usko näitä sanoja waan epäile.

Mistäs sen tiedät että hän on mahdotoin?

W. Sillä nämät sanat: Teidän edestänne, waatiwat aiwan uskollista sydändä.

Mitä ymmärretän uskollisen sydämmen kanssa?

W. Joka oikein itzeheensä sowittaa nämät sanat: Teidän edestänne, luottaa sen päälle, että niinkuin JEsus on hänen edestänsä ulos annettu, niin hän myös JEsuxen kautta saapi syndein anderi saamisen, elämän ja autuden. 1. Tim. 1: 15. 16. Gal. 2: 20. Joka on minua rakastanut, ja annoi itzensä minun edestäni.

19. K. Mitä niildä waaditaan, jotka tahtowat olla mahdolliset wierat HERran

Eh-

Ehtolliselle? W. 1. Christillinen walmistus tälle Pyhälle Ehtolliselle. 2. Jumalinen meno itze Ehtollista nautitesa. Ja 3. Pysywäisys uskosa ja pyhäsä elämäsä nautitun Ehtollisen jälkeen.

Kuinga pitä meidän walmistaman meitämme HErran Ehtolliselle?

W. Että me ensin koettelemma meitämme, meidän omaa tundoamme, ajatuxiamme, puheitamme ja töitänime; ja toiseri annamxie senkaltaisen koettelemuxen meitä totiseen käändymiseen waatia ja herättää. 1. Cor. 11: 28. Koetelkan ihminen itziänsä, ja nijn syökän tästä leiwästä ja juokaan tästä kalkista. 2 Cor. 13: 5. Koetelkaat teitänne jos te oletta uskosa, kokekaat teitänne.

Mikä on merki sijhen, ettei meille ole uskoa ja että me olemma mahdottomat?

W. Koska en me kadu ja sydämmestä murhehdi syndejämme, engä mielellemme lannista meitamme Jumalan kuritusxeen ja hänen armo waikutuxillensa kuuliaiset ole. Luom. k. 6: 3. Ei minun Hengeni pidä nuhteleman ihmistä ijankaickisesti, sillä hän on liha. Rom. 8: 7. Lihan halu on wiha Jumalata wastaan, ettei se ole Jumalan laille kuuliainen.

Owatko kaicki uskottomat yhden kaltaisesa tilasa?

W. Ei, muutamat owat suruttomuden, toiset orjuden ja moni ulkokuluaisuden tilasa.

Pitääkö niitä jotka uskottomuden tilasa owat, waadittaman ehtollisella?

W. Ei

W. Ei suingan. 1 Cor. 11: 29. Joka syö taicka juo kelwottomasti hän syö ja juo duomion itzellensä, ettei hän HERran ruumista eroitta.

20. K. Mihin ne uskottomat waroitettaman pitä? W. Että he HERran puoleen käännyisit.

Apost. Tek. k. 8: 22. Sentähden tee parannus sinun pahudestas, ja rukoile Jumalata, että sinun sydämmes ajatuxet sinulle andeexi annetaisijn.

Kuinga ne uskottomat käändymiseen tulla taitawat?

W. Koska he tutkiwat Jumalan sanaa, rukoilcwat häneldä armoa, ja pytäwät katkista lijkuturista, kuin heidän tykönänsä tapahtu tarckaa waaria ottaa.

21. K. Noudattaako käändymistä aina elämän muutos? W. Noudattaa kaiketickin.

Matth. 3: 8. 1 Joh. 4: 19. 1 Joh. 3: 15.

Saako ihminen ilman sopiwaista sydändä lähimmäistänsä kohtaan mennä HERRan Ehtolli, selle?

W. Ei suingaan. Matth. 5: 24. Mene ensin sopimaan weljes kanssa, ja tule sitte lahjas uhramaan.

Mitä oikiaan sowindoon waaditaan?

W. Että me taritzemme lähimmäiselle sowinnon, sydämmestä annamme andeexi hänen rikoxensa, ja

ja ahkeroitzemme parandaa mitä lähimmäiselle wahingoa tehty on. Matth. 5: 25. Sowi nopiasti rijtawelies kanssa ꝛc. Luc. 6: Andexi andakaat, nijn teillekin andexi annetaan. Luc. 19: 8.

Eikö sijnä kyllä ole, koska me ainoastans koetteleemma ulkonaiset työmme?

W. Ei; waan meidän pitä erinomattain koetteleman sydändämme, etten me ulkokullaisudesa tekisi wäärää luuloo omasta menostamme ja tilastamme. Gal. 6: 3, 4. Jos joku luule itensä jotakin olewan, joka ei kuitengan mitään ole, hän wiettele itzensä, mutta koetelkaan kukin oman tekonsa ꝛc. Matth. 23: 25-28.

22. K. Pitääkö nijtten myös jotka armon tilasa pysyneet owat, koetteleman uskonsa lisändymistä ennen ehtollista? W. Pitä kaiketickin: että he taidaisit nähdä ja paranda mitä wielä heildä puuttu.

Phil. 3: 12. Ei nijn että minä sen jo käsittänyt olen, mutta minä ahkeroitzen suuresti etta minä sen myös käsittäisin.

Taitako joku koetella itziänsä oikein ellei hän rukoile Jumalalda ylös wälistusta?

W. Ei suingaan. Ps. 139: 23, 24. Tutki minua Jumala ja koettele minun sydämmeni kiusa minua ja ymmärrä kuinga minä ajattelen ꝛc.

23. K. Kuinga pitä meidän itze HErran

ran ehtollista nautitzesa meitämme käyttämän? W. Meidän pitä 1. Tuten tunnustaman oman mahdottomudemme, nijn myös Jumalan suuren armon ja JEsuxelda meille osotetun rackauden ja 2. uhraman itzemme hänelle ijankaickisexi omaisudexi, joka ristin puusa meidän tähtemme on uhrattu.

24. K. Kuinga pitä meidän ehtollisen jälkeen meitämme käyttämän? W. Meidän pitä julistaman HERran kuolemata sijhenasti kuin hän tulee.

1 Cor. 11: 25. Nijn usein kuin te syötte tästä leiwästä ja juotte tästä kalkista, pitä teidän HErran kuolemaa julistamaan sijhenasti kuin hän tulee. 2 Cor. 5: 15. Hän on sentähden kaickein edestä kuollut, että ne jotka eläwät, ei nyt enää eläis itzellensä, waan hänelle joka heidän edestänsä kuollut ja ylösnosnut on.

Mikä on julistaa HERran kuolemaa?

W. Se on 1. kijttä ja ylistää händä kaiken hänen rackaudensa edestä, ja 2. kaikesa meidän elämäsämme ja kärsimisesämme hänen askeleitansa noudatta.

25. K. Misä oikeutta myöden HERran ehtollinen toimitettaman pitä? W. Seurakunnan yhteydesä.

1 Cor. 11: 22. Ylönkatzottako te Jumalan seurakunnan.

Eikä

Eikö hätä tilasa saa ulkona seurakundaa HERran ehtollista nautita?

W. Saa tosin, mutta hätä tilasa. Matth. 18:20. Kusa kaxi taicka kolme tulewat kokoon minun nimeeni, sijnä minä olen heidän keskellensä.

26. K. Ongo se tarpeellinen että Christitty ihminen usein käy HERran ehtolliselle? W. Se on suuresti tarpellinen, sillä Christus on sen täydellä todella käskenyt syökäät, juokaat, tehkät se.

Kuinga usein pitä meidän käymän HERran Ehtolliselle?

W. Nijn usein kuin omatundo sitä waati, ja se sisällinen ihminen halaja wahwistusta.

Mingäkaltainen sen ihmisen tila on, jonga omatundo ei pitkän ajaan sisällä kaipaa HERran ehtollista?

W. Aiwan waarallinen, sillä se on mercki sijhen että oma tundo synnisä nuckununna makaa, senkaltainen ihminen rukoilkaan Jumalata, sanansa kautta händä oikein ylös herättämään. Ilmest. k. 3: 17, 18. Ettäs sanot, minä olen rikas, en minä mitään tarwitze, ja ett tiedä ettäs wiheljäinen ja raadollinen olet. Eph. 5: 14. Herätä sinä joka makaat, ja nouse kuolleista, nijn Christus sinua walaisee.

27. K. Taitako ihminen itzestänsä olla mahdollinen wieras ehtolliselle? W. Ei: waan Jumala teke meitä mahdollisixi su-

lasta armosta JEsuxen tähden, koska me hänen eläwällä uskolla itzellemme omistamme.

28. K. Mingätähden sinä menet HErran Ehtolliselle? W. Christuxen kijraan kuoleman muistoxi, heikon uskoni wahwistuxexi, syndein andeexi saamisen ja ijankaickisen elämän wakuutuxexi.

29. K. Uskotkos sen, että Jumala tämän elämän jälkeen anda sinulle ijankaickisen elämän? W. Uskon totisesti, sillä nijn rakasti Jumala mailma, että hän ulos andoi ainoan Poikansa, että jokainen kuin uskoo hänen päällensä, ei pidä huckuman, waan ijankaickisen elämän saaman.

30. K. Kuingas taidat auttuaxi tulla? W. Koska minä Jumalan armon kautta pysyn uskosa loppuun asti lujana.

HUO-

Huoneen Taulu.

Mitä ymmärretään Huonen Taulun kanßa?

W. Yri senkaltainen neuwo ja manaus, josa kaikille säädyille annetaan esikuwa ja oiennus mingä jälkeen, heidän wirasansa elää tule. 1 Tim. 3 : 15.

1. K. Mitä Huoneen taulusa edespannaan? W. Itzekungin säädyn welwollisuus seurakunnasa.

Mingä päälle se on perustettu?

W. Jumalan sanan ja raamatun.

2. K. Kuinga monenlaiset säädyt owat Jumalan seurakunnasa? W. Kolminaiset: Kircko sääty, mailmallinen sääty, ja huoneellinen sääty.

Kircko Säädylle.

3. K. Kuinga me Kircko säädyn ale luetan? W. Taicka nijnkuin opettajat, eli myös nijnkuin sanan kuuliat.

Opettaille.

4. K. Kuinga Raamattu kutzu oikian opettajan? W. Hän kutzu hänen Pispaxi.

Mitä yhdeldä Pispalda eli opettajalda waaditaan?

W. Yhden Pispan pitä oleman nuhteettoman.

Miltisen hänen awio säädysä oleman pitä?

W. Yhden emännän miehen.

Miltisen hänen itze puolestansa ja kohtaansa oleman pitä?

W. Walpaan, raittijn ja siwiän.

Miltisen pitä hänen oleman tarwitzepia kohtaan?

W. Wierasten holhojan.

Miltisen pitä hänen oleman opetuxesa?

W. Opettawaisen.

Mitkä pahat tawat hänen wälttämän pitä?

W. Juopumisen, kiukun, ahneuden ja rijdat.

Mikä paras awu hänesä löytymän pitä?

W. Armeliaisuus.

Miltisen hänen huonesansa oleman pitää?

W. Joka oman huoneensa hywin hallitze.

Miltisen lastensa suhteen?

W. Jolla hywät lapset on kaikella kuuliaisudella.

Miltisen opisansa?

W. Ei äsken Christityn.

Miltisen wirasansa?

W. Joka kijni pitä puhtaasta ja opettawaisesta sanasta.

Mikä sana se on, joka on puhtas ja opettawainen?

W. Se on Pyhä Raamattu. 2 Tim. 3: 15. Ps. 19: 8.

Min-

Mingätähden hänen täsä sanasa kijni pitämän pitä?

W. että hän olis wäkewä terwellisen opin kautta neuwomaan, ja wastan seisoita wöittamaan.

Sanan Kuulioille.

5. K. Mitä Sanan kuulioilda waaditaan? W. Muistakaat teidän opettaitanne, jotka teille Jumalan sanaa puhuneet owat ja seuratkaat heidän uskoansa.

Waatiko HERra sitä että opettaille ulottuwa ylös pidändö wirasansa annettaman pitä?

W. Waati kaiketickin, sillä nijn on HERra säätänyt että nijden jotka ewangeliumita ilmoittawat, pitä ewangeliumista elatuxens saaman. 1 Cor. 9: 14.

Pitäkö opettajat sanan kuulioildansa maxettaman?

W. Pitä, joka sanalla neuwotaan, se jakakaan kaickia hywää sillä joka händä neuwo. Gal. 6: 6.

Mikä nijlle opettaille palkaxi on, jotka hywin hallitzewat?

W. Ne pitä kaxikertaisesti kunniasa pidettämän.

Kutka opettajat erinomattain näin kunnioitettaman pitä?

W. Ne jotka sanasa ja opisa työtä tekewät.

Mitä Raamattu sanoo, osottaxensa, että opettajat maxettaman pitä?

W. Ei sinun pidä rihtä tappawan härjän suuta kijni sitoman; työmies on palckansa ansainnut. 1 Tim. 5: 17, 18.

Kuinga sanan kuuliat neuwotaan kuuliaisuteen opettaita kohtan?

W. Olkat teidän opettaillenne kuuliaiset, ja seuratkaat heitä.

Mingä kautta opettajat sanan kuulioilda kuuliaisuden ansaitzewat?

W. Sillä he walwowat teidän sielujanne, nijnkuin ne jotka lugun nijstä tekemän pitä.

Misä aiwoturesa opettaita kuultaman pitä?

W. Että he sen ilolla tekisit ja ei huokauxilla.

Ongo sanan kuulioilla wahingota sitä, että opettaja työnsä tekee huokauxilla?

W. On, ei se ole heille hyödyllinen. Ebr.13:17.

Maalliselle Säädylle.

6. K. Kuinga me maallisen säädyn ale luetaan? W. Taicka nijnkuin Esiwalda, eli nijnkuin alammaiset.

Esiwallalle.

7. K. Keneldä kaicki esiwalda on? W. Jumalalda: ei ole Esiwaldaa muutom kuin Jumalalda, ne wallat kuin owat, Jumalalda ne säätyt owat.

Mitä se tekee joka esiwaldaa wastaan itzensä asetta?

W. Jokainen kuin itzensä esiwaldaa wastan asetta, se on Jumalan säätyä wastan.

Mitä ne saawat, jotka heitänsä wastan asettawat?

W. He saawat duomion päällensä.

Mixi

Mixi Apostoli wielä esiwallan kutzu?

W. Jotka wallan päällä owat.

Kenelle pelwoxi esiwalda on?

W. Ei hywin tekiöille waan pahoin tekiöille pelwoxi.

Kuinga meidän itzemme käyttämän pitä, etten me esiwaldaa peljätä tarwitze?

W. Elles tahdoo esiwaldaa peljätä, nijn tee hywää.

Jos me hywää teemme, mitä me silloin saamme esiwallalda?

W. Sittes saat hänelta kijtoxen.

Kuinga me esiwallalda kijtosta odottaa taidamme?

W. Hän on Jumalan palwelia sinun hywäxes.

Eikö Esiwaldaa ensingään peljättämän pidä?

W. Jos sinä pahaa teet, nijn pelkä.

Mingätähden meidän silloin esiwalda pelkämän pitä?

W. Sillä ei hän mieckaa huckan kanna.

Mitä se merkitze että esiwalda mieckan kanda?

W. Hän on Jumalan palwelia ja kostaja; sille joka pahaa teke. Rom. 13: 1, 2, 3.

Alammaisille.

8. K. Mitä alammaisilda waaditaan?

W. Jokainen olkon esiwallalle jolla walda on, alammainen.

Min

Mingätähden meidän esiwallalle alammaiset oleman pitä?

W. Sillä ei ole muutoin esiwalda kuin Jumalalda.

Pitääkö meidän kaikelle ihmilliselle säädylle oleman alammaiset?

W. Pitä, olkaat alammaiset kaikelle ihmilliselle säädylle.

Kenengä tähden Christitty näin alammainen on?

W. HERran tähden.

Kenelle ihmisistä tämä alammaisuus osotettaman pitä?

W. Olisko se kuningaalle, nijnkuin ylimmäiselle, taicka päämiehille, nijnkuin nijlle jotka hänelda lähetetyt owat.

Misä aikomisesa päämiehet Kuningalda lähetetään?

W. Pahointekiille rangaistuxexi ja hurskaille kijtoxexi.

Mitä sanoi Christus nijlle, jotka Jumalan palweluxen warjon alla, luulit pääsewänsä wero rahan maxosta?

W. Andakaat Keisarille kuin Keisarin owat, ja Jumalalle kuin Jumalan owat. Matth. 22: 21.

Pitääkö alammaisten rukoileman esiwaldansa edestä?

W. Pitä, nijn neuwon minä teitä, että ennen kaickia pidetäisin rukouxet, anomiset, toiwotuxet ja kijtoxet, kaickein ihmisten edestä, kuningasten ja kaiken esiwallan edestä.

Mihingä senkaltaiset rukouxet owat hyödylliset?

W. Että me rauhasa ja lewosa eläisimme.

Misä mielesä me parhaitin rauhasa ja lewosa elää taidamme.

W. Kai-

W. Kaikesa Jumalisudesa ja kunniallisudesa.

Kuinga Titus sanan kuulloitans neuwoman pitä?

W. Neuwo heitä Että he päämiehillensä ja esiwallalle alammaiset ja kuuliaiset olisit.

Huonelliselle Säädylle.

9. K. Kutka huoneelliseen säätyyn luetta taittaan? W. kaicki naineet, wanhimmat ja lapset, isännät ja emännät, palkollistensa kanßa, nuori wäki, lesket ja yhteinen kansa.

Awiomiehille.

10. K. Mitä awiomiehildä waaditaan? W. Miehet rakastakaat waimojanne.

Mingä esikuwan jälkeen miehet waimojansa rakastaman pitä?

W. Nijnkuin Christus Seurakundaa rakasti.

Mitä Christus teki todistuxexi rackaudestansa seurakundaa kohtan?

W. Ulosandoi itzensä hänen edestänsä, että hän sen pyhitäis.

Kuinga sijs miesten waimojansa rakastaman pitä?

W. Miesten pitä rakastaman waimojansa nijnkuin omia ruumitansa.

Mitä se tekee joka waimoonsa rakasta?

W. Joka waimoonsa rakastaa, hän rakastaa itziänsä.

Millä tawalla Pawali kehoitta miehiä rakastaman waimojansa?

W. Ei yrikän ole omaa lihaans koskan wihannut waan elättää ja holho sitä, nijnkuin HERra seurakundaa. Eph. 5: 25.

Kuinga Pietari neuwoo naineita miehiä?

W. Te miehet asukaat waimoinne kanßa taidolla ja andakaat waimolliselle astialle nijnkuin heikommalle hänen kunniansa.

Mingätähden waimolle kunnia annettaman pitä?

W. Nijnkuin myös elämän armon kanßa perilliselle.

Ongo miehillä wahingo siitä ellei he waimoinsa kanßa taidolla menetä itziänsä?

W. On; ettei teidän rukouxenne estetyxi tulisi. 1 Pet. 3: 7.

Kuinga Pawalin neuwo Col. 3: 19 kuulu?

W. Miehet rakastakaat waimojanne ja älkäät olko tylyt heitä wastaan.

Awiowaimoille.

II. K. Kuinga waimoin heitänsä menettämän pitä miehiensä kohtaan? W. Waimot olkon miehillensä alammaiset.

Kenen esikuwaa waimoin tässä noudattaman pitä?

W. Nijnkuin Saara oli Abrahamille kunniainen, ja kutzui hänen Herraxi.

Mikä pitä waatiman waimoja senkaltaiseen alammaisuteen?

W. Jon-

W. Jonga tyttärixi te tulleet oletta.

Millä tawalla he Saaran tyttärixi tulewat?

W. Jos te hywin teette ja pelkämätä oletta. 1 Pet. 3: 1, 6.

Kuinga Pawali neuwoo waimoja alammaisuteen?

W. waimot olkon omille miehillensä alammaiset, nijnkuin HERralle.

Owatko waimot tämän kautta HERralle alammaiset?

W. Owat kaiketickin, sillä se on HERran tahto ja käsky. Luom. k. 3: 16.

Mikä wielä pitä waatiman waimoja tähän alammaisuteen?

W. Sillä mies on waimon pää, nijnkuin Christus on seurakunnan pää.

Pitääkö heidän alammaisudensa osottaman seurakunnan alammaisuutta Christuxelle?

W. Nijncuin seurakunda on Christuxelle alammainen, nijn myös waimot pitä miehillensä kaikisa alammaiset oleman. Eph. 5: 22, 23.

Kuinga Jumalan käsky Ewaalle, ja sijnä samasa kaikille waimoille kuulu?

W. Sinun tahtos pitä miehen ala annettu oleman, ja hänen pitä hallitzeman sinua. Luom. k. 3: 16.

Wanhemmille.

12. K. Mingä neuwon jättää Pawali

wanhemmille heidän käytöxisäns lapsiansa kohtan? W. Älkäät yllyttäkö lapsianne wihaan.

Mikä siis heidän welwollisudensa on lapsia kohtaan?

W. Waan kaswattakat heitä kurituxesa ja HERran nuhteesa. Eph. 6: 4.

Lapsille.

13. K. Mitä lapsilda waditaan wanhembia kohtaan? W. Lapset olkat kuuliaiset teidän wanhemmillenne.

Kuinga heidän wanhemmillensa kuuliaiset oleman pitä?

W. HERrasa, se on, Jumalan ja hänen tahtonsa tähden.

Mingätähden se lapsilda waaditaan?

W. Sillä se on oikein.

Kuinga Jumala tästä asiasta puhu laisansa?

W. Kunnioita isäös ja äitiös.

Mikä käsky tämä on toisesa taulusa?

W. Se ensimmäinen.

Luwataanko tässä käskysä mitäkän?

W. Jolla lupaus on.

Kuinga kuulu tämä lupaus?

W. Ettäs menestyisit ja kauwan eläisit maan päällä. Eph. 5: 22/24.

Kuinga kuulu Pawalin neuwo Col. 3: 20?

W. Lap-

W. Lapset olkaat kuuliaiset wanhemmillenne kaikisa.

Mingätähden heidän wanhembsansa kuuleman pitä?

W. Sillä se on HERralle otollinen.

Isännille ja Emännille.

14. K. Mitä isännildä ja emännildä waaditaan palkollisiansa kohtaan? W. Se kuin oikeus ja kohtuus on, nijn osottakaat palwelioille.

Mikä pitä kehoittaman isändä wäkee, kohtuutta ja oikeutta osottamaan palkolliselle?

W. Tieten että teilläkin on HERra Taiwasa. Col. 4: 1.

Kuinga Pawali toisesa paikasa perheen haldioitten welwollisudesta palkollisia kohtaan puhu?

W. Te Isännät tehkäät myös nijn heitä (palwelioita) kohtaan.

Mitä hän ymmärtä tässä sen sanan kanza, nijn?

W. Mitä hän edelläpäin palkollisille neuwonut oli, nimittäin mitä hywää kukin tekee, sen hän jällens saapa on HERralda.

Mitä hän wielä waati isännildä?

W. Ja pangaat pois uhkauret.

Mikä pitä waatiman isändiä tätä welwollisuutta harjoittaman?

W. Tieten että teidän HERranne on taiwaisa, jonga edesä ei ole ihmisen muodon katzomusta. Eph. 6: 9.

Kieldäko Jumala palkan estämisen työmieheldä?

W. Älä

W. Älä pidätä palckaa silöä köyhäldä ja tarwitzewalda.

Koska palcka marettaman pitä?

W. Mara hänelle hänen palkansa sinä päiwänä.

Mitä täsä ymmärretään sen päiwän kanßa?

W. Se päiwä jona palcka luwattu on maxaa, eli marettamen pitä.

Kuinga pian sämä palcka samana päiwänä marettaman pitä?

W. Ennen auringon lassemata, eli etten me sitä pitkäldä ulos wedä. 5 Mos. 24: 14, 15.

Palkollisille.

15. K. Mihin palkolliset neuwötaan?

W. Olkat kuuliaiset teidän ruumillisille isännillänne.

Mingäkaltaisesa mielesä heidän kuuliaisus osottaman pitä?

W. Pelwolla ja wapisurella teidän sydämmenne yrikertaisudesa.

Mikä on esikuwa jonga jälken palweliat palwelurensa ojendaman pitä?

W. Nijnkuin Christurelle, se on, nijnkuin Christusta ilman wilppiä palweldaman pitä, nijn myös ruumillisia isändiä.

Eikö sinä kyllä ole että ainoastans ulkonaisesti mieli noutaan?

W. Ei silmäin edesä palwellen nijnkuin ihmisten mieldä noutain.

Kuinga siis isändiä palweldaman pitä?

W. Nijnkuin Christuxen palweliat.

Kuinga

Kuinga Christuxen palweliat heitänsä käyttäwät?
W. Tehden sydämmestä mitä Jumala tahtoo hywällä mielellä ꝛc.
Kuinga Pawali edespäin wielä kehoittaa palweljoita welwollisudestansa waaria ottamaan?
W. Tieten mitä hywää kukin tekee, sen hän on jällens HERralda saapa.
Saako jokainen, olis se orja eli wapaa, mitä hywää hän tekee?
W. Saa kaiketi. Olis se orja eli wapaa. Eph. 6: 5-8.
Mitä Petari puhun palweliain welwollisudesta?
W. Te palweliat olkaat alammaiset teidän isännillenne kaikella pelwolla.
Kenelle Herroista heidän alammaiset oleman pitä?
W. Ei ainoastans hywille ja siwiöille, mutta myöstuimille. 1 Petr. 2: 18.

Nuorudelle yhteisesti.

16. Mitä waaditaan nuorilda? W. Te nuoret olkaat wanhoille alammaiset.

Kuinga neuwotaan kaickia yhteisesti keskenänsä käyttämän heitänsä toinen toistansa kohtan?
W. Olkat kaicki toinen toisellenne alammaiset.
Mingä neuwon jättää meille Petari, että me sen käyttää taidaisimme?
W. Pitäkäät teitänne kijndiästi nöyryteen.
Millä wahwistaa Petari tämän neuwonsa?
W. Sillä Jumala on ylpeitä wastaan, mutta nöyrille andaa hän armonsa.
Kuinga Petari kertoo tämän neuwonsa?

W. Nöy-

W. Nöyryttäkät teitänne Jumalan wäkewän käden ala.

Mitä hywää luwataan tätä wastaan, koska me nöyrytämme itzemme?

W. Että hän teitä ajallans korgotais. 1. Petr. 5: 5, 6.

Leskille.

17. K. Kenen Pawali oikiaxi leskexi kutzu? W. Se on oikia leski, joka on yxinänsä ja asetta toiwonsa Jumalan päälle, pysyin alati rukouxisa ja auxihuutamisisa yötä ja päiwää.

Mitä hän sanoo hekumallisista?

W. Joka hekumasa elä, se on eläwäldä kuollut. 1 Tim. 5: 6.

Yhteiselle Kansalle.

18. K. Mingä ojennuxen Christus jättää kaikille ihmisille yhteisesti? W. Kaicki mitä te tahdotte, että ihmiset pitää teille tekemän, se tehkäät myös heille.

Mingä kanßa se yhteen sopi?

W. Tämä on laki ja Prophetaat.

Yh-

Yhteinen Siunaus Seurakunnisa /

Kuinga kuulu se? W. HERra siunatkon teitä ja warjelkon teitä, HERra walistakon ꝛc.

Kuka on kaiken siunauxen alku ja juuri?

W. HERra se korkein Jumala taiwaisa.

Mingätähden tämä HERra täsä siunauxesa kolmasti kerroitan?

W. Sen kanßa osotetaan kuinga Jumalan olennosa on Kolme erinomaista persona, jotka myös täsä nimitetän, Isä, Poika ja Pyhä Hengi.

Mingätähden täsä Isästä Jumalasta sanotan, HERra siunatkon sinua ja warjelkon sinua?

W. Sentähden, nijnkuin Isä luomisesa ensimmäisen siunauxen annoi, nijn hän sen saman wielä kaikein luotuin kappalten ylöspitämisesä wahwista.

Mingätähden sanotan Pojasta, HERra walistakon kaswons sinun päälles ja olkon sinulle armollinen?

W. Sentähden, että hän lunastuxesa on tullut mailman walkenbexi ja on meille se oikia armo istuin, jonga tygö me turwalla astua taidamme.

Mingätähden sanotan Pyhästä Hengestä, HERra

kään-

käändäkön kaswons sinun puolens, ja andakon sinulle rauhan?

W. Sentähden että hän pyhittämisesä walmista meitä autuuten ja rauhoitta meidän omat tundomme.

Ongo tämä siunaus joku paljas toiwotus ainoastans?

W. Ei suingan; waan se on Jumalan armo lahjain täysi tarizeminen ja ando sanan palwelian kautta.

Tuleko tämä siunaus yhdellä tawalla kaickein ylitze?

W. Ei; mahdolliset tulewat sijtä osallisxi, mutta ei ne jotka mahdottomat owat.

Unhoturen kautta owat seurawaiset kysymyxet pojes jäänet, jotka neljännen Christillisen opin pääkappalen 18. kysymyxeen lisättämän pitä.

Mikä on luopua pois perkelestä? W. Se on, ei ensingän suostua perkeleen haluihjin ja tahtoon, waan paremmin kaikesta sydämmestä ahkeroita, kuinga me kasteen lijton woimasta, taidaisim händä wastan seisoa, ja palwella Jumalata pyhydessä ja wanhurskaudesa.

Jac.

Jac. 4: 7. Wastanseisokaat perkelettä, nijn hän teistä pakene. 1 Joh. 3: 1, 24. Eph. 4: 22, 23, 24.

Mikä on luopua pois perkelen teoista? W. Se on, ei sydämmesäns kätkeä eikä julkisesti tietens tehdä mitään sitä kuin Jumalan lakia wastan soti.

1 Joh. 5: 18. We tiedämme, että Jokainen kuin Jumalasta syndynyt on, ei hän syndiä tee (tietens ja ehdolla) waan joka Jumalasta syndynyt on, se warjele hänens, ja se pahaa ei rupee hänneen. Rom. 6: 6, 11, 12, 13, 16, 17.

Mingätähden syndi kutzutan tätä perkeleen teoxi?

W. Sentähden että kaicki synnit mailmaan tulleet owat, perkeleen wieckauden kautta, jonga kautta hän wielä waikutta epäuskon lapsisa.

Mikä on luopua perkeleen menoista? W. Se on, wälttää kaickia kelwottomia ja turhia ajaan wietteitä ja pakanallisia huwituxia, joidenga kautta hywät tawat turmellaan, ja Christityille ei ensingän sowi.

Ps. 119: 37. Käännä minun silmäni pois katzomasta turhuutta.

Mingätähden senkaltaiset ajan wietteet ja huwituxet kutzutaan perkelen menoxi?

W. Sentähden että perkele nijtten kautta, nijnkuin kelpawan ja sallittawan warjon alla, lumoo ihmisen, ja wetää hänen turhuutta ajattelemaan ja sijnä aikans kuluttaman.

Min-

Mingätähden Christityn näin pitä luopuman perkeleſtä, hänen teoiſtans ja menoiſtans?

W Sentähden että hän aina taidais pitä uſkon ja ſaaſtuttamattoman oman tunnon tallella, perusteettuna Jumalan ja lähimmäiſen totiſeen rackauteen.

Ex Cyrillo Hieroſolymitano refert Buddeus in Theol. ſua dog. p. 1071, quod veteres Chriſtiani per pompam diaboli (alt hans wäſende) cui baptizandi renunciare debebant, in theatris ſpectacula, in hippodromo curſus equorum & venationes, & omnem reliquam vanitatem intellexerint. Atque hæc quoque erat cauſſa, cur, notante Tertulliano in libro de ſpectaculis, ludis comicis intereſſe noluerint. Conf. Chriſt. Kortholti librum de vita & moribus Chriſtian. prim. per gentil. malitiam adfictis.

R12-03

~~315.-IX.67.~~
Rö: Katekism. I
KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOKOELMA
120 101 9058